

מדריך שיעורי שבת

ספר איוב

אוקטובר • נובמבר • דצמבר 2016

רבעון ד', 2016

מדריך שיעורי שבת

ספר איוב

מאת : קליפורד גולדשטיין

מאנגלית : יוליה אובצ'קין

אוקטובר • נובמבר • דצמבר 2016

הוצאת "חיים ושלום"

מערכת: לינקולן 4 ירושלים 94186

עיצוב: אנה שרבקוב

תוכן העניינים :

שיעור 1: 24 - 30 ספטמבר. הסוף.....	6
שיעור 2: 1 - 7 אוקטובר. העימות הגדול.....	13
שיעור 3: 8 - 14 אוקטובר. "החינם ירא איוב אלוהים?".	20
שיעור 4: 15 - 21 אוקטובר. אלוהים והסבל האנושי.....	27
שיעור 5: 22 - 28 אוקטובר. יקולל היום.....	34
שיעור 6: 29 אוקטובר - 4 נובמבר. הקללה ללא סיבה?.....	41
שיעור 7: 5 - 11 נובמבר. העונש הישיר.....	48
שיעור 8: 12 - 18 נובמבר. דם נקי.....	55
שיעור 9: 19 - 25 נובמבר. זכר התקווה.....	62
שיעור 10: 26 נובמבר - 2 דצמבר. זעמו של אליהו.....	69
שיעור 11: 3 - 9 דצמבר. מתוך הסערה.....	76
שיעור 12: 10 - 16 דצמבר. גואלו של איוב.....	83
שיעור 13: 17 - 23 דצמבר. אופיו של איוב.....	90
שיעור 14: 24 - 30 דצמבר. מספר שיעורים מאת איוב.....	97

המדריך ללימודי תנ"ך ליום שבת חובר במשרד המדריך ללימודי תנ"ך למבוגרים בועדה הכללית של האדוונטים שומרי השבת. הכנת המדריך נעשת תחת פיקוחה הכללי של ועדה בינלאומית להערכת כתבי יד של מדריכי שבת, שחבריה משרתים בתור עורכים. המדריך היוצא לאור משקף את המלצות הועדה, ולא בהכרח או בלבד את כוונת הסופר(ים).

גרסאות תנ"ך

ציטוטי הברית החדשה לקוחים מתוך : הברית החדשה המודרנית, גירסא 2.1 ;
הברית החדשה תרגום דליטש, גירסא 2.0

כל הזכויות שמורות © לחברה לכתבי הקודש בישראל, 1976, 1991. החומר ניתן ברשות.

השאלה המתמדת

למרות כל התעמולה הפופולרית כנגד האמונה באלוהים, יש לנו, לאדוונטיסטים, סיבות מאוד הגיוניות וסבירות להאמין באלוהים. למרות שחלק מהאנשים מחשיבים את המושגים האבולוציוניים של "הברירה הטבעית" ו"מוטציה אקראית" כאלו שמסוגלים להסביר את המורכבות, את הפלא ואת היופי של החיים. עם זאת, רבים כיום אינם קונים את הרעיון הזה ובצדק. ולמרות ההצהרות "המדעיות" האחרונות על כך שהיקום נוצר 'מאין', רוב האנשים מוצאים את הרעיון שמקורה של הבריאה הוא באלוהים נחצי כהרבה יותר הגיוני ומספק.

ובכל זאת, גם אם ההיגיון עומד בחזקה לצידנו, עדיין ישנה בעיה תמידית של קיום הרוע בעולם. ולכן נשאלת השאלה הנצחית: אם אלוהים קיים, והוא כל כך טוב, כל כך אוהב, וכל כך חזק, מדוע יש כל כך הרבה סבל בעולמנו? ובהתאם לכך, ברבעון זה נחקור את ספר איוב.

העובדה שספר איוב העוסק בשאלה נצחית זו הוא אחד הספרים הראשונים שנכתבו במקרא, מרתקת מאוד. עוד מבראשית אלוהים נתן לנו חלק מהתשובות לשאלות הקשות ביותר אך חלק מהתשובות ולא את כולן, וייתכן מאוד שאף ספר מתוך המקרא אינו יכול לספק תשובות מלאות לשאלה זו; וגם לא המקרא כולו. יחד עם זאת, איוב מגלה לקוראים קיומה של מציאות שהיא מעבר למה שהחושים שלנו יכולים לתפוס גם בעזרת מכשירים מדעיים. זה מעיד לנו על כך שאותו תחום יכול להיות מאוד רחוק מאיתנו במובן מסוים, ובו זמנית מאוד קרוב במובן האחר. ספר איוב מראה לנו את מה ששאר המקרא מציג גם כן: הדברים הטבעיים והעל-טבעיים קשורים זה לזה ללא הפרד. ספר איוב הוא התיאור הדרמטי ביותר לעיקרון ולאזהרה ששאל כתב מאות שנים אחרי: **"כִּי לֹא עִם בִּשְׂרִי-וְדָם מִלְחָמָה לָנוּ, אֲלֵא עִם רְשָׁיוֹת וּשְׂרָרוֹת, עִם מוֹשְׁלֵי חֲשֻׁכֵּת הָעוֹלָם הַזֶּה, עִם כְּחוֹת רוּחָנִיִּים רָעִים בְּשָׂמַיִם."** (אפסים 6: 12)

למרות שהספר עצמו מתרכז בעיקר באדם אחד, ספר איוב הוא סיפור של כל אחד מאיתנו, במובן שלעיתים קרובות אנחנו סובלים מסיבות שאינן הגיוניות. ואפילו סיפורם של ארבעת החברים שבאים אל איוב משקף את מצבנו - מי מאיתנו לא ניסה להתמודד עם סבלם של אחרים?

ובכל זאת, היינו מפספסים את הנקודה החשובה ביותר של ספר איוב אם היינו מגבילים אותו לנסיונות בחיי האדם הסובל להבין את הסבל האנושי בלבד. הסיפור של איוב מופיע בהקשר של העימות הגדול בין ישוע לבין השטן, שמוצג כאן באופן הישיר

ביותר. התיאור הישיר הזה ממחיש לנו את הקרב הזה שמתחיל בשמים ולאחר מכן מתנהל בלבם, מוחם וגופם של כל האנשים.

הרבעון הנוכחי חוקר את סיפורו של איוב מקרוב מהזווית של דרמה אישית וכן מרחוק מזווית רחבה שאותה חושף הסיפור עצמו. כקוראים בעלי ידע לא רק בספר איוב, אלא של כל המקרא, יש לנו מטרה חשובה ביותר לנסות לאחד את כל הפרטים לתמונה אחת. אנחנו מנסים להבין עד כמה שניתן, לא רק מדוע אנו חיים בעולם מלא ברוע, אלא דבר חשוב יותר, כיצד אנחנו אמורים לחיות בעולם כזה.

כמובן שגם אחרי שלומדים את ספר איוב, אפילו ביחס לשאר כתבי הקודש, השאלה הנצחית עדיין נשארת. אם כי אנחנו סמוכים ובטוחים בתשובה הנצחית: ישוע, **"שְׁבַדְמוּ יֵשׁ לָנוּ הַפְּדוּת"** (אפסים 1: 7) – אותו אחד שדרכו מגיעות כל התשובות.

קליפורד גולדשטיין הוא העורך של מדריכי לימוד המקרא למבוגרים. הוא נוטל חלק בתפקידים שונים בגנרל קונפרנס (ארגון הקהילה האדוונטיסטית העולמית) מאז 1984.

שיעור מספר 1*
24 - 30 ספטמבר

הסוף

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 17-42:10,
בראשית 4:8, מתי 14:10, 1 קורינתים 4:5, דניאל 2:44, איוב 14:14, 15:14.

פסוק לשינון: "אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "אֲנִי הִתְחַיָּה וְהַחַיִּים. הַמַּאֲמִין בִּי יִחְיֶה גַם אִם יָמוּת." (יוֹנָחַן 11:25).

בשיעורי כתיבה, מלמדים את התלמידים על החשיבות של סוף טוב לחיבוריהם. במיוחד בספרות, שבה כל הסיפור דמיוני, המחבר צריך להביא את סוף היצירה לסיום משביע רצון. אך אפילו בסיפור אמיתי, סוף טוב הוא חשוב. אבל מה לגבי המציאות? ומה לגבי החיים עצמם, שהם לא חיים מתוך ספר או תסריט של סרט, אלא חיים בבשר ודם? מה לגבי הסיפורים שלנו? איזה סוג של סוף דבר יש להם? איך הם יגמרו? האם כל פרטי הסיפור מתחברים זה לזה, כמו פאזל?

זה לא המקרה, הלא כן? כיצד הם יכולים להיגמר בטוב, כאשר הסיפורים שלנו תמיד מסתיימים במוות? במובן הזה, אף פעם אין לנו סוף טוב באמת, הרי מתי המוות יכול להיות מאושר?

הדבר נכון גם לגבי סיפורו של איוב. למרות שסימו של הסיפור מתואר לעיתים קרובות כסוף טוב, לפחות בניגוד לכל הסבל של איוב, הוא לא באמת כל כך שמח, כי הרי גם הסיפור הזה מסתיים במוות.

בשבוע זה, למרות שאנחנו רק מתחילים את ספר איוב, אנו נתבונן על סופו, משום שהוא מעלה שאלות לגבי סופנו, ולא רק נכון לעכשיו, אלא גם לנצח.

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-1 באוקטובר.

חיים באושר ועושר?

לעתים קרובות סיפורי ילדים מסתיימים במשפט "והם חיו באושר ועושר." בחלק מהשפות, זה כמעט קלישאה. כל הרעיון הוא של כל דרמה - הנסיכה החטופה, או זאב נתעב, מלך רע מול גיבור ואולי אישה חדשה - זה הניצחון בסוף. כך גם ספר איוב מסתיים, לפחות במבט ראשון. אחרי כל הניסיונות ואסונות שפקדו אותו, איוב מסיים את חייו במה שאפשר לתאר רק בהערה חיובית יחסית.

קראו איוב 17-42:10, את הפסוקים האחרונים בספר. מה הם מספרים לנו על סיום חייו של איוב?

ללא ספק: באם תשאלו מישהו על ספר מתוך המקרא שמסתיים טוב עבור הדמות הראשית, על ספר שיש בו סוף של "באושר ועושר", הרוב יצינו את ספר איוב. אחרי הכל, הביטו על כל מה שהיה לאיוב בסוף הסיפור. בני משפחה וחברים, שלא היו בסביבה בזמן הניסיונות (למעט אליפז, בלדד, צופר, אליהוא ואשתו של איוב), מגיעים ומנחמים אותו. הם גם היו נדיבים, ונתנו לו כסף. בסוף הסיפור, איוב קיבל כפליים ממה שהיה לו בתחילת הסיפור, לפחות במונחים של עושר חומרי (השווה בין איוב 12: 42 לבין איוב 1: 3). היו לו עשרה ילדים, שבעה בנים ושלוש בנות, כתחליף לשבעה בנים ושלוש בנות שמתו (ראה איוב 1: 2, 18, 19), **"וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים יָפוֹת כְּבָנוֹת אִיּוֹב בְּכָל הָאָרֶץ"** (איוב 15: 42), משהו שלא נאמר לגבי בנותיו הראשונות. והאיש הזה שהיה כל כך בטוח שהמוות ממש עומד לפניו, חי עוד 140 שנים. **"וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וְשָׁבַע יָמִים"** (איוב 17: 42). הביטוי "שבע ימים" בעברית מופיע גם בתיאור סוף חייו של אברהם אבינו (בראשית 8: 25), יצחק (בראשית 29: 35) ודוד (דברי הימים א' 28: 29). וזה מתאר לנו מישהו במקום יחסית טוב ושמח בעת אירוע לא משמח בהחלט: מוות. **כולנו אוהבים סיפורים עם סוף טוב, לא? אילו סיפורים עם סוף טוב אתם מכירים? ואילו לקחים אנו יכולים להפיק מתוכם?**

הסוף העצוב

ספר איוב מסתכם בדברים טובים עבור איוב, שמת "זקן ושבע ימים." כפי שכולנו יודעים, ויודעים היטב, לא כך מסתיים הסיפור להרבה אנשים אחרים. אפילו אילו שהיו נאמנים ומכובדים ומוסריים לא תמיד נמצאים במצבו של איוב בסופו של דבר.

כיצד הסתיים הסיפור עבור הדמויות הבאות?

הבל (בראשית 4:8)

אוריה (שמואל ב' 11:17)

עלי (שמואל א' 4:18)

המלך יואש (דברי הימים ב' 24-22:25)

יוחנן המטביל (מתי 14:10)

סטפנוס (מעשי השליחים 7:59,60)

כפי שניתן לראות, המקרא מלאה בסיפורים בעלי סוף לא טוב. וזה משום שהחיים עצמם מלאים בסיפורים שאין להם סוף טוב. בין אם זו מוות קדושים למען מטרה עילאית, או מוות אחרי מחלה נוראית, או חיים שכולם כאב וסבל, אנשים רבים לא עוברים את הניסיונות שלהם כמנצחים בדומה לאיוב. למעשה, אם נהיה לרגע כנים, כמה פעמים הדברים עובדים כפי שזה עבד אצל איוב? למעשה איננו זקוקים למקרא על מנת לדעת את התשובה המעציבה. מי מאיתנו לא חווה סוף עצוב?

מהם הסיפורים בעלי סוף עצוב שאתם מכירים? מה למדתם מתוכם?

התחייה (החלקית)

אכן, סיפורו של איוב מסתיים בנימה חיובית, בניגוד לסיפורם של דמויות מקראיות אחרות, ולעתים קרובות של אנשים אחרים באופן כללי. לפעמים חוקרי מקרא מדברים על "התחייה" של איוב. ואכן, במידה מסוימת, דברים רבים "החיו" או הוחזרו לו.

אבל אילו היה זה הסוף הגמור של הסיפור, האם הסיפור היה באמת שלם? הדברים השתפרו בהחלט אצל איוב, ובאופן משמעותי, אבל עדיין בסופו של דבר איוב מת וכל ילדיו, נכדיו וניניו וכך הלאה, כולם מתו. וללא ספק רובם ככולם התמודדו במידה מסוימת עם אותן הטראומות והניסיונות של החיים שכולנו חווים, הטראומות והניסיונות שהם עובדות חיים פשוטות בעולם החטא.

וכפי שידוע לנו, מעולם לא נודע לאיוב מהן הסיבות שעמדו מאחורי כל האסונות שפקדו אותו. אכן, זה נכון שנולדו לו יותר ילדים, אבל מה לגבי הצער והאבל על מי שאיבד? ומה לגבי הצלקות שללא ספק, נשא הוא בשארית חייו? לסיפורו של איוב היה סוף מאושר, אך זה לא סוף טוב לגמרי. יותר מדי קצוות פתוחים נשארו, וגם שאלות רבות נותרו ללא מענה.

התנ"ך אומר כי אלוהים **"שָׁב אֶת שְׁבִית (שְׁבוּת) אִיּוֹב"** (איוב 10: 42), ואכן הוא עשה זאת, במיוחד בהשוואה לכל מה שעבר עליו לפני. למרות זאת עדיין הרבה דברים נשארו לא שלמים, ללא מענה, וללא התגשמות.

זה לא אמור להיות מפתיע, נכון? הרי אחרי הכל, במצבו הנוכחי של עולמינו, ללא קשר ל"סופינו", בין אם הוא טוב ובין אם הוא רע, בטוח שיהיו דברים שיישארו לא שלמים, שלא יענו, ושלא יתגשמו.

זאת הסיבה לכך שבמובן מסוים, ניתן לראות את סיומו של סיפור איוב כסמל, אולם עמום, אך בסופו של הדבר נכון לגבי כל צרה והסבל האנושיים. ובכך יש לנו תקווה אולטימטיבית והבטחה מיוחדת בבשורה של ישוע, הבטחה של תחייה מלאה ושלמה כאשר לעומתה תיראה התחייה של איוב כחסרת משמעות אמיתית.

קראו 1 קורינתים 4:5. מה הפסוק הזה אומר לנו לגבי ההווה, בעולם הזה, על הדברים שעדיין נותרים ללא מענה, דברים שאינם מתגשמים ושאינם שלמים? לאיזה תקווה הוא מפנה אותנו במקום?

המלכות הסופית

בין היתר, המקרא הוא ספר על ההיסטוריה. אבל הוא אינו רק ספר היסטורי. הוא מספר על אירועים שהתרחשו בעבר, אירועים היסטוריים, ומשתמש בהם (בין השאר) כדי ללמד אותנו שיעורים רוחניים. הוא משתמש באירועים מן העבר כדי ללמד אותנו אמיתות על האופן שבו אנחנו אמורים לחיות כאן ועכשיו. (ראו 1 קורינתים 10: 11).

אבל המקרא אינו מדבר רק על העבר. הוא מדבר גם על העתיד. הוא מספר לנו לא רק על אירועים שקרו, אלא גם על אירועים שיקרו. הוא מראה לנו את העתיד, אפילו עד אחרית הימים. המונח התיאולוגי המתייחס לאירועים באחרית הימים, הוא "אסכטולוגיה" (חזון אחרית הימים), ממילה יוונית שפירושה "אחרון". לעיתים הוא משמש גם לתיאור יסודות האמונה על המוות, המשפט, כמו גם גן עדן וגיהנום. וכן המושג עוסק בהבטחת התקווה שיש לנו לקיום חדש בעולם החדש.

המקרא מספר לנו הרבה דברים הקשורים לאחרית הימים. נכון, ספר איוב מסתיים במותו של איוב, ואם זה היה הספר היחיד שניתן לקרוא, הקורא יכל להתרשם שסיפור של איוב מסתיים, כפי שסיפור של כולנו מסתיים, במוות ושזהו סוף התקופה. הרי אין שום דבר בו ניתן לתלות את התקווה, היות וכל מה שאנחנו יכולים לראות זה ששום דבר לא בא אחרי המוות.

אם כי המקרא מלמד אותנו על משהו אחר. הוא מלמד שבאחרית הימים תוקם הממלכה הנצחית האלוהית, והיא תתקיים לנצח, והיא תהווה את הבית הנצחי של כל מי שנגאל. שלא כמו הממלכות הארציות שבאות והולכות, היא היחידה שנצחית.

קראו דניאל 2: 44, 18: 7. איזה תקווה מספקים הפסוקים הנ"ל עבור אחרית הימים?

"בזכות תוכנית הגאולה הנשגבת, ה' ישוב ויטה חסדיו על העולם, והעולם ישוב לקדמותו. כל מה שאבד בעטיו של החטא יושב על כנו. לא רק האדם ייוושע, אלא אף האדמה תיגאל ותשמש משכן נצחי לחסידי ה'. השטן נאבק ששת אלפים שנה כדי לשלוט בעולם. עתה תתגשם תכליתו המקורית של ה' בבריאת העולם: "קדושי עליונים יקבלו את המלכות; ויירשו את המלכות עד עולם ועד עולמי עולמים." (דניאל ז': 18)¹ (אלן ג' וייט, אבות האומה ונביאי ישראל, עמ' 253).

ובכן, ספר איוב מסתיים במותו. החדשות הטובות עבורנו, ועבור איוב, הם בכך שסופו של ספר איוב אינו הסוף במוחלט לסיפורו של איוב. וכן מותינו אינו סוף דבר גם בעבורינו.

¹ תרגום מארמית: "וַיִּקְבְּלוּן, מַלְכוּתָא, קַדִּישִׁי, עֲלֵינוּ; וַיִּחְסְנוּן מַלְכוּתָא עַד-עֲלָמָא, וְעַד עֲלָם עֲלָמָא.

התחייה והחיים

קראו איוב 14:14-15. איזה שאלה איוב שואל את אלוהים וכיצד הוא עונה לאותה שאלה בדרכו שלו?

אחד הנושאים בספר איוב עוסק בשאלת המוות. כיצד ייתכן שאינו יעסוק בה? כל ספר שיעסוק בנושא הסבל אנושי כמובן צריך לגעת גם בנושא של המוות, שהוא אחראי על רוב הסבל שלנו. איוב שואל האם המתים יחיו שוב, ולאחר מכן הוא אומר שהוא מחכה לשינוי שיגיע עבורו. המילה בעברית "לצפות" טומנת בחובה את מושג הציפייה שלרוב מלווה בתקווה. זה אומר לא רק לחכות למשהו, אלא גם לקוות לכך.

איוב תלה את כל תקוותיו ב"התחלפות" הזאת. שורש המילה מרמז לנו על "חידוש" או "החלפה". לעתים קרובות אנחנו יכולים לחשוב שזהו השינוי חיצוני בלבד – כמו להחליף חליפה. למרות שהמושג עצמו הוא רחב, בהתחשב בהקשר של השאלה מהי "ההתחדשות" שמגיעה לאחר המוות, שאליה שואף כל כך איוב, השינוי הזה הוא התחלפות של המוות בחיים, בזמן שאלוהים "לְמַעַשׂהּ יָדָיו תִּכְסֶּף" (איוב 14:15) כמובן שהתקווה הגדולה שלנו וההבטחה הכבירה שהמוות איננו הסוף, מקורה היא בחייו, מותו, ופועלו של ישוע המשיח.

"[הברית החדשה] מלמדת אותנו כי המשיח ניצח את המוות, את האויב המר ביותר של המין האנושי, ושאלוהים יקים לתחייה את המתים למשפט הסופי. אך העיקרון הזה הפך למרכזי באמונה... לאחר תחייתו של ישוע, מכיוון שהיא מאמתת את נצחונו של ישוע על מוות". (John E. Hartley, The Book of Job, NICOT, Accordance electronic ed). (Grand Rapids: Eerdmans, 1988), p. 237

"אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ: "אֲנִי הַתְּחִיָּה וְהַחַיִּים. הַמָּאֲמִין בִּי יְחִיָּה גַם אִם יָמוּת." (יוחנן 11:25). אילו דברים של ישוע נותנים לנו תקווה וביטחון לגבי "הסוף"? אילו דברים ידועים לנו שלא היו ידועים לאיוב?

נקודות למחשבה

למרות כל האסונות הנוראים שפקדו את איוב, לא זאת בלבד שהוא נשאר נאמן לאלוהים, אלא הוא גם קיבל בחזרה הרבה יותר ממה שהוא איבד. עם זאת, כמו דברים רבים בספר איוב, ישנן שאלות שנותרו ללא מענה.

ספר איוב הוא רק אחד מספרי המקרא, וזה ברור שלא ניתן לבנות תיאולוגיה שלמה על בסיס ספר אחד בלבד. יש לנו את כל שאר כתבי הקודש, אשר מועילים להבנה מעמיקה יותר של השאלות הקשות להן יש התייחסות בספר איוב. הברית החדשה בפרט, מאירה דברים רבים שלא ניתנו להבנה באופן מלא בימי התנ"ך. אולי הדוגמא הטובה ביותר לכך תהיה המשמעות של כל העבודה בבית המקדש. למרות שרוב עם ישראל הבין מה משמעות מותן של בעלי החיים וכל מערכת הקורבנות, רק דרך התגלותו של ישוע ומותו על הצלב כל המערכת הזו מובנת בשלמותה. איגרת אל עברים מאירה לנו את המשמעות העמוקה של כל העבודה בבית המקדש. ולמרות שהיום יש לנו את הזכות לדעת את "אמת היום" (2 לפטרוס 1:12), ובוודאי שיש לנו הבנה ברורה יותר של דברים מזו של איוב, אנו עדיין צריכים ללמוד לחיות עם השאלות הלא פתורות גם כן. השתלשלות האמת היא פרוגרסיבית, ולמרות האור הגדול שניתן לנו כעת, יש עדיין כל כך הרבה דברים ללמוד. למעשה, כבר נאמר לנו כי "כל הגאולים ינועו בין העולמות שונים, ואת רוב זמנם יבלו בחקר המסתורין של הגאולה, ולנצח, הנושא הזה ימשיך להתפתח בדעתם" (אלן ג'יי וייט, אדוונטיסט רווי ובושרת השבת, 9 מרס 1886).

שאלות לדיון:

- מה משמעותו של רעיון ההתגלות הדרגתית עבורנו? אילו דוגמאות נוספות ניתן למצוא עבור הרעיון הזה? למשל, כשמתחילים ללמוד חשבון תחילה לומדים את המספרים וכיצד למנות. מאוחר יותר לומדים לחבר, להחסיר, להכפיל, ולחלק את המספרים האלה. ורק אז אנו יכולים לעבור לדברים עמוקים יותר כגון אלגברה וגיאומטריה, ועדיין לעבוד עם מספרים הבסיסיים האלה. כיצד הקבלה זו עוזרת לנו להבין את הרעיון של התגלות הדרגתית בתיאולוגיה?
- קראו איוב 42:11. לאורך שנים פרשנים שאלו את השאלה היכן נמצאו קרובי משפחה וחבריו של איוב בעת שהוא היה זקוק להם כל כך. מתואר, כי הם באו לבקרו רק כאשר גורלו התהפך והדברים שוב פעם הלכו טוב אצלו. מה לא בסדר בתמונה הזאת?
- כמה סופים רעים אתם מכירים נכון לעכשיו, ואיזו תקווה נותן לכם קרבן המשיח לגבי העובדה שהסופים האלה אינם מהווים סוף דבר אמיתי?

שיעור מספר 2 1 - 7 אוקטובר

העימות הגדול

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 1:1-5, איוב 12-16, זכריה 3:2, מתי 1:4, יחזקאל 16-12:28, רומים 3:26, עברים 14:2.

פסוק לשינון: "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשָּׁטָן וַיִּגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבָּחַר בִּירוּשָׁלַם הַלּוֹא זֶה אוֹד מִצֵּל מָאֵשׁ." (זכריה 3:2)

"על פני הדפים של התנ"ך והברית החדשה פזורים אזכורים ורמזים רבים למלחמה בלתי פוסקת בין אלוהים והשטן, בין הטוב והרע בשתי רמות - הקוסמית והאישית. השוואה בין קטעים אלה, מאפשרת לנו לאחד תובנות ייחודיות שלהם על מנת ליצור "חלון פסיפס" של אמת שבאמצעותו אנו יכולים לתפוש את המסר הכולל של כתבי קודש בבהירות רבה יותר מאשר בדרך אחרת." (The Handbook of Seventh-day Adventist Theology, p. 969).

נושא העימות הגדול מהווה בעצם תבנית שיכולה לעזור לנו בהבנה טובה יותר של ה"מסר הכללי" של כתבי הקודש, ובייחוד של נושא תכנית הישועה. למרות שהנושא הנ"ל הוא הרבה יותר ברור בברית החדשה, ניתן למצואו גם בתנ"ך. באף מקום אחר בתנ"ך לא ניתן לראות תמונה כל כך ברורה של השטן והאימות כולו ואת עוצמת השפעתם על חיינו כאן כמו בספר איוב.

השבוע נתבונן על מציאות רחבה יותר שנמצאת מאחורי המציאות המיידית שמתמקדת באיוב בעיקר. ולמרות שחיינו וסיפורינו שונים מאלו של איוב, יש לנו דבר אחד במשותף: בדומה לאיוב, כולנו מעורבים בעימות הזה.

לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-8 באוקטובר.

פיסת שמים עלי אדמה

ספר איוב מתחיל בנימה חיובית יחסית. מנקודת מבט גשמית לפחות, אנו רואים אדם מבורך בכל דרך אפשרית.

קראו איוב 1:1-4. כיצד הפסוקים האלה מציגים בפנינו את האופן שבו חי איוב? מהם ההיבטים החיוביים של קיומו של איוב?

נראה כי איוב בעל כל, כולל האופי הצדיק. המילה "תם" באיוב 1:1 משמעותה "שלם" או "תמים". המילה "ישר" מרמזת לנו על כך שאיוב הלך בדרך הישרה. בקצרה, ניתן לאמר כי תחילת הספר מתארת לנו תמונת דמויית גן עדן של אדם צדיק ותמים שיש לו הכל. ואף על פי כן יש לו את כל זה בעולם החטא.

קראו איוב 1:5,6. מה הפסוקים הנ"ל מגלים לנו לגבי המציאות של עולם חטא שבו מתגורר איוב?

"הוא חשש שבניו ובנותיו השקועים בחגיגות שלהם עלולים להרגיז את אלוהים. ככהן נאמן של ביתו, הוא הקריב קורבנות בעד כל אחד ואחת מילדיו בנפרד. הוא היה מודע לאופיו התוקפני של החטא, והמחשבה שילדיו עלולים לשכוח את צווי האלוהים, הובילה אותו להווייה של שתדלן שלהם בפני האלוהים" (Ellen G. White Comments, (The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 1140).

בפרוש הכל היה טוב אצל איוב, עד כמה שניתן עלי אדמה. זירת המקום מתוארת כדמויית גן-עדן: מוצג בפנינו אדם בעל חיים מלאים, משפחה גדולה, שמו מפורסם מאוד והוא בעל רכוש רב. למרות זאת עדיין אילו הם חיים עלי אדמה ששקועה בחטא, ובכן כפי שאיוב יראה בקרוב, כל אילו מביאים איתם סיכונים רבים.

אילו דברים טובים בחייכם ישנם כעת? כיצד אתם יכולים ללמוד לשמור על הכרת תודה תמידית עבור על אותם הדברים?

העימות של היקום

עלילתו של ספר איוב מתחילה על פני כדור הארץ, במקום מלא שלום ושלווה. עם זאת, בפסוק השישי של הפרק הראשון, המיקום משתנה. מיד מתגלה היבט שונה לחלוטין של המציאות, אשר איננו נראה לבני אדם, אלא אם כן דרך התגלות אלוהית. מעניין, כי ההיבט הזה של המציאות בשמיים לא נראה כל כך שקט ושלו כמו הדברים על פני כדור הארץ, לפחות לא במה שמוצג תחילה.

קראו איוב 12-1:6. למרות שנחקור לעומק את הפסוקים הנ"ל מאוחר יותר במדריך שלנו, איזה אירוע מתואר כאן? כיצד התיאור הזה בא כנגד התיאור של מה שקורה עם איוב על פני הארץ?

יש כל כך הרבה דברים שניתן לחקור בפסוקים האלה. הם חושפים בפנינו כאלה היבטים של היקום, אשר אף טלסקופ שלנו אינו מזהה ושהמדע האנושי אפילו לא מתקרב להבנתם. והדבר המרתק הוא שהם חושפים גם את המאבק של כל היקום. בקטע הזה איננו רואים שיחה רגועה, שקטה ושלווה. אלוהים מדבר על איוב (אם נשתמש במושגים אנושיים) בגאווה, כאב הגאה בבנו. השטן, לעומתו, לועג לאלוהים על הנאמר על איוב. **"וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה וַיֹּאמֶר הַחֵן־סָבִיב אֵיבֹב אֱלֹהִים."** (איוב 9: 1).

כמעט אפשר לשמוע את הציניות ואת נימת הלעג בשברי השטן לאלוהים.

למרות שהטקסט עצמו אינו אומר במפורש כי העימות הזה התרחש בשמיים, הוא בטוח היה שם. ובכך אנו רואים מלאך, ייצור שנברא ע"י אלוהים, עומד לפנינו ומאתגרו לפני כל "בני אלוהים" אחרים. קשה לדמיין שמישהו יעז לדבר כך למנהיג מדיני כלשהו, אבל כאן יש לנו משהו שמדבר כך עם אלוהים עצמו. כיצד דבר זה ייתכן?

התשובה נמצאת תחת נושא שמופיע במקומות שונים ובדרכים שונות לכל אורך כתבי הקודש, והוא העימות הגדול. הוא מהווה מסגרת קשיחה העוזרת לנו להבין לא רק את ספר איוב, אלא גם את המקרא כולו ואת הסבריו של הסיפור העצוב של החטא והסבל על פני כדור הארץ. ומה שעוד יותר חשוב, הוא עוזר לנו להבין טוב יותר את מה שישוע השלים עבורנו על הצלב כדי לפתור את הבעית החטא והסבל על פני כדור הארץ.

העימות על פני כדור הארץ

ספר איוב מרים בפנינו את המסך ומגלה בכך מימד אחר של קיומינו שעיינו ואוזנינו ואף הפילוסופים הארציים לעולם לא יוכלו לאפשר לנו לראות אותו. (אם כבר, הפסוקים האלה באים בכדי להראות לנו עד כמה מוגבלים אנו בעיינו ואוזנינו וכן הפילוסופיות הארציות כאשר הדבר מגיע להבנת התמונה הגדולה!). דבר נוסף אשר הפסוקים הנ"ל מראים הוא המאבק בין האלוהים לבין ישות אחרת, וזהו השטן. ולמרות שלראשונה העימות מוצג בספר איוב כהתרחשות בשמיים, עובר הוא במהירות לכדור הארץ. וכן לאורך המקרא כולו אנו יכולים למצוא טקסטים המצביעים על המאבק המתמשך הזה, שבין היתר נוגע גם בנו.

קראו את הפסוקים הבאים. כיצד הם חושפים את המציאות של העימות המתרחש כאן, עלי אדמה עם כוחות הרשע העל-טבעיים?

בראשית 4:1-3

זכריה 3:2

מתי 4:1

1 פטרוס 5:8

1 יוחנן 3:8

התגלות 12:9

הפסוקים האלה מהווים רק דגימה קטנה ממספר רב של פסוקים המתארים בצורה מפורשת או עקיפה את השטן, ישות על-טבעית בעלת כוונות זדוניות. למרות שאנשים רבים מחשיבים את הרעיון של קיום השטן כמיתוס קדמון, העדות של כתבי הקודש ברורה מאוד ולכן עלינו לא להשתכנע בהונאה זו.

מהם הדרכים בהם השטן פועל היום בעולמנו? כיצד אתם רואים את הפעילות הזו? מהי ההגנה היחידה שלנו?

איוב כמיקרוקוסמוס

תמונות הפתיחה של ספר איוב מצביעות לנו על כמה נקודות מכריעות. ראשית, כפי שכבר נאמר, הם חושפים בפנינו מימד נוסף של המציאות מעבר למה שאנחנו יכולים לראות עכשיו - ממד שמיימי של יצורים שמיימיים אחרים מלבד אלוהים. שנית, הם גם מראים עד כמה קשורים החיים הארציים שלנו כאן למלכות השמים. כל מה שקורה כאן על פני האדמה איננו מנותק מהיצורים השמימיים במלכות הזאת. שלישית, הם חושפים קונפליקט מוסרי שמתרחש בשמים ואכן מחובר למה שקורה כאן על פני האדמה. בקיצור ניתן לומר כי פסוקי פתיחה של הספר ואלה שאחריהם, הם סוג של מיני דגם של העימות הגדול כולו. הפסוקים מראים את הדרך שבה העימות הגדול, אם כי בקנה מידה קוסמי, בא לידי ביטוי בחייו של אדם אחד, איוב. וכפי שנראה בהמשך, הנושאים שמתעוררים הם מקיפים את כולנו.

ספר איוב מראה לנו את השטן שנמצא בעימות עם אלוהים. מה שהוא אינו מראה, זה כיצד כל זה התחיל. כיצד הפסוקים הבאים עוזרים לנו להבין את העימות? ישעיה 14: 12-14, יחזקאל 16-12: 28, 1 טימותאוס 3: 6.

אלן ג'יי וייט דיברה על "חוק האהבה" כבסיס לשלטונו של אלוהים. היא ציינה כי אלוהים איננו רוצה "צייתנות מאולצת", לכן הוא "מעניק את הרצון החופשי" לכל היצורים בעלי מוסר שלו. יחד עם זאת, "היה אחד שעיוות את החופש שאלוהים העניק ליצוריו.

והחטא, מקורו הוא באותו אחד, שיחד עם ישוע, היה לאחד היצורים המכובדים והחזקים ומהוללים של אלוהים בקרב תושבי השמיים". (אבות האומה ונביאי ישראל, עמ' 34, 35). לאחר מכן היא מצטטת את הפסוקים מישעיה ויחזקאל שכתובים לעיל בכדי לתאר את נפילתו של השטן.

המושג החשוב כאן הוא "חוק האהבה" וקיום הרצון החופשי. המקרא מספר לנו כי השטן הפך ליצור גאה ונעלה את עצמו בגלל הפאר והיופי שלו. איננו יודעים מדוע כך קרה; כנראה שזה חלק ממה שמכונה ב-2 לתסלוניקים 2: 7 "סוד הרשע". הפואנטה היא שנפילתו של השטן התרחשה הרבה זמן לפני האירועים שמתוארים בספר איוב והעימות שהחל באותה הנפילה היה כבר בעיצומו.

מהן הבחירות החשובות שעומדות לפניכם היום ועל אילו הבטחות מן המקרא אתם יכולים להשען על מנת להבטיח את הבחירה הנכונה?

התשובות שבצלב

ספר איוב מעלה סוגיות רבות וחשובות. אך סוגיות רבות מתוכן אינן מקבלות מענה בתוך הספר. אנחנו צריכים את שאר ספרי המקרא. וגם אז עדיין "רואים אנו בְּמִרְאָה, בְּמַעֲרָפֶל" (1 קורנתנים 13: 12).

כפי שראינו אתמול, למשל, ספר איוב אינו אומר דבר על תחילתו של מרד השטן. כמו כן, הוא אינו מתאר את הביסוס הסופי של השטן בעימות הגדול. למעשה, למרות שהוא בעל תפקיד מרכזי בכל ההתרחשויות בספר- הוא מופיע רק פעמיים בספר איוב עצמו (איוב 1: 6-12, 2: 1-7). שטן אינו מופיע שוב. הוא פשוט נעלם, למרות שההרס שנגרם על ידו נשאר. בשאר הספר הוא אפילו לא מוזכר; במקום זאת, כמעט כל תוכן הספר מתעסק באלוהים, ולא בשטן. הדבר הגיוני, מכיוון שבסופו של דבר, ספר איוב מדבר על אלוהים ועל מהי מהותו באמת.

עם זאת, המקרא אינו משאיר אותנו ללא תשובות לשאלה על תבוסתו של השטן בעימות הגדול. והאירוע המרכזי לתבוסתו הוא מותו של ישוע על הצלב.

כיצד פסוקים הבאים עוזרים לנו בהסבר הפעולות של ישוע אשר מובילות לסופו של העימות הגדול? (יוחנן 31, 32, 12: 10-12, רומים 3: 26, עברים 2: 14).

במעמד הצלב, השטן נחשף במלואו כמי שבוא באמת, הרוצח, בפני היקום כולו. מי שהכיר את ישוע כשהוא שלט בשמים נדהם מלראותו מושפל עד כך על ידי אנשיו של השטן. זהו "פסק הדין" של השטן שישוע דיבר עליו בבשורה ע"פ יוחנן, פרק 12. רק על הצלב, כאשר המושיע מת "עַל חֲטָאֵי כָּל הָעוֹלָם" (1 יוחנן 2: 2) יכלו השמיים להכריז כי עכשיו הגיעה הגאולה. כאן ועכשיו ההבטחה האלוהית, שניתנה לפני שנברא העולם כולו (2 לטימותאוס 9: 1), הפכה למציאות. בגלל מותו עבורנו, משיח יכול להיות "צִדִּיק וּמַצְדִּיק אֶת בֶּן אֱמוּנַת יִשְׁוּעַ" (רומים 3: 26). כלומר, בצלב הוא הפריך את טענותיו של השטן כי אלוהים אינו יכול לשמור על חוקו (להיות הוגן) ובמקביל בו זמנית להושיע את אלה שעברו על החוק (להיות המצדיק). לאחר צליבתו של ישוע בגולגותא, גורלו של השטן נחרץ.

נקודות למחשבה

הרעיון של מאבק או עימות, בין הטוב והרע נמצא בתרבויות רבות. הרעיון הזה נשאר במשך אלף שנים ולעתים קרובות בא לידי ביטוי במיתוסים. כיום, בעקבות ההשפעה של ביקורתיות רבה ורציונליזם מודרניסטי, מאמינים רבים מכחישים את קיומו הממשי של השטן ומלאכי רשע. הם טוענים כי אלה היו רק סמלים של תרבות פרימיטיבית לרועה הטבעי של האדם. מנקודת המבט שלנו כאדוונטיסטים, קשה לדמיין כיצד מישו יכול להאמין במה שכתוב במקרא מבלי להכיר בקיומו הממשי של שטן ומלאכיו.

אך בוודאי שלא כל המאמינים האמינו בהונאה שמכחישה את הקיום הממשי של העימות ביקום בין כוחות על-טבעיים של הטוב והרע. חוקר משיחי בשם גרגורי בויד, למשל, כתב בהרחבה על הממשות של הקרב שנמשך זמן רב (אך לא לנצח) בין האלוהים והשטן. בהקדמה לספרו "אלוהים במלחמה", לאחר שהוא מעיר כמה קטעים בספר דניאל פרק 10, בויד כותב: "המקרא מניח מראש, מתחילתו ועד סופו, כי ישנן ישויות רוחניות שקיימות 'בין' האנושות והאלוהים ושהתנהגותן משפיעה באופן משמעותי על ההווה האנושית, לטוב או לרע. ואכן, רק תפיסה כזו, כפי שאני טוען בעובדה זו, עומדת במרכזו של ראיית העולם המקראית." (Gregory A. Boyd, God at War (Downer's), (Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1997), p. 11).

שאלות לדיון:

1. אילו פסוקים אחרים מדברים על השטן וכוחות רשע אחרים? אילו היבטים הולכים לאיבוד לו הפסוקים הנ"ל מפורשים כסמלים לרוע האנושי בלבד?
2. ניקולו מקיאוולי, סופר מפלורנטין של המאה השש-עשרה, אמר שהרבה יותר טוב עבור השליט שנתינו יפחדו ממנו מאשר להיות נאהב על ידיהם. לעומת זאת, אלן ג'י וייט כתבה: "גם כשהוחלט שהוא כבר לא יכול להישאר בשמיים, החוכמה האינסופית של אלוהים לא השמידה את השטן. מאחר ורק שירות מתוך אהבה בלבד יכול להיות מקובל על אלוהים, הנאמנות של בריאתו חייבת להישען על הצדק וחסדו של אלוהים. היות ותושבי השמיים ועולמות אחרים לא היו מוכנים להבין את טבעו או השלכותו של החטא, הם גם לא יכלו לראות את צדקתו ואת רחמיו של אלוהים בהשמדת השטן. אילו היה מייד נעלם מהיקום, הם היו משרתים את אלוהים מתוך פחד ולא מתוך אהבה". (העימות הגדול, עמ' 498-499). מדוע אלוהים רוצה שנשרתו מתוך אהבה ולא מתוך פחד?

שיעור מספר 3 8 - 14 אוקטובר

"החינם ירא איוב אלוהים?"

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 1, 2; 1 קורינתים 4:9, בראשית 8-13, פיליפים 11-13, 4:11-11, מתי 1-11, פיליפים 8-5:2.

פסוק לשינון: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי כְדָבָר אַחַת הַנְּבִלּוֹת תְּדַבְּרִי גַם אֶת הַטּוֹב נִקְבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֵת הָרָע לֹא נִקְבֵּל בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְתָיו" איוב 2:10

ספר איוב פותח בפנינו מימד אחר של מציאות. הוא מאפשר לנו להציץ לתוך העימות הגדול בין ישוע לבין השטן. ובכך הוא מספק לנו מן תבנית או מעטפת העוזרת לנו להבין טוב יותר את עולמינו, שלעיתים קרובות מתסכל, מבלבל ואפילו מפחיד אותנו בהשלכותיו. אולם, ספר איוב גם מראה כי העימות הגדול הוא אינו רק מאבק של מישוהו אחר, שאין לנו כל קשר אליו. למרבה הצער, זה לא המצב: "עַל זֹאת שָׁמְחוּ שְׂמִימִים וְשׁוֹכְנֵיהֶם. אוֹי לְאֶרֶץ וְלָאִם, כִּי יָרַד אֱלֹהִים הַשָּׁטָן בְּחֶמָּה גְּדוֹלָה, בִּיָּדָעוּ כִּי קִצְרָה עֵתוֹ" (התגלות 12: 12). השטן ירד למטה אל אדמתינו, ואנו יודעים כי זעמו הוא אכן גדול. מי מאיתנו לא חש זעם זה על בשרינו?

השבוע נמשיך להעמיק בשני הפרקים הראשונים של ספר איוב, כאשר ננסה להבין טוב יותר כיצד אנו משתלבים בעימות הגדול הזה אשר מתפתח הלאה.

משרת האלוהים, איוב

קראו איוב פרק 1. התמקדו בהאשמותיו של השטן נגד איוב. מה אומר השטן? מה משתמע מתוך התקפותיו? את מי הוא באמת מנסה לתקוף?

"הלא את (אתה) שָׁכַתְּ בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֶׂה יָדָיו בְּרַכָּתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בְּאֶרֶץ" (איוב 1: 10). בתחילתו של ספר איוב מתוארים לא רק צדקתו של איוב והאופי הטוב שלו, אלא גם ברכותיו החומריות וביתו הפורה. הדברים האלה הפכו את איוב למוערץ בקרב בני זמנו "גָּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קָדָם" (איוב 3: 1). בנוסף השטן מעלה טענה בפני אלהים כי איוב משרת אותם רק בגלל כל אותם הדברים שהעניק לו.

אז על מה מרמזים דבריו של השטן שבמידה ואלוהים יקח את כל הברכות האלה מאיוב, איוב "עַל פְּנִיךָ יִבְרָכְךָ" (יקללך – תיקון סופרים) (איוב 11: 1): התקיפה האמיתית היא כנגד הקב"ה בכבודו ובעצמו. (בעצם זה מהות העימות הגדול כולו). אילו אלוהים היה כל כך נפלא, כל כך טוב, אזי איוב היה מציית, עובד ויראה אלוהים מתוך אהבה והערכה בלבד. אחרי הכל, מי לא היה אוהב אלוהים שעשה כל כך הרבה עבורו? במובן מסוים, השטן טוען כי אלוהים שיחד את איוב ולכן הוא נאמן לו. לפיכך, לטענתו, איוב שירת את אלוהים לא מתוך אהבה, אלא מתוך מניעים אנוכיים בלבד.

תזכרו בכמה מן המנהיגים הפוליטיים אשר היו שנואים ביותר שהיו להם מקורבים נאמנים עד המוות כי המנהיג ההוא היה טוב כלפיהם. למעשה, אם אלוהים באמת היה טוב, אוהב, ודואג, כפי שהוא מצטייר בפנינו, אזי איוב עדיין היה משרת את האדון, גם אם היה מאבד את כל הדברים הטובים. עם זאת, השטן טוען כי איוב לא ישאר נאמן, והוא רומז שגם איוב לא לגמרי סומך על אלוהים וכי הוא נאמן רק בגלל מה שאלוהים נתן לו. כלומר, בסופו של דבר (על פי דבריו של השטן), נאמנותו של איוב תלויה בהרבה בשיקול האם העסקה שווה את הרווח.

מדוע אתם משרתים את האדון? אני מניח כי המניעים שלכם אינם מושלמים. במידה והייתם צריכים לחכות עד שהמניעים יהפכו למושלמים (במידה והם אינם כאלו), מה עלול לקרות לכם ולאמונותכם?

עור תחת עור: הקרב ממשיך

הקטע באיוב 3:1-2 מתחיל כמעט זהה לאיוב 8:1-6. השינוי הגדול הוא בחלק האחרון - איוב 3:2, בו אלוהים בכבודו ובעצמו מדבר על נאמנותו של איוב למרות האסונות שפקדו אותו. לכן, כשאנו מגיעים לקריאת פסוק איוב 3:2, נראה כאילו האשמותיו של השטן הוכחו כשקריות. איוב נשאר נאמן לה' ולא קילל אותו, כפי שטען השטן שיקרה.

קראו איוב 2. מה קורה בפסוקים הנ"ל? בנוסף תחשבו מהי המשמעות של "בני אלוהים" אשר מוזכרים גם באיוב פרק 1 וגם בפרק 2 אשר נוכחים בזמן הדו-שיח בין אלוהים לשטן?

הביטוי "עור לעור" הוא ניב, אשר מסבך פרשנים רבים. אם כי הרעיון הוא כזה: לתת למשהו לקרות לאיוב עצמו ולגרום לו להראות האם נאמנותו היא אמיתית. להרוס את גופו של איוב ואת בריאותו, ולראות מה יקרה.

וכל מה שקורה איננו מתרחש בחלל ריק. שני הצדדים של העימות הגדול מתראים במעין פגישה אי שם בשמים, כפי שמתואר בספר איוב. השטן מבטה את האשמותיו "בפומבי"; כלומר, הוא עושה זאת בפני ישויות אחרות. רעיון זה משתלב באופן מושלם עם מה שאנחנו יודעים על העימות הגדול. הוא נפרש במרחבי היקום כולו. (ראה 1 קורינתים 9:4, דניאל 10:7, התגלות 9:12).

"אבל לתכנית הגאולה ישנה מטרה רחבה ועמוקה יותר מלבד הישועה של האדם. לא רק לשם כך הגיע המשיח אל אדמתנו; לא רק תושבי עולמינו הקטן היו צריכים לכבד את חוקי האלוהים כפי שהם ראויים להוקרה; כל זה היה בכדי להצדיק את דמותו של אלוהים בפני היקום... מעשה של ישוע - מותו למען ישועת האדם לא רק להפוך את השמים לנגישים לאדם, אלא גם הצדיק את אלוהים ואת בנו בפני היקום כולו בהתמודדות עם המרד של השטן. אותו מעשה יבסס את הנצחיות של החוק האלוהי ויחשוף את טבעו ותוצאתו של החטא" (אלן ג'יי וייט, אבות האומה ונביאי ישראל, עמ' 69-68).

יהי שם ה' מבורך

אחרי ההתקפה הראשונה של שטן על איוב, אחרי החדשות שבישרו לו על כל האסונות שפקדו אותו, מהי תגובתו של איוב? (איוב 22-20:1). מה המשמעות של העובדה שאפילו בנסיבות טרגיות, איוב "לא חָטָא וְלֹא נָתַן תַּפְלָה לֵאלֹהִים"?

חופש הבחירה הוא נמצא במרכז שלטונו של אלוהים, אשר בטבעו הוא שלטון האהבה. אלוהים רוצה שנשרתו מתוך אהבה ולא מתוך זה שמכריחים אותנו לשרתו. "שטן רמז כי איוב שירת את אלוהים מתוך כוונות אנוכיות... הוא ניסה לשלול את האובדה שהמקור לאמונת אמת הוא אהבה והערכה מושכלת של אופיו של אלוהים, שהמשרתים האמיתיים אוהבים את האמונה בשל היותה אמונה ולא בשל הרווח, שהם משרתים את אלוהים, כי זהו הדבר נכון לעשות ולא רק בגלל שהשמיים עצמן מלאים בכבודו, ושהם אוהבים את אלוהים מפני שהוא ראוי לכל הכבוד ואהדה ולא בגלל שהוא מברך אותם" (The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 500).

בספר איוב, איוב מוכיח כי האשמותיו של שטן הן שקריות. אולם, למרות שאלוהים ידע הכל מראש, איוב יכל להתנהג גם אחרת. הוא יכל לחטוא, הוא יכל "לתת תפילה לאלוהים". איוב לא אולץ להתנהג בצורה שבה הוא התנהג. בהתחשב בנסיבות, נאמנותו האיתנה של איוב הייתה עדות מדהימה בפני בני אדם ומלאכים.

השוו בין מה שקורה לאיוב באיוב פרק 1 למה שקרה לאדם וחווה בבראשית 1-8:3. כיצד ההשוואה בין שני המקרים הופכת את חטאם לנורא כל כך?

אדם וחווה, ייצורים מושלמים ללא חטא השוהים בתוך גן עדן אמיתי, חטאו בגלל התקפתו של השטן; איוב, הנמצא בתוך כאב מוחלט, טרגדיה וחורבן, נשאר נאמן לאלוהים למרות ההתקפות של שטן. בשני המקרים, יש לנו דוגמה עוצמתית לסוגיות הגדולות שנמצאות על כף המאזניים בנושא הרצון החופשי.

כיצד תגובתו של איוב כאן משקפת לנו עד כמה התירוצים שלנו על החטא הם מגוחכים, זולים ומזויפים?

אשתו של איוב

ייתכן שזהו הזמן המתאים ביותר להזכיר קורבן נוסף בסיפורו של איוב: את אשתו. היא מופיע רק בשני פסוקים בלבד: איוב 9,10: 2. לאחר מכן היא נעלמת מן הסיפור ומכלל ההיסטוריה. לא נאמר לנו שום דבר עליה בהמשך. אולם, בתהחשב בכל מה שקרה, מי יכול לתאר לעצמו את הצער והכאב שהאישה האומללה הזאת חוותה? הטרגדיה שלה, של ילדיה וכל שאר הקורבנות, אשר מתוארים הפרק הראשון מצביעים לנו על האוניברסליות של הסבל. כולנו מעורבים בעימות הגדול: אין מנוס.

השוו בין איוב 2:3 לאיוב 9:2. איזה משפט זהה נאמר ע"י אלוהים וע"י אשתו של איוב, ומהי החשיבות של הדרך בה הם משתמשים באותו המשפט?

זה לא צירוף מקרים שבשתי הפסוקים מופיע אותו משפט לגבי ה"תמתו" של איוב. אותה המילה מופיע באיוב 1:1 ואיוב 1:8 בתיאור צדקתו של איוב. השורש "תם" מרמז לנו גם על שלמות ועל "מלאות".

כל כך עצוב שאשתו של איוב היא זאת שמאתגרת אותו באותה הנקודה שבה אלוהים משבח את איוב. ברוב צערה ואבלה היא דוחפת את איוב לעשות בדיוק את מה שאלוהים טען שאיוב לא יעשה. למרות שאנחנו בטח לא יכולים לשפוט אותה, איזה שיעור חשוב אנו לומדים ממנה בכדי להיות זהירים ולא להפוך לאבן נגף עבור משהו אחר (ראה לוקס 2:17).

קראו איוב 2:10. איזה עדות עוצמתית של איוב מתוארת כאן? ראו גם פיליפים 4:11-13.

איוב חושף בפנינו את את כנות אמונתו. הוא מתכוון לשרת את אלוהים גם בזמנים הטובים וגם בזמנים הרעים. אולם, מה שמפליא שהשטן נעלם בשלב זה מהסיפור ואינו מופיע עוד. ולמרות שהפסוק אינו מזכיר זאת, אנו יכולים לתאר לעצמינו את אכזבתו וכעסו של שטן לתשבתו של איוב. אחרי הכל, תראו איך בקלות הוא הכניע את אדם וחווה ורבים אחרים. "אחינו המקטרג" (התגלות 12:10) נאלץ לחפש לעצמו משהו אחר להאשים.

כיצד אנו למדים להיות נאמנים לאלוהים גם בזמנים הטובים וגם בזמנים הרעים?

צייתנות עד מוות

באיוב 22: 1 כתוב: **"בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב וְלֹא נָתַן תַּפְּלָה לְאֱלֹהִים"** ובאיוב 2: 10 כתוב: **"בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְתָיו"**. בשני המקרים, למרות ההתקפות, איוב נשאר נאמן לאלוהים. שני הפסוקים מדגישים את העובדה שאיוב לא חטא, לא במעשיו ולא בדבריו.

כמובן שהפסוקים הנ"ל אינם טוענים כי איוב לא היה אדם חוטא. הם לא יכולים, היות והמקרא מכריז כי כולנו חוטאים. **"אִם נֹאמַר שְׁלֹא חָטָאנוּ, לְכוּזָב שְׁמֵנוּ אוֹתוֹ וְדַבְּרוּ אֵינּוּ בָנוּ"** (1 יוחנן 1: 10). היותו של אדם "תם וישר", יראה אלוהים ומתרחק מן הרע (איוב 1: 1) אינו הופך אותו לחופשי מן החטא. כמו כל השאר איוב נולד כחוטא והיה זקוק למושיע.

אף על פי כן, למרות כל מה שעבר עליו, הוא נשאר נאמן לאלוהים. במובן הזה, איוב יכול להוות סוג של סמל או דוגמא לישוע (ראה שיעור 14), אשר בהמצאו בניסויים ופיתויים נוראים לא ויתר ולא חטא, ובכך הפריך את ההאשמותיו של השטן נגד האלוהים. כמובן, מה שישוע עשה זה היה הרבה יותר גדול, עצום, ומכריע מאשר מעשיו של איוב. אף על פי כן, ההקבלה היא בולטת.

קראו מתי 11-4: כיצד החוויה של איוב משקפת את מה שקרה כאן?

למרות הסביבה האיזומה וגופו החלש מרוב רעב, ישוע באישיותו האנושית "לְבוֹשׁ בְּשָׂר בְּדָמוֹת בְּשָׂר הַחָטָא" (רומים 8: 3), לא עשה את מה שהשטן רצה שיבצע, בדיוק כפי שאיוב התנהג. ובדומה לסיפורו של איוב, כמו שהשטן נעלם מו הבמה אחרי שאיוב עמד בניסיון, גם כאן אחרי הפיתוי האחרון שהוא מציע לישוע כתוב ש**"עָזַב אוֹתוֹ הַשָּׁטָן"** (מתי 4: 11, ראו גם יעקוב 7: 4).

עדיין, מה שניצב בפני ישוע בשממה היה רק התחלה. המבחן האמיתי שלו היה במעמד הצלב, וגם כאן, למרות כל מה שהושלך לעברו (דברים אפילו יותר גרועים ממה איוב התמודד עימם) ישוע נשאר נאמן, אפילו עד מוות.

קראו באגרת אל הפיליפים 8: 2-5. איזה תקווה ה"צייתנות של ישוע עד המוות" מעניקה לנו, ומה היא אומרת לנו לגבי הדרך שבה אני אמורים לחיות בתגובה לצייתנותו?

נקודות למחשבה

כשאנו לומדים את ספר איוב וקוראים אותו בעברית (כפי שכתוב במקור- התנ"ך) אנו נתקלים בתופעה מעניינת. המילים של אשת איוב "בָּרַךְ אֱלֹהִים וּמָת" (איוב 8: 2) מתורגמים לשפות אחרות כ"קלל אלוהים ומת". אנו רואים את אותה התופעה גם באיוב 1: 5 "אֲוִי חֲטָאָה בָּנִי וּבָרַכְוּ אֱלֹהִים בְּלִבָּם" ובאיוב 1: 11: "וְאִוֶּלַם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְנָע בְּכָל אֲשֶׁר לֹא אִם עַל פְּנִיד יִבְרָכְךָ". כאן נערך מה שמכנים אותו כ"תיקון סופרים", כאשר המילים עם שורש ק.ל.ל הוחלפו למילים עם שורש ב.ר.כ.. אנו פוגשים את שורש ב.ר.כ. בהרבה מקומות במקרא כולל בראשית 1: 22, בסיפור בריאת העולם כשאלוהים מברך את הבריאה או בתהילים 66: 8: "בָּרַכְנוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ". אילו עלינו היה להבין את המילה "ברך" כמשמעותה ולא להחליפה ב"קלל" בקריאתינו לא הייתה כל משמעות לפסוקים שלעיל. בתנ"ך ישנם פסוקים נוספים, אשר בהם ישנו תיקון סופרים, כגון במלכים א' 10: 21. אך מדוע הסופרים החליטו להשתמש בשורש ב.ר.כ. במקום ק.ל.ל? החוקרים מאמינים כי הרעיון לכתוב ששמו של אלוהים יכול להיות מקלל פוגע ברגשות הדתיים של המחבר והקוראים. לכן משתמשים במילה "ברך", למרות שברור לנו כי הכוונה היא לקללה.

שאלות לדיון:

1. בזמני המשבר מדוע זה כל כך טבעי לאנשים לפקפק בקיומו של אלוהים או לשאול מה טבעו של אלוהים? בתוך המציאות הקשה של החיים בעולם החטא, עולם שבו העימות הגדול הוא מוחשי, מדוע עלינו תמיד לשמור על הרגשה של ממשות הצלב?
2. למרות שאנו יודעים את הרקע של ההתרחשויות בסיפורו של איוב, לפי מיטב הבנתנו, איוב לא ידע זאת. כל מה שהוא ראה אלה היו האסונות שפקדו אותו. הוא לא ראה את התמונה הגדולה. מה זה אמור להגיד לנו על העובדה שלמרות הנסיגות אנו צריכים לזכור שיש תמונה גדולה יותר ממה שאנחנו רואים ומבינים? וכיצד אנו יכולים ללמוד להתעודד בעקבות ההבנה הזאת?

שיעור מספר 4*
15 - 21 אוקטובר

אלוהים והסבל האנושי

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: רומים 1:18-20, איוב 10:7-12, התגלות 4:11, קולוסים 1:16,17, מתי 6:34, איוב 10:8-12, רומים 3:1-4.

פסוק לשינון: " לכן אל תדאגו ליום מחר, כי המחר ידאג לעצמו; די לו ליום צרתו. מתי 6:34

בשונה מכל ספרי המקרא, ספר איוב מנותק לחלוטין מהקשר של סיפור עם ישראל. החל מבראשית, לאחר הבטחתו של אלוהים "וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל" (בראשית 2:12) ועד לספר להתגלות, אשר מתאר את "העיר הקדושה", ירושלים (התגלות 19:22), בדרך זו או אחרת, ישירות או בהקיפין, ההקשר של עם ישראל ובריתו עם אלוהים עוזר לעצב את רוב ספרי המקרא.

בספר איוב לא מצויין שום דבר שקשור לזה, אפילו לא האירוע הקדום ביותר בהיסטוריית עם ישראל – יציאת מצרים. הסיבה הסבירה ביותר לכך היא שמשה כתב את ספר איוב בהיותו במדיין, יחד עם ספר בראשית (ראו גם The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 1140). יציאת מצרים עדיין לא התרחשה, שכן זה מסביר מדוע היא אינה מצויינת בספר.

לעומת זאת, ייתכן וישנה סיבה אחרת, חשובה עוד יותר. אחד מנושאי הליבה של ספר איוב, הסבל, הוא אוניברסלי. הוא אינו מוגבל לזמן או אנשים מסוימים. בין אם יהודי או גוי, כולנו יודעים משהו על צרותיו של איוב, על הכאב הקיומי שלו בעולם החטא. אף על פי כן שכאבו הוא ייחודי, איוב מייצג את כולנו בסבלינו.

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-21 באוקטובר.

אלוהים בטבע

קראו רומים 18-20:1. מה שאל אומר כאן?

איזה משפטים עוצמתיים! מציאות קיומו של אלוהים מתגלה לנו "באמצעות הדברים שנבראו", כלומר אנשים אשר לא האמינו לא יהיה "להם במה להצטדק" לאחר שהם חזו במלא הדרה של הבריאה. שאל כותב שרק מתוך הבריאה אנשים יכולים ללמוד מספיק על קיומו וטבעו של אלוהים בכדי להישפט בצדק ביום המשפט. ללא ספק, הטבע מגלה לנו כל כך הרבה דברים על אלוהים. כמו כן המדע של היום מגלה לנו פרטים מופלאים על הבריאה אשר אבותינו, אפילו לפני 300 שנה, שלא נדבר על 3000 שנה, אפילו לא יכלו לדמיין לעצמם. ישנה אירוניה מעניינת באובדה זו – ככול שמדע מגלה שהחיים מורכבים יותר ויותר, כך קטנים האמצעים שבעזרתם המדע מתאר את מקורינו כמקרי. למשל אייפון (iPhone), אשר נראה מתוכנן, פועל כמתוכנן, מראה תכנון פנימי וחיצוני, ועובד רק על פי המתוכנן, כמובן שהוא תוכנן ע"י משהו. אך ייצור אנושי, אשר נראה מתוכנן, פועל כמתוכנן, מראה תכנון פנימי וחיצוני, ועובד רק על פי המתוכנן, כמובן שהוא תוצר של צירוף מקרים בלבד. כל כך עצוב שיש אנשים רבים, אשר מרומים בטענות הללו.

קראו איוב 10-12:7. כיצד המילים כאן משקפות את הרעיון שמוצג ברומים 18-20:1?

גם כאן נאמר לנו כי מציאותו של אלוהים נראת בעולם שנברא על ידו. למרות שהעולם כולו שרוי בחטא, והטבע אינו מגלה את מלוא האופי האלוהי, הוא בטוח מגלה את כוחו הבורא ואת מאפייני חסדו כמו כן.

אילו דברים בטבע מדברים אליכם במיוחד ומשקפים את עוצמתו ואת חסדו של אלוהים? כיצד אתם יכולים לשאוב כוחות ועידוד מתוך המסר שלהם?

שום דבר לא נברא מעצמו

ישנם נימוקים רבים, טובים ועוצמתיים לקיומו של אלוהים. מלבד העדות של העולם הנברא, ישנו גם מה שנקרא הנימוק "הקוסמולוגי". בעיקרון, זהו רעיון ששום דבר לא נברא מעצמו ושום דבר לא ברא את עצמו. במקום זאת, מה שנברא הוא נברא ע"י מישהו שהיה קיים לפני, וזה שברא אותו גם נברא ע"י מישהו שהיה קיים לפני. וכך זה ממשיך עד שאנחנו מגיעים למישהו שהוא לא נברא אלא היה קיים תמיד, מישהו שלעולם לא היה לא קיים. ומי זה יכול להיות אם לא אלוהים אשר מתואר בכתבי הקודש?

מה אומרים הפסוקים הבאים לגבי המקור של כל דבר?

התגלות 4:11

קולוסים 1:16,17

יוחנן 1:1-3

הפסוקים האלה מציגים בפנינו את ההסבר ההגיוני ביותר לבריאה – אלוהים שקיים לנצח. הוגים אחרים, אשר התנגדו לרעיון של קיום האלוהים, באו עם הצעה חלופית. במקום אלוהים נצחי וכל-יכול שברא את היקום, נאמר לנו ש"האין" ברא אותו. אפילו המדענים המפורסמים כגון סטפן הוקינג, אשר מכהן במקום בו כיהן אייזק ניוטון פעם, טוען כי "האין" ברא את התבל.

"בגלל שיש חוקים כגון כוח הכובד, התבל יכול וימשיך לברוא את עצמו מאין" (Stephen Hawking and Leonard Mlodinow, The Grand Design New York: Random House, 2010), p. 180.

למרות שבטוח כי הוקינג יכול להביא טענות מתמטיות מורכבות ועמוקות מאחורי אמירותיו, נשאר התהייה: הנה אנו פה, 400 שנים אחרי תחילת המהפכה המדעית, ואחד מן המדענים הטובים ביותר בעולם, טוען כי היקום וכל מה שבו נברא מ"אין"? שגיאה היא שגיאה, אפילו אם היא נעשתה ע"י מדען גדול.

קראן בהקשר הזה את ה-1 לקורינתים 3:19. מדוע כל כך חשוב לנו, לאדווייטסטים, להחזיק את האמת הזו תמיד בזיכרון?

הספר הקדום ביותר

על אף ההונאה של מי שלא מאמין באלוהים, לאלו שמאמינים יש מספר סיבות טובות לאמונתם. עם זאת, עדיין קיימת שאלה מתמדת, אשר רבים משתמשים בה במשך דורות להצדקת אי-אמונתם וזאת בעיית הסבל האנושי והרוע. כיצד ייתכן שאלוהים הוא הטוב ביותר, האוהב ביותר, כל-יכול ועדיין קיים הרוע? זה היה ומהווה אבן נגף לרבים. וגם, אם נהיה רגע כנים, מי מהמאמינים באלוהים, מאותם אנשים שטעמו וחוו את מציאותו של אלוהים ואת אהבתו לא נאבקו בשאלה זאת לעיתים?

מעניין, כי אלן ג'יי וייט מתארת בדיוק את מה שהמסורת היהודית אומרת: שמשנה כתב את ספר אויב בהיותו בארץ מדיין. "השנים הארוכות בשממת המדבר לא היו אבודות. לא רק שמשנה התכוון לתפקיד העילאי שציפה לו, אלא גם בו זמנית, הוא כתב את ספר בראשית ואת ספר אויב תחת השראתה של רוח הקודש, אשר עמו של אלוהים יקרא אותם עד תום הזמן" (Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 1140).

מה שזה אומר לנו, שמתוך שני הספרים שנכתבו ראשונים אי-פעם בכתבי הקודש, אחד מתעסק בנושא אוניברסלי של כאב וסבל אנושיים. כלומר, אלוהים ידע כי שאלה זו תעסיק את האנשים במידה רבה ולכן הוא מלכתחילה הוא הכתיב למשה את ספר אויב. אלוהים מיידע אותנו עוד לפני הכל שאנחנו לא לבד בכאבינו ובסבלנו, שהוא אכן נמצא שם, הוא יודע על זה הכל, ואנו יכולים לקוות שבסופו של דבר הוא יסדר את הכל כמו שצריך.

מה אומרים הפסוקים הבאים על מציאות הרוע? מתי 6:34, יוחנן 16:33, דניאל 12:1, מתי 24:7.

עם זאת, באור כתבי הקודש הטיעונים של כוחות הרשע נגד קיומו של אלוהים אינם הגיוניים כלל. למרות שכתבי הקודש מלמדים אותנו על מציאותו של אלוהים כל-יכול, אוהב-כל ורב טובה, הם גם מלמדים אותנו על קיומו של רוע, סבל אנושי וצרות. רוע אינו יכול להיות תירוץ לאי-אמון באלוהים. למעשה, אפילו בקריאה שטחית של ספר אויב ניתן לראות כי גם מתוך הדכדוך המוחלט שלו, אויב מעולם לא הטיל ספק בקיומו של אלוהים. השאלה שמתעוררת במקום היא: מדוע כל הדברים הנ"ל קראו איתו?

זה טבעי לשאול שאלות על טבעו של הרוע שאנו רואים. כיצד אנחנו יכולים ללמוד לבטוח בחסדו של אלוהים למרות הרוע הזה?

הדילמה

קראו את הפסוקים הבאים באיוב. באיזה נושא איוב מנסה להתאבק? איזה שאלה הוא אינו שואל? איוב 8-6, 12-9:1.

כפי שטענו במדריך אתמול, באף מקום ספר איוב אינו מפקפק בקיומו של אלוהים. להיפך, השאלה הייתה מדוע איוב עובר דרך כל הנסיונות הללו? ובהתחשב בכל מה שקרה לו, זו הייתה שאלה לגיטימית, במיוחד בהיותו מאמין באלוהים. למשל, אם אטאיסט היה עובר דרך אותם הנסיונות, התשובה לשאלה למה? הייתה די ישרה וברורה. אנו גרים בעולם ללא תכלית וללא משמעות, אשר אינו דואג לאף אחד. לכן, בהמצאינו תחת שליטתם של כוחות טבע קרים ואדישים, לעיתים אנו הופכים לקורבנות של הנסיונות אשר אינם בעלי מטרה. כיצד ייתכן שתהיה? אם לחיים עצמם אין מטרה, אזי גם כל הנסיונות המלווים אותם חסרי מטרה בהתאם. בעוד רבים עלולים למצוא את התשובה הזאת כמספקת, אך חסרת תקווה, זה בהחלט הגיוני בהתחשב בהנחה לפיה האלוהים אינו קיים. מצד שני, הדילמה היא שונה עבור מישהו כמו איוב.

קראו איוב 12-10. כיצד הפסוקים הנ"ל מסעיים לנו בהבנת השאלה האיומה אשר איוב נאבק בה?

כן, השאלה שבה נאבק איוב היא אותה שאלה שבה נאבקו המאמינים לאורך שנים וממשיכים להיאבק: אם אלוהים קיים, אלוהים טוב ואוהב, מדוע אנו ממשיכים לסבול מהדברים שאנו עושים? מדוע אפילו אנשים "טובים", כמו איוב עוברים דרך אתגרים לא פשוטים ונסיונות אשר על פניו נראים ללא תכלית כלשהי? נזכיר עוד פעם: במידה והיקום היה חסר אלוהים התשובה היתה פשוטה כמשמעה, שבעצם אלו הם החיים בעולם. החומרני בלבד שבו בני אדם הם תוצרי לוואי שוגגים של התחברות מולקולות ואטומים. איוב ידע משהו טוב יותר, וגם אנחנו, הנה לכם – דילמה.

מדעי האלוהות

קראו רומים 4:1-3. למרות שההקשר של הקטע הוא חוסר נאמנות של חלק מהעם הנבחר, מהו הנושא הגדול אליו מתחייס כאן שאל? מה הוא אומר על אלוהים?

שאל מצטט את תהילים 4:51, ואומר כיצד אלוהים בעצמו "לִמְעַן תִּצְדַּק בְּדִבְרְךָ, תִּזְכֶּה בְּשִׁפְטְךָ". (רומים 4:3). הרעיון המוצג בפסוק הוא מוטיב אשר מופיע במקומות רבים במקרא. ושמו תיאודיצאה (מדעי האלוהות), מושג המסביר את חסדותו של אלוהים מול הרוע. זוהי שאלה עתיקת-ימים שאנו חוקרים אותה השבוע. למעשה, כל העימות הגדול הוא בעצם תיאודיצאה. בפני אנשים, בפני מלאכים, בפני היקום כולו, חסדותו של אלוהים תתגלה למרות הרוע שעוטף את העולם.

"כל שאלה של אמת ושקר בסיפור המתמשך של העימות הגדול הובהרה כעת. תוצאות המרד, פירותיו של פסילות חוקי האלוהים, נפתחו לראייתם של כל הישויות שנבראו. התפתחות של שלטונו של השטן בניגוד לשלטונו של אלוהים הוצגה לתבל כולו. פעולותיו של שטן גינו אותו בעצמם. חכמתו של אלוהים, צדקתו וחסדותו הוצדקו לגמרי. נראה כי הוא ניהל את כל מעשיו לאורך העימות הגדול תוך שמירה על הכבוד ועל טובתם של עמו ושל כל העולמות שהוא ברא." (אלן ג'יי וייט, העימות הגדול, עמ' 670, 671).

יחד עם זאת, למרות שכעת קשה לנו להבין את זה היות ואנו נמצאים בעולם השרוי בחטא וסבל (ואם זה קשה לנו, דמיינו כיצד איוב חווה זאת), כאשר כל זה יהיה מאחורינו, נוכל לראות את טובו, צדקתו, אהבתו ונאמנותו של אלוהים בכל מעשיו כלפי האנושות, עם השטן ועם החטא. זה לא אומר שכל מה שקורה בעולמינו הוא טוב, ברור שלא. זה רק אומר שאלוהים מטפל בעולם בצורה המיטבית האפשרית, ואחרי שהניסיון המזעזע הזה עם החטא יגמר נוכל לצעוק: "גְּדֹלִים וְנִפְלְאִים מַעֲשָׂיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת; צִדְקָה וְאַמֶּת דִּרְכֶּיךָ, מֶלֶךְ הַגּוֹיִּים" (התגלות 3:15).

מדוע חשוב כל כך להלל את אלוהים, אפילו עכשיו, מול הנסיונות שנראים כל כך קשים?

נקודות למחשבה

סופר ופרשן משיחי קלייב סטיילפס ליואס כתב ספר אשר מדבר על מותה של אשתו ומאבקו הפנימי בהשלמה עם מותה. הוא כותב כך: "זה לא שאני נמצא (אני חושב) בסיכון גבוהה של הפסקת אמונתי באלוהים. הסכנה הממשית היא להתחיל להאמין בדברים כה איומים לגביו. המסקנה שאני חרד ממנה היא לא ש"לאלוהים איננו קיים" אלא ש"הנה כך נראה אלוהים אמיתי. אל תענה את עצמך יותר." (A Grief Observed, pp. 6, 7).

וזאת השאלה שבה נאבק גם איוב. כפי שראינו, הוא אף פעם לא פיקפק בקיומו של אלוהים, מה שהוא נאבק בו זה שאלה על אופיו של אלוהים. איוב היה משרת נאמן של אלוהים. איוב היה אדם "טוב". לכן הוא ידע שלא מגיע לו לעבור דרך כל הנסיונות הללו. לפיכך, הוא שאל את השאלה ששואלים אותה המאמינים שעוברים דרך טרגדיה כלשהי: איזה הוא האלוהים? הלא זהו מהות של העימות הגדול כולו? השאלה היא לא על קיומו של אלוהים, אלא על אופיו של אלוהים. ולמרות שכל כך הרבה גורמים מעורבים בעימות הגדול, אין ספק שמותו של ישוע על הצלב, היכן שבנו של אלוהים "מָסַר אֶת עַצְמוֹ בַּעֲדָנוּ כְּמִנְחָה וְקָרְבָּן לְאֱלֹהִים, לְרִיחַ נְחוּחַ" (אפסים 2: 5), יותר מכל דבר גילתה את טבעו האמיתי של הבורא. קרבן המשיח מראה לנו שאלוהים הוא אותו אל שבו כולנו יכולים לבטוח.

שאלות לדיון:

1. תתעכבו מעט על השאלה של סבל עבור אלו שאינם מאמינים באלוהים. כפי שראינו, הם אינם נאלצים להיאבק באותן השאלות שמאמינים באלוהים נאבקים בהן, כאשר נתקלים בטרגדיה. מצד שני, למה הם יכולים לקוות בכדי לקבל תשובות או להגיע לשקט נפשי? דמיינו לעצמכם שהנכם עוברים דרך כל מה שיש בחייכם, כאשר הכל נגמר בקבר עם שום דבר מאחוריו. לא פלא שרבים מתוך אלה שאינם מאמינים, מתייאשים מהחיים, ואף לא מוצאים שום משמעות בחיים. הספרות החילונית מלאה בקריאות והתנגדויות לחוסר המשמעות הגורף הזה. כיצד אנו יכולים, אפילו בתוך כל הצרות, לשאוב תקווה מתוך אמונתנו, על אף השאלות הקשות שנותרות?
2. מדוע כל כך חשוב לנו היום, לשאוף אל מזבח האלוהים וקורבן המשיח, העדות החזקה ביותר של אהבתו של אלוהים והתגלות אופיו של אלוהים? כאשר אנו מרגישים כנבלעים ע"י הצער, הטרגדיה או ע"י רוע בלתי מוסבר, מה אומר לנו קרבן המשיח על אופיו של אלוהים? בתהחשב במעמד זה, למה אנו יכולים לקוות בסופו של דבר על אף הדברים שאנו עוברים בחיינו על האדמה היום?

שיעור מספר 5
22 - 28 אוקטובר

יקולל היום

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 1-10, 3:1, יוחנן 11:11-14, איוב 3-1, 6:1-11, 7:1-11, יעקוב 4:14, איוב 7:17-21, תהילים 4-6, 8:4.

פסוק לשינון: "לֵךְ יָאֵה, אֲדֹנָי וְאַלֵּהֵינוּ, לְקַבֵּל אֶת הַכְּבוֹד וְהַיִּקָּר וְהַגְבוּרָה, כִּי אַתָּה בְּרֵאתָ הַכֹּל וּבְרִצְוֹנְךָ הָיוּ וְנִבְרָאוּ." (התגלות 4:11)

כשאנו קוראים את סיפורו של איוב יש לנו שתי יתרונות: ראשית, אנו יודעים את סופו של הסיפור, שנית, אנו יודעים את הרקע – שהוא העימות הקוסמי המתרחש מאחורי הקלעים.

איוב לא ידע דבר על כך. כל מה שהוא ידע זה שהכל היה מושלם בחייו, כאשר פתאום אסון אחרי אסון, טרגדיה אחר טרגדיה פקדו אותו. ואז האיש הזה ה"גדול מכל בני קדם" (איוב 3:1) מצא את עצמו מתאבל ליד ערימת עפר.

כאשר אנו נמשיך ללמוד את ספר איוב, תנסו לדמיין את עצמכם במקומו של איוב בכדי להבין טוב יותר את התמהוון, הכעס והזעזוע שהוא חווה. מצד אחד, זה לא אמור להיות כל כך קשה בשבילנו, לא? זה לא שאנחנו חוינו את מה שאיוב חווה, אלא מי מאיתנו הנוול בבשר אדם בעולם השרוי בחטא, לא חש את המבוכה שמלווה את הטרגדיה והסבל, במיוחד כשאנו רוצים לשרת את אלוהים בנאמנות ולעשות את מה שנכון בעינינו?

תנו ליום להגמר

דמיינו לעצמכם שאתם איוב. משום מה, חייד, כל מה שעבדת בשבילו, כל מה שהשגת, כל מה שאלוהים בירך אותך בו, מתגלגל במורד. זה פשוט לא הגיוני. אין שום סיבה לכך, לא טובה ולא רעה.

לפני שנים, בתאונה קטלנית, אוטובוס עמוס בילדים רבים ירד מן הכביש והתהפך. בתגובה אמר אטאיסט אחד שזה מסוג הדברים שאתה מצפה בעולם שאין לו תכלית, משמעות וכיוון. טרגיה שכזאת אינה בעלת משמעות כלשהי, בגלל שהעולם אינו בעל משמעות בעצמו.

אם כי, כפי שראינו, התשובה הזאת אינה קבילה עבור אנשים מאמינים. ועבור איוב, שהלך בעקבות אלוהים, התשובה הזאת לא הייתה קבילה גם כן. אז מה הייתה התשובה, מה היה ההסבר? לאיוב לא היתה תשובה. כל מה שהיה לו, זה כאב בלתי נסבל ושאלות הבלתי נמנעות שהוא הביא עימו.

קראו איוב 10-1:3. כיצד איוב מבטא לראשונה את צערו? כיצד אנו עלולים להתייחס למה שהוא אומר?

החיים, כמובן, הם מתנה מאת אלוהים. אנחנו קיימים רק בגלל שאלוהים ברא אותנו (מעשי השליחים 28:17, התגלות 11:4). קיומנו עצמו הוא נס, אשר כיום המדע המודרני מפקפק בנס הזה. למעשה, אפילו המדענים עצמם אינם מסכימים בניהם לגבי ההגדרה של "החיים", ועוד פחות הסכמה יש לגבי הדרך שבה הם נוצרו ומה שחשוב עוד יותר - מדוע הם נוצרו.

למרות זאת, ברגעי משבר וקושי מי מאיתנו לא תהה האם החיים שווים את זה? אנחנו לא מדברים על נסיונות התאבדות שלא צלחו. ליתר דיוק, מדובר באותם רגעים בהם בדומה לאיוב, רצינו שלא להיוולד אף פעם.

פתגם יווני עתיק אומר שהדבר הטוב ביותר אשר יכול לקרות לאדם, מלבד מותו, זה לא להיוולד לעולם. כלומר, החיים יכולים להיות כה עלובים, שהיינו מעדיפים אפילו לא להתקיים, ובכך לחסוך את ייסורים הבלתי נמנעים שמגיעים בעקבות חיי אדם בעולם השרוי בחטא.

האם פעם הרגשתם את מה שאיוב הרגיש: רציתם שלא להיוולד אף פעם? בעקבות אילו אירועים הופיעה ההרגשה הזאת? כמובן, שהרגשתם טוב יותר. כמה חשוב לזכור אפילו ברגעים הקשים ביותר, שיש לנו תקווה ושאיפה שהדברים ישתפרו!

מנוחה בקבר

קראו איוב 26-31: מה איוב אומר כאן? כיצד הוא ממשיך את קוננותו? מה הוא אומר על המוות?

אנחנו רק יכולים לתאר לעצמנו את הצער הנוראי אשר איוב המסכן חש. בנוסף לזה שהיה קשה לאיוב לאבד את כל רכושו וגם בריאותו נלקחה ממנו, הוא איבד את כל ילדיו. את כולם. קשה לדמיין כאב בעקבות מותו של ילד אחד. איוב איבד את כולם. היו לו עשרה ילדים! לא פלא שהוא רצה למות. ושוב פעם, איוב לא ידע מה עמד מאחורי כל זה, וגם אם הוא היה יודע, זה לא היה מקל על סבלו, הלא כן?

שימו לב, מה איוב אומר לגבי המוות. ואם הוא היה מת, מה היה יוצא מזה? אושר בגן עדן? שמחה ורינה בנוכחותו של אלוהים? נגינה בנבל יחד עם המלאכים? אין כאן שום דבר שקשור לתיאולוגיה. במקום זאת, מה אומר איוב? "כִּי-עָתָה שְׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוּט יִשְׁנֵנִי אֶזְנִי וְנֹחַ לִי" (איוב 3: 13)

קראו קהלת 9:5 ויוחנן 11:14-11:11. כיצד אמירתו של איוב תואמת את מה שכתבי הקודש מלמדים על המוות?

כאן, בספר העתיק במקרא, אנו מוצאים את אחד האזכורים המוקדמים ביותר למה שקרוי "מצבם של המתים". כל מה שאיוב רצה בנקודה הזאת זה "לנוח". החיים פתאום נהיו כל כך קשים, כל כך כבדים, וכל כך כואבים שהוא שאף ל"מנוחה" שבמוות. הוא היה כל כך עצוב, כל כך כאוב, שהוא שכח את כל השמחה של חייו שהיתה לפני האסונות שפקדו אותו, והוא רצה למות ביום שבו נולד.

כאדוונטיסטים, יש לנו הבטחות נהדרות לגבי העתיד. בו זמנית, בשעת הסבל בהווה, כיצד אנו יכולים ללמוד לזכור את הזמנים הטובים שהיו בעבר ולשאוב נחמה מאותם המצבים?

כאבם של אנשים אחרים

איוב מסיים את הספידה הראשונה שלו, ככתוב בפרק 3. במשך כמה פרקים הבאים אחד מחבריו של איוב – אליפז, נותן לאיוב הרצאה (אנחנו נחזור לזה בשבוע הבא), ובפרקים 6 ו-7 איוב ממשיך לדבר על סבלו.

"לו שָׁקוּל יִשְׁקָל פְּעָשִׁי וְהִיתִי (וְהָיִיתִי) בְּמֵאזְנִים יִשְׂאוּ-יָחֵד. כִּי-עֲתָה מַחֹל יָמִים יִכָּבֵד עַל-כֵּן דְּבָרִי לְעוֹ" (איוב 6:2). כיצד איוב מבטא כאן את כאבו?

התמונה הזאת עוזרת לנו להבין כיצד איוב תופס את סבלו. אם כל החול של כל הימים היה בצד אחד של משקל, "סבלו" ו"אסונותיו" יעלו על משקלו של החול. זו הדרך שבה איוב חש את כאבו. וזה היה כאבו של איוב ולא של אף אחד אחר. לעיתים אנו שומעים את הביטוי "סך הכל של הסבל האנושי". ועדיין, זה אינו מבטא את האמת כולה. אנחנו לא סובלים בקבוצות. אנחנו לא חשים את הכאב של אנשים אחרים, אלא רק את שלנו. אנחנו מכירים רק את סבלינו ולא את סבלם של אנשים אחרים. כאבו של איוב, למרות שהוא היה רב, לא היה רב יותר ממה שיכול לחוות אדם אחר. לעיתים אנשים מתוך כוונה טובה אומרים למישהו: "אני מרגיש את כאבך". אבל הם לא חשים, הם אינם מסוגלים. כל מה שביכולתם לחוש - זה כאב הנובע מתוך היענות לסבלו של האחר.

אנחנו שומעים על אסונות, בין אם אסונות טבע או ממקור אנושי בעלי מספר רב של נפגעים. המספרים של פצועים והרוגים מזעזעים אותנו. אנחנו בקושי יכולים לתאר סבל המוני כל כך. אך בדומה לאיוב, וכמו בכל מקרה בעולמינו החוטא החל מאדם וחוה ועד היום, כל יצור חוטא יודע ומכיר את כאבו בלבד ולא יותר מזה. כמובן, שבתור אנשים מאמינים איננו רוצים למזער את כאבו של הפרט, הרי אנחנו קרויים להקל על כאבם של אנשים בכל מצב בו אנו יכולים (ראה יעקוב 1:27, מתי 25: 34-40). עדיין, לא משנה כמה סבל קיים בעולמינו אנו יכולים להיות אסירי תודה שיצור חוטא אחד לא יכול לסבול יותר מהאחר, כולם סובלים באותה מידה. (למעט יוצא דופן אחד - ראה שיעור 12).

תתעכבו מעט על הרעיון שהסבל האנושי מוגבל לכל אחד ואחת. כיצד זה עוזר לכם (אם עוזר) להתבונן בשאלת הסבל האנושי המטרידה באור שונה?

הקולמוס

דמיינו לעצמכם את שיחה הבאה. שני אנשים מתלוננים על גורל האנושות כולה: המוות. כלומר, לא משנה כמה טובים היו חייהם של האנשים, לא משנה מה הם השיגו, הם תמיד יסתיימו בקבר.

"אך..." מקטר מתושלח לחברו. "אנחנו חיים 800, 900 שנים, ואז אנחנו מתים. מה זה 800 או 900 שנים בהשוואה לנצח?" (ראה בראשית פרק 5). למרות שקשה לנו לדמיין כיצד זה מרגיש לחיות במשך כמה מאות שנים (מתושלח היה בן 187 כאשר בנו למך נולד, ואחרי זה הוא חי עוד 782 שנים), אפילו האבות כאשר הוצבו בפני המציאות של המוות בטח קוננו על מה שהיה נראה להם כחיים קצרים. **קראו איוב 11-1:7. מהי תלונתו של איוב כאן? ראו גם תהילים 39:5, יעקוב 4:14.**

כרגע ראינו כיצד איוב מחפש מנוחה והקלה שמגיעים עם המוות. ועכשיו הוא מתאבל על קוצר החיים. הוא אומר, בעצם, החיים קשים, מלאים בעמל וכאב, ולאחר מכן אנחנו מתים. הנה חידה שבה אנו נתקלים לעיתים קרובות: אנו מקוננים על המהירות שבה חולפים החיים, גם אם החיים עצובים ואומללים.

אישה אדוונטיסטית אחת כתבה כתבה על מאבקה בדיכאון ומחשבות על התאבדות. היא כתבה כך: "החלק הגרוע ביותר היה שהייתי אדוונטיסטית אשר שמרה על אורח חיים המבטיח חיים "ארוכים כב-6 שנים" מיתר האוכלוסיה. זה לא עשה שום שינוי. כמוכן שבזמני כאב וסבל, כל כך הרבה דברים מאבדים את משמעותם". לעיתים, מתוך כאבינו, היגיון ותבונה עוזבים אותנו ואנו רואים כאב ופחד בלבד ללא שום תקווה. אפילו איוב, אשר ידע את הטוב ביותר (איוב 25:19) זעק בייאוש וחוסר תקווה: "זֶכֶר כִּי-רוּחַ תִּהְיֶי לֹא-תָשׁוּב יִגְיִי לְרֵאוֹת טוֹב" (איוב 7:7). איוב, שעברו הסיכוי למות נראה קרוב מתמיד, עדיין מקונן על קוצר קיומו, למרות שאותו קיום אומלל כל כך.

כיצד המודעות לחטא, למוות ולהבטחה לתחיית המתים מסייעת לכם להבין באור מלא את השאלה של עד כמה מהר חולפים החיים?

"מה אנוש"?

ושוב, אנחנו חייבים לשים את עצמינו בנעליו של איוב. מה אלוהים עושה בכל הזמן הזה ומדוע הוא מרשה לכל זה לקרות איתי? איוב אינו רואה את התמונה הגדולה. הוא אינו יכול. הוא יודע רק את מה שקורה לו ומסביבו, והוא אינו מבין זאת. מי לא היה במצב דומה?

קראו איוב 21-17:7. מה איוב מבטא כאן? איזה שאלה הוא שואל? בהתחשב במצבו, מדוע השאלה הזאת הגיונית כל כך?

חלק מהחוקרים טוענים כי איוב לועג כאן בקטע מתהילים 6-4:8, "כִּי-אֶרְאֶה שְׁמִידָה מַעֲשֵׂה אֲצִבְעֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנֶתָ: מָה-אֲנוֹשׁ כִּי-תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן-אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: וְתִתְחַסְּרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תִּעֲטָרָה" (ראו גם תהילים 3:144). הבעיה היחידה היא שספר איוב נכתב הרבה לפני ספר התהילים. במקרה הזה, ניתן להניח כי מחבר המזמור כתב את הקטע כתשובה לטענתו של איוב.

כך או אחרת, השאלה "מה אנוש" (מיהו האדם?) היא אחת השאלות החשובות שניתן לשאול. מי אנחנו? מדוע אנחנו כאן? מהי המשמעות והמטרה של חיינו? במקרה של איוב, בגלל אמונתו שאלוהים "התמקד" בו, הוא תוהה מדוע אלוהים עוסק בו. אלוהים הוא כל כך גדול ובריאנו הוא עצומה, מדוע הוא עוסק באיוב בכלל? מדוע אלוהים עוסק עם מישהו מאיתנו?

קראו יוחנן 3:16 ו-1 ליוחנן 3:1. כיצד הפסוקים הנ"ל מסייעים לנו להבין מדוע אלוהים עוסק באנושות?

"כאשר יוחנן מתבונן בגובה, העומק, וברוחבה של אהבת האב כלפי האנשים שהולכים לאיבוד, הוא מתמלא בהערצה ויראת כבוד. הוא אינו יכול למצוא ביטויים מתאימים על מנת לבטא את האהבה הזאת, אבל הוא קורא לעולם כולו כדי לראות אותו: "רְאוּ אִיזוֹ אֱהָבָה נָתַן לָנוּ הָאֵב לְהִקְרָא יְלָדֵי אֱלֹהִים!". איזה ערך זה נותן לאדם! באמצעות החטא בני האדם הפכו לנתיניו של השטן. דרך הקרבתו האינסופית של ישוע, ואמונה בשמו, בניו של האדם נהיים לבני אלוהים. בלקיחתו את הטבע האנושי, המשיח מרומם את האנושות" (Ellen G. White, Testimonies for the Church, vol. 4, p. 563).

נקודות למחשבה

"בעידן שלנו המלא במדע והיגיון חסרי תקדים "החדשות הטובות" של אמונה משיחית הופכות לפחות משכנעות מהבחינה המטפיזית ופחות מספקות בסיס שעליו ניתן לבנות את החיים ופחות נדרשות מבחינה פסיכולוגית.

האי סבירות המוחלטת של שרשרת האירועים נעשתה כה ברורה – שאלוהים נצחי ואינסופי יכול פתאום להפוך לבן אדם בפרק זמן היסטורי ומקום מסוימים ושהוא הוצא להורג בחרפה. החיים הקצרים הללו שחלפו לפני אלפיים שנה בין בני העם הפשוט, על כוכב לכת שכיום נודע כחלקיק זניח של חומר המסתובב סביב כוכב אחר בין מיליוני כוכבים אחרים ביקום ריק וקר, היה אירוע ייחודי שיכל להשפיע בצורה כה ניכרת ולהוות משמעות נצחית, יותר אינם מביאים לאמונה משכנעת את האנשים המשכילים. זה אינו מתקבל על דעת שהיקום כשלם יכול להתעניין ברגע זה - אם בכלל הוא יכול להיות בעל "עניין" כלשהו. כיום בעבור הציבור המהות של האמונה המשיחית וכל ההצהרות המדעיות קמלות תחת אור הזרקורים של הביקוש המודרני האמפירי." (Richard Tarnas, Passion of the Western Mind New York: Ballantine Books, 1991, p. 305).

מה הבעיה עם דרך המחשבה הזאת? מה מפספס המחבר? מה הקטע הזה מלמד אותנו על הגבולות של מה ש"המדע וההיגיון" יכולים לדעת על המציאות של אלוהים ואהבתו אלינו? מה זה מראה לנו על הצורך באמת גלויה, האמת ש"המדע וההיגיון" האנושיים אינם יכולים להגיע אליה כשלעצמם?

שאלות לדיון:

1. כיצד אתם, בתור אדוונטיסטים, הייתם עונים על השאלה "מה אנוש" (מיהו האדם)? כיצד תשובתכם נבדלת מהתשובות של אנשים אשר אינם מאמינים באלוהים של כתבי הקודש?
2. "איזה ביטחון יש למתים מעבר למוות" כתב קורמק מק קרטי. "מוות זה מה שאנשים חיים סוחבים עימם". מדוע הבנתינו של התרחשות אחרי המוות מנחמת אותנו לגבי גורלם של יקרינו המתים? האמנם אנו יכולים לשאוב נחמה בידיעה שהם נמצאים במנוחה, חופשיים ממלכודות וצרות של החיים?
3. מדוע לדעתכם אפילו במצבים הכי עלובים רוב האנשים שואפים אל החיים, בלא להתחשב עד כמה החיים האלה נראים רעים?
4. דונו במה שקרבן המשיח מלמד אותנו על הערך של האנושות ועל הערך של חיים בודדים.

שיעור מספר 6*
29 אוקטובר - 4 נובמבר

קללה ללא סיבה?

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: תהילים - 119:65, 72, איוב 13-11, 2, איוב 21-1:4, רומים 3:19, 1 קורинתנים 3:19, עברים 5:12, מתי 7:1.

פסוק לשינון: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי כְדָבָר אַחַת הַנְּבִלּוֹת תִּדְבְּרִי גַם אֶת הַטּוֹב וְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת הָרָע לֹא תִקַּבֵּל בְּכֹל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בְּשִׁפְטָיו" איוב 2:10

בשבוע שעבר הדגשנו את החשיבות של העמדה עצמית במקומו של איוב, במידת האפשר, כמובן. במובן מסוים, זה לא אמור להיות קשה כל כך, היות וכולנו היינו במצבים דומים; אך במובן האחר כולנו שקועים בסבל שלעיתים קרובות נראה חסר משמעות ונראה לא צודק.

למרות שאנו צריכים לשמור את המחשבה הזאת לאורך השיעור, אנו צריכים להתייחס גם לפרספקטיבה של אנשים אחרים בסיפור, אנשים אשר באו לנחם ולהתאבל יחד עם איוב.

גם זה לא אמור להיות קשה כל כך. מי מאיתנו לא ראה את סבלם של אחרים? מי לא חשב אי פעם כיצד לנחם מישהו שמתאבל? מי אינו יודע למצוא את המילים הנכונות בכדי לנחם מישהו שכאבו קרוב לליבנו גם כן?

למעשה, חלק ניכר מהספר מהווה דיאלוג בין איוב ואותם הגברים, כאשר הם מנסים לראות את התכלית של מה שאיננו רואים בו תכלית כלשהי לעיתים קרובות: הצעדה האינוסופית של סבל וטרגדיה בעולם שנברא ע"י אלוהים אוהב, דואג וכל יכול.

* לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-5 בנובמבר.

השאלה הגדולה

רוב העלילה בספר איוב מתרחשת בשני הפרקים הראשונים. כאן המסך שבין השמים והארץ מורם, ואנו יכולים להציץ אל תוך פן אחר של המציאות שלא היה ביכולתנו לראות אחרת. למרות שהטלסקופים שלנו יכולים לקרב אלינו מרחקים עצומים של היקום, הם אפילו אינם מתקרבים להראות לנו את מה שמראה לנו הספר הזה, אשר נכתב לפני אלפי שנים במדבר, אשר כיום נמצא בשטחה של ערב הסעודית כנראה. איוב גם מראה לנו עד כמה קרובה מציאות העל הזאת, המציאות של אלוהים ומלאכיו, למציאותינו ה"רגילה" על פני כדור הארץ ושל היושבים בו.

אחרי שני הפרקים הראשונים, מרבית הספר מורכב ממה שמכונה בטלויזיה "פרשנות עיתונאית", דיאלוג בעצם. במקרה הזה הפרשנים הם איוב והגברים שבאו לדסכס על הנושאים הקשים של החיים: תיאולוגיה, כאב, פילוסופיה, אמונה, חיים ומוות. ולמה לא, בהתחשב במה שקרה לאיוב? קל כל כך להכלא בהיבטים הגשמיים של החיים, בעסקים או פשוט בשרגה יום-יומיות, ולשכוח את השאלות החשובות והגדולות. אין כמו האסון, שלנו או של אחרים, אשר יכול לנער אותנו משנתנו הרוחנית ולגרום לנו לשאול שאלות חשובות.

קראו תהילים 72-65:119. מה אומר כאן מחבר המזמור?

מחבר המזמור היה מסוגל לראות את כל הדברים הטובים אשר יצאו מתוך הניסיונות שהוא עבר. לעיתים, הניסיונות יכולים להוות ברכות בסתר, במובן שהם מביאים אותנו בחזרה אל האלוהים וגורמים לנו למקם אותו במקום הראשון בחיינו. בטח שמעתם סיפורים על אותם אנשים אשר הגיעו לנקודת משבר בחייהם, ורק אז האדם חזר אל אלוהים או פנה אליו בפעם הראשונה. לעיתים הניסיונות, למרות שהם זועתיים וטרגיים, יכולים לשמש לטובה, שנראה אותה בבוא המועד. בפעמים אחרות הם נראים כשרירותיים וחסרי משמעות.

כיצד אתם יכולים להפנות את מבטכם לאחור, על הניסיונות הקודמים, ולראות את הדברים הטובים שיצאו מהם? כיצד אתם מתמודדים עם הניסיונות, אשר לא הביאו לטובה?

מתי הצדיק נעזב?

קראו איוב 11-13:2. כיצד בפסוקים הנ"ל באה לידי ביטוי נקודת מבטם של חברי איוב לגבי מצבו?

כאשר הם שמעו מה קרה לאיוב, אותם הגברים באו "להיפגש" עם איוב (איוב 11:2); הם תכננו ביחד לבוא ולפגוש את חבריהם. הפסוקים מעבירים את הרעיון שהם נדהמו ממה שהם ראו, והם החלו להתאבל יחד איתו. לפי הפסוקים הם ישבו בדממה, ולא אמרו אף מילה. אחרי הכל, מה אפשר להגיד לאדם שנמצא במצבו של איוב? אך כאשר איוב החל לדבר והשמיעה את טענתו, לאותם הגברים היה מלא דברים לאמר לו.

קראו איוב 11-4:1. מהי תמצית דבריו של אליפז?

אולי דברי אליפז כאן יתאימו לפתיחה של ספר יעוץ להתאבלות. הכותרת של הפרק יכולה להיות "דברים שלעולם לא אומרים לאדם מתאבל". למרות שברור כי חבריו של איוב מזדהים עימו, ההזדהות הזאת היא עד לגבול מסוים. נראה שלאליפז, הטוהר התיאולוגי חשוב יותר מהנחמה הבסיסית. קשה לדמיין שמישהו מגיע לאדם שעובר את מה שעבר איוב ואומר בעיקרון: "טוב, בטח אתה ראוי לכך, היות ואלוהים הוא צודק, ורק רשעים יכולים לסבול כך".

אפילו אם באמת זה היה המקרה מה טוב בלהגיד כזה דבר לאותו אדם? דמינו לעצמכם נהג שעבר על המהירות המותרת ועשה תאונת דרכים ובה כל משפחתו נהרגה. האם אתם יכולים לדמיין לעצמכם שמישהו ניגש אליו כאשר הוא מתאבל וכולו כאוב ואומר: "אלוהים מעניש אותך על הפרזת מהירות?" הבעיה בדבריו של אליפז היא לא רק התיאולוגיה ברת ויכוח, אלא חוסר רגישות גדול ביותר כלפי איוב ומה שהוא עובר. **תחשבו על המצבים בהם אנשים אחרים ניחמו אתכם בעת הצער ובכאב. מה הם אמרו? כיצד הם אמרו זאת? מה למדתם מהחווייה הזאת שעזר לכם לנחם מישהו אחר במצב דומה?**

האדם ויצרו

בהתייחסות לדבריו, אליפז בטוח לא היה זוכה בפרס בקטגוריה של טקט ואמפתיה. בעיקרון, מה שהוא אומר זה שהיה קל לאיוב להיות לאור ולתמיכה לאחרים כאשר הכל הלך טוב. אבל כעת, כשאירעו איתו דברים רעים, הוא "מוטרד". אבל הוא לא אומר להיות. היות ואלוהים הוא צדיק ודברים רעים קורים רק למי שמגיע לו.

קראו איוב 21-12:4. אילו נימוקים נוספים מביא אליפז לאיוב?

ניתן לראות כאן הרבה דברים מקסימים, כולל השאלה כיצד אותם גברים מבינים את טבעו ואופיו של אלוהים אמיתי, אפילו לפני שעם ישראל התאגד. בעצם, הספר כולו מראה לנו שאחרים, ולא רק אבות האומה ובני ישראל ידעו משהו על אלוהים. כאן, למעשה, אנחנו רואים את אליפז שמנסה להגן על אופיו של אלוהים.

מה שאלפז שמע ב"חזיונות לילה" (ראה גם תהילים 103:14, ישעיה 64:7, רומים 3:19,20). זה שאנחנו, האנשים, זה חומר, אנחנו כל כך זמניים, ואנו יכולים להיעלם ברגע אחד, כמו עש. וכמובן, איזה איש או אישה יכולים להיות צדיקים יותר מאלוהים? מצד שני, אמירותיו היו נדושות ולא לעניין. העניין עם איוב היה לא בזה שאיוב הוא טוב יותר מאלוהים. זו לא הייתה התלונתו. הוא דיבר בעיקר על עד כמה שהוא מסכן, עד כמה הוא סובל, והוא לא ניסה להראות כצדיק יותר מאלוהים במובן כלשהו.

למרות זאת, זה בדיוק מה שאלפז הבין מתוך דבריו של איוב. אחרי הכל, אם אלוהים הוא צדיק, ודברים רעים קוראים רק לאנשים רעים, כנראה שמגיע לאיוב לעבור את מה שהוא עובר. לכן, תלונותיו אל איוב לא היו הוגנות. אליפז להוט להגן על אלוהים ואז הוא מרצה לאיוב. אליפז האמין שיש לו מסר מיוחד מאת אלוהים ועל מנת לחזק את עמדתו הוא אומר שיש לו משהו מעבר למה שהחוכמה הקולקטיבית מאמינה על אלוהים: התגלות על-טבעית כלשהי. אם כי הבעיה היחידה היא שעמדתו מפספסת את הנקודה.

מה אנו יכולים ללמוד מהתיאור הנ"ל על הדרך שבה אנו אמורים להתבטא בצורה התומכת והמקבלת, על אף שאנחנו מציגים עמדה נכונה?

הטיפשות חוגגת

בפרק 5, אליפז ממשיך בטענותיו. בעיקר זה מה שהוא אמר בפרק הקודם: דברים רעים קוראים רק לאנשים רעים. דמיינו כיצד איוב הרגיש עם כל זה, כאשר הוא ידע שזה אינו נכון ושהוא אינו ראוי לכל המצב הזה.

למרות זאת, יש כאן בעיה: לא כל מה שאומר אליפז איננו נכון. להיפך, רעיונות רבים מתוכן מהדהדים במקומות אחרים בכתבי הקודש.

כיצד פסוקים הבאים מבטאים את הרגשות המתוארים באיוב פרק 5?

תהילים 37:10

משלי 26:2

לוקס 1:52

1 קורינתנים 3:19

תהילים 36:4

עברים 12:5

הושע 6:1

תהילים 33:19

המירוץ לדין

הרבה דברים מתוך מה שאמר אליפז היו נכונים. הוא חוזר על מספר רעיונות, רעיונות שאנו מוצאים בשאר כתבי הקודש. ועדיין, היה משהו מאוד שגוי בתשובתו לאיוב. הבעיה לא הייתה עם מה שהוא אמר, הבעיה הייתה בהקשר שבו נאמרו אותם הדברים. מה שהוא אמר, האמת שהוא השמיע, פשוט לא התאימה למצב הנוכחי. (ראו שיעור הבא). עולמינו – הוא מקום מורכב. לעיתים קל לנו להסתכל על המצב מהצד ולשלוף כמה קלישאה או פסוקים תואמי מקרה מן המקרא. אולי אנחנו חושבים שהם מתאימים. אך לעיתים קרובות הם לא. קראו את דעתה של אלן וייט על כך שלעיתים קרובות אנו מביאים על עצמינו דברים שקורים איתנו. "אין אף אמת שמוצגת כל כך בבירור במקרא מזאת שמעשינו הם תוצאה של מי שאנחנו. במידה רבה, ניסיונו בחיים הוא ביטוי למחשבותינו ולמעשינו." (Education, p. 146).

זו אמת עמוקה וחשובה. אך האם הנכם יכולים לתאר לעצמכם קדוש מלא כוונות טובות אשר מגיע למישהו שנמצא במצבו של איוב ומקריא לאותו האיש את הקטע לעיל מאלן וייט? (במקרים מסוימים אנחנו יכולים). לא יהיה טוב יותר אם אותו הקדוש ימלא אחר עצה הבאה? "רבים חושבים שהם מייצגים את צדקתו של אלוהים, כאשר הם לגמרי נכשלים בהצגת נועמו ואהבתו הגדולה. לעיתים קרובות האנשים שהם פוגשים אותם בחומרה ובנוקשות נמצאים תחת לחץ של פיתוי. השטן נלחם בנפשות הללו ומילים קשות ולא אוהדות מדכאות אותם וגורמות להם ליפול אל תוך מלכודת הטרף של הכוח המפתה." (Ellen G. White, The Ministry of Healing, p. 163). העובדה היא, כפי שקורה לעיתים קרובות וגם במקרה הזה, שקורה משהו שהרבה מעבר למה שאליפז וכל השאר, כולל איוב, יודעים. לכן, המהירות שבה אליפז נוטה לשפוט את איוב, עם כל הכבוד לתיאולוגיה הנכונה שלו, לא היה הדבר הכי מתאים לעשות בנסיבות הנתונות.

מדוע פסוקים הבאים תמיד צריכים להיות בראש ובראשונה מולינו כאשר אנו מדברים עם מישהו, במיוחד אלא שאנו מאמינים שהם חטאו? מתי 7:1, 2, רומים 3:1-2, 1 קורינתים 4:5.

גם אם אליפז היה צודק ואיוב הביא בעצמו את כל הצרות שנפלו עליו, מילותיו היו לא זהירות ולא מתוזמנות. איוב כאן, מהווה סמל לאנושות כולה, היות וכולנו מעורבים בעימות הגדול וכולנו סובלים בו. וכולנו, ברגע מסוים, זקוקים לאמפתיה ותמיכה, ולא להטפה. כמובן, שיש זמנים ומקומות בהם הטפת מוסר מתאימה. אך כשאדם יושב על ערימת האפר, חייו חרבו, ילדיו מתו, וגופו מלא בפצעים – זה לא הזמן.

נקודות למחשבה

כפי שראינו, אליפז היה בעל אמפתיה מסוימת כלפי איוב. פשוט האמפתיה הזאת הייתה במקום שני, הרבה אחרי הצורך להגן על אופיו של אלוהים שהוא חש. אחרי הכל, איוב נורא סבל, ואלוהים הוא צדיק; לכן, כנראה שאיוב עשה משהו שמגיע לו לסבול על כך. זו הדרך שבה צידקתו של אלוהים מוצגת – כך אליפז מסיק. לפיכך, איוב שגה בתלונותיו.

ברור שאלוהים הוא צדיק. אך זה לא אומר שבאופן אוטומטי אנו נראה את הכרזת צידקתו בכל מצב ומצב בעולמינו השרוי בחטא. העובדה היא שלא כך קורא. הצדק והמשפט יבואו, אך לא בהכרח עכשיו (התגלות 12: 20). חלק מהחיים על פי האמונה – זה להאמין שהצדק שכל כך חסר לנו כאן, יום אחד יגיע ויוכרז.

מה שראינו אצל אליפז צץ גם בקרב הצדוקים והפרושים ביחסם כלפי ישוע. האנשים האלה היו כל כך כלואים ברצונם להיות "צדיקים" ודתיים שבכעסם על רפואתו של אדונינו בשבת (ראו מתי 12) הם התעלמו מן השמחה שהייתה אמורה להיות לגבי החולה שנרפא והפסיק לסבול. לא משנה שמילותיו של ישוע היו מכוונות כלפי אנשים מסוימים, אנו תמיד צריכים לזכור: **"אוי לכם סופרים ופרושים צבועים, כי נוטנים אתם מעשרות ומנחת ושבט וכמון, ומזניחים את הדברים החשובים יותר שבתורה -- את המשפט, את החסד ואת האמונה. צריך היה לעשות את אלה האחרונים ואין לעזב את הדברים האחרים."** (מתי 23: 23)

שאלות לדיון:

1. כיצד אנו יכולים להבדיל בין המצב שבו מישוה זקוק לתמיכה ואמפתיה לבין המצב שבו הוא זקוק להטפת מוסר ואפילו לניזוף? מדוע טוב יותר לשגות לכוון של תמיכה ואמפתיה, כאשר אנו עוסקים באלו שסובלים, אפילו אם מדובר בחטא ופשע?
2. קראו עוד פעם את דברי אליפז בפרק 4 ו-5. באיזה מצב המילים הללו היו מתאימות יותר מאשר כאן?
3. הניחו שאתם חברים של איוב והלכתם לבקרו בזמן שהוא מתאבל. מה הייתם אומרים לאיוב ולמה? ואילו הייתם במקומו של איוב, מה הייתם רוצים שיגידו לכם?

שיעור מספר 7*
11 - 5 נובמבר

העונש הישיר

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 1, 2, קורинתנים 4:9, בראשית 8-13, פיליפים 4:11-13, מתי 11-13, פיליפים 8-13:2.

פסוק לשינון: "הַחֶקֶר אֱלֹהֵי תַמְצָא אִם עַד-תִּכְלִית שְׂדֵי תַמְצָא" איוב 7:11

הבעיה של הסבל האנושי ממשיכה להפחיד את האנושות גם כיום. אנחנו רואים אנשים "טובים" שסובלים מטרדיה עצומה, כאשר הרעים ממשיכים לחיות ללא העונש. לפני כמה שנים, יצא לאור ספר שנקרא "מדוע דברים רעים קורים לאנשים טובים?". זה היה אחד הניסיונות של המאה להגיע לתשובה מספקת לבעיה הזאת. אך זה לא קרה. הרבה כותבים והוגים כתבו על מאבקם בסבל האנושי. ולא נראה שהם מצאו תשובות נכונות.

הנושא הזה, כמובן, הוא נושא מרכזי בספר איוב ואנחנו ממשיכים לחקור את השאלה מדוע אפילו אנשים "טובים", כמו איוב, סובלים בעולם הזה. אם כי, ההבדל המהותי בין ספר איוב לבין הספרים האחרים הוא שספר איוב אינו מבוסס על נקודת המבט האנושית לגבי הסבל, אלא, ליתר דיוק, בגלל שמדובר בכתבי הקודש, אנחנו רואים את נקודת מבטו של אלוהים על הבעיה. השבוע אנו נקרא עוד מספר נאומים מעת הגברים שבאו אל איוב בעת צעריו. מה אנחנו יכולים ללמוד מהם, בייחוד מהטעויות שלהם, כאשר הם מנסים, כמו רבים אחרים, להתמודד עם הבעיה של כאב?

האשמות גוברות

כאילו שזה לא היה מספיק לשמוע הרצאה מאת אליפז, איוב היה מוכרח לשמוע דברים דומים מפיו של בלדד. לצערנו, בלדד היה גס ומחמיר יותר כלפי איוב מאשר אליפז. דמיינו לעצמכם שמישהו הולך לאיש שכל ילדיו מתו ואומר לו: "אם-בְּנִיךָ חָטְאוּ-לוֹ וַיִּשְׁלַחם בֶּיךָ-פְּשָׁעִים" (איוב 4: 8).

המשפט הזה אירוני ביותר בהתחשב בעובדה שבפרק הראשון בספר מתואר כיצד איוב מקריב קורבנות עבור כל ילדיו במידה והם חטאו. על כן, אנו רואים כאן את הבדל גדול בין ההבנה של מהות החסד (כפי שרואים אותה במעשיו של איוב) ודברי הפתיחה של בלדד, אשר מראה כאן קשיחות וציות מחמיר לחוק של אלוהים. ואף גרוע מכך, בלדד אומר את כל הדברים הללו בנסיון להגן על אופיו של אלוהים.

קראו איוב 22: 1-8. מהי טענתו של בלדד ועד כמה הוא דובר אמת? במידה וניתן להתנתק מההקשר המיידי ורק לבחון את הרגשות שבאים לידי ביטוי כאן, איזו שגיאה ניתן לראות בפסוקים אלה?

מי יכול למצוא שגיאה במה שהוא אומר? "כי-תָּמוּל אֶנְחֵנוּ וְלֹא נִדְעַ כִּי צַל יִמְיֵנוּ עָלֵי-אָרֶץ" (איוב 9: 8). זהו משפט מקראי חזק ואמיתי (יעקוב 14: 4). ומה יכול להיות אינו נכון באמירה שכאשר הרשעים תולים את תקוותיהם בדברים גשמיים ארציים הם בעצם תולים את התקווה במשהו שחזק כמו "בית עכביש" (איוב 14: 8)? זהו משפט מקראי שנכון מכל הבחינות.

אולי הבעיה הגדולה ביותר היא בכך שבילדד מציג רק פן אחד של האופי האלוהי. זה כמו לשבת בתעלה בשולי הכביש. זה לא המקום שבו אנו אמורים להיות. למשל, משהו יכול להתרכז רק בחוק, בצדקה ובמשמעת, כאשר האחר יתרכז בחסד, סליחה ותמורתו של ישוע בלבד. שתי ההדגשות יתר הללו מעוותות את התמונה האמיתית של אלוהים באותה המידה. זו בעיה זהה.

בבני אדם, אנו צריכים תמיד לשאוף לאיזון בין החוק והחסד בתיאולוגיה שלנו וגם ביחסינו כלפי האחרים. למרות זאת, אילו היית אמור לנסות לצד אחד (ובתור אנשים אנו עושים זאת לעיתים קרובות), לאיזה צד היה טוב יותר לשגות כאשר אנחנו עוסקים בטעויות של אחרים ולמה?

פחות ממה שעוונך ראוי לו

"החֲקֹר אֱלֹהִים תִּמְצָא אִם עַד-תִּכְלִית שְׂדֵי תִמְצָא: גִּבְהֵי שָׁמַיִם מֵה-תִּפְעַל עֲמָקָה מִשְׁאֹל מֵה-תִּדְעַ: אֶרְכָּה מֶאֱרֶץ מִדֶּה וְרַחֲבָה מִנֵּי-יָם" (איוב 9-11:7, ראה גם ישעיה 40:12-14).
איזה אמת באה לידי ביטוי כאן ומדוע חשוב לנו תמיד לזכור אותה?

המילים הללו הן ביטוי יפה לעובדה שיש כל כך הרבה דברים שאיננו יודעים על אלוהים ושכל נסיונותינו למצוא תשובות בעצמנו עדיין ישאיר אותנו יודעי מעט כל כך. מעניין שאחד מהפילוסופים הידועים ביותר של המאה ה-20, ריצ'ארד רוטרי, טען שאין ביכולתנו לדעת את האמת ולהבין את מציאותנו ועל כן אנו מוכרחים לעזוב כל ניסיון שכזה. במקום לנסות להבין את המציאות אנחנו רק יכולים לנסות להתמודד איתה. זה פשוט מקסים: 2600 שנות התרבות הפילוסופית המערבית מגיעה לשיאה בביטוי הזה. אם כל החיפוש שלנו משאיר אותנו בחשכה לגבי טבעה של המציאות בה אנו חיים, אזי מי יכול להבין את הבורא "בעזרת החיפוש" – אותו אחד שיצר את המציאות הזו ושהרבה יותר גדול ממנה? למעשה, רוטרי אישר את הטענה שקראנו בכתבי הקודש. למרות העומק של הפסוקים הללו, אשר נלקחו מתוך נאומו של צופר, החבר השלישי של איוב, הוא השתמש בהם על מנת להתווכח עם איוב.

קראו איוב 20-11:1. מה נכון בדבריו של צופר, אך שגוי בטיעון הכולל שלו?

קשה לנו להבין, כיצד מישוהו יכול לגשת לאדם מתאבל, כגון איוב, ולאמר לו שבעצם הוא מקבל את מה שהוא ראוי לו. לא, למעשה, אתה מקבל פחות ממה שאתה ראוי לו. ומה שגרוע אף יותר – הוא עושה את כל זה יחד עם שני החברים האחרים בניסיון להצדיק את טובו ואת אופיו של אלוהים.

לעיתים, רק הידיעה של האמת על אופיו של אלוהים לא גורמת לנו באופן אוטומטי לשקף אותו לאחרים. למה מעבר לכך אנו זקוקים על מנת לשקף את אופיו של אלוהים?

הגמול האלוהי

ללא ספק שלושת חבריו של איוב היו בעלי ידע מסוים על אלוהים. והם היו רציניים ביותר בניסיונם להגן עליו. וגם כפי שראינו, דבריהם הוליכו שולל את איוב (במיוחד בהקשר של מצבו), למרות שבדבריהם הם ביטאו כמה אמיתות גורליות. בטעיוניהם הרעיון המרכזי היה שאלוהים הוא אל צדיק ושהחטא מביא על הרשע עונש חמור לעומת הברכות שמחכות לצדיק. למרות שאיננו יודעים את הזמן המדויק בו חיו אותם האנשים, ניתן להניח שהם חיו בתקופה שקדמה ליציאת מצרים, היות ואנו מאמינים שמשה כתב את ספר איוב בהיותו במדיין, הם ככל הנראה חיו אחרי המבול. **קראו בראשית 8:5-6: למרות שאיננו יודעים עד כמה אותם שלושה גברים (אליפז, בלדד וצופר) ידעו את סיפור המבול, כיצד הסיפור הזה יכל להשפיע על התיאולוגיה שלהם?**

בפרוש, סיפור המבול הוא דוגמא לענישתו של אלוהים על החטא. אז אלוהים העניש ישירות את אותם האנשים שהיו ראויים לכך. ואפילו כאן, ניתן לראות את החסד האלוהי, כפי שנראה בבראשית 8:6. גם אלן ג' וייט כתבה ש"כל דפיקה (של פטיש) על התיבה הייתה לדרשה עבור האנשים" (The Spirit of Prophecy, vol. 1, p. 70). עם כל זה, אנו יכולים לראות בסיפור הזה את מה שחברי איוב אמרו לו עד רמה מסוימת.

כיצד אותו הרעיון של המשפט והענישה באים לידי ביטוי בבראשית 13:13, 18:20-32, 19:24,25?

אם אליפז, בלדד וצופר ידעו או לא על אותן התרחשויות, הם מגלים את המציאות של משפטו הישיר של אלוהים על הרשע. זה לא שאלוהים פשוט נטש את החוטאים ונתן לחטא עצמו להרוס אותם. במקרה של המבול, אלוהים היה המפעיל הישיר של עונשם. הוא תיפקד בתור השופט וההורס של הרשע והזדון.

למרות שהיינו מאוד רוצים להתרכז על אופיו האוהב, הרחום והסלחני של אלוהים, מדוע עלינו לא לשכוח את המציאות של צדקתו גם כן? תחשבו על כל הרוע שעדיין לא קיבל את עונשו. מה זה אמור לומר לנו לגבי העונש הבלתי נמנע מאת אלוהים לא משנה מתי ובאיזה צורה הוא יגיע?

כשאלוהים בורא דבר חדש

שנים אחרי שכל הדמויות מתוך ספר איוב מתו, בכתבי הקודש מוזכרים מקרים רבים של עונש אלוהי ישיר על הרוע, כמו כן שפע הברכות עבור הנאמנים לו.
איזה הבטחה ניתנה כאן עבור הממושמים לאלוהים? דברים 24, 25: 6.

כל התנ"ך מלא בהבטחותיו של אלוהים של ברכות ושפע כלכלי שאלוהים יעניק לשומעים לו. לכן, אנו יכולים לראות הרבה דוגמאות של מה שחברי איוב אמרו לגבי ברכותיו של אלוהים עבור הנאמנות של אלו שמחפשים להישמע לו ולמצוותיו ולחיות חיי יושר ויראות שמים.

כמובן שהתנ"ך מלא גם באזהרות רבות לגבי העונש הישיר מאת אלוהים אשר מחכה לאלו שאינם מצייתים לו. ברוב רובו של התנ"ך, במיוחד אחרי הברית בין העברים לאלוהים במעמד הר סיני, אלוהים מזהירם מה עלולות להיות התוצאות של חוסר המשמעת לאלוהים. "וְאֵם-לֹא תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמִרִיתֶם אֶת-פִּי יְהוָה וְהִתְהַדַּתְתֶּם-יָד-יְהוָה בְּכֶם וּבְאַבְתְּיָכֶם:" (שמואל א' 15: 12)

קראו במדבר 1-33: 16. מה האירוע הזה מלמד אותנו על המציאות של העונש האלוהי?

בהתחשב באופן שבו המורדים הושמדו, האירוע הזה יכול להוות דוגמא לרעיון ש"החטא מביא את עונשו". האנשים הללו היו עדים לעונש שמיימי וישיר מאת אלוהים על החטא והמרד. במקרה הזה אנו רואים את הביטוי העל-טבעי של כוחו של אלוהים, ונראה כי חוקי הטבע עצמם השתנו. "וְאֵם-בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְצִתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת-פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתֶם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֻתָם כִּי נֶאֱצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת-יְהוָה" (במדבר 30: 16).

הפועל "ברא" מרמז לנו על סיפור הבריאה בספר בראשית. ה' רצה שכולם ידעו שזה הוא בעצמו הביא את העונש ישירות על המורדים.

המוות השני

ניתן לאמר בוודאות שהביטוי החזק והגדול ביותר לעונש האלוהי יהיה באחרית הימים, בעת השמדת הרוע הקרוי בכתבי הקודש "המוות השני" (התגלות 14: 20). כמובן שלא נבלבל בין המוות הזה לבין המוות שמוכר לכל צאצאי אדם. זהו המוות שאדם שני, ישוע המשיח, יפטר ממנו את הצדיקים באחרית הימים (1 קורינתים 15: 26). בניגוד לעונשים השונים שאנו רואים בתנ"ך, המוות השני הוא עונשו הישיר של אלוהים לחוטאים אשר לא חזרו בתשובה ולא קיבלו את הישועה בישוע המשיח.

קראו 2 פטרוס 5-7: 3. מה אומר לנו דבר אלוהים לגבי גורלם של ה"רשעים"?

"האש יורדת מאת אלוהים מן השמים. האדמה מתפרקת. הנשק המוסתר במעמקיה התגלה והופעל. הלהבות מתפרצות מכל תהום פעור. אפילו הסלעים עצמם עולים באש. הגיע היום שבו הכל בוער כבתנור. היסודות נמסים בחום הלהבות, גם הארץ כולה, וכל המעשים עליה מתפרקים. מלאכי 19: 3, 2 פטרוס 10: 3. פני השטח של האדמה נראים כמסה מותכת, כאגס אש עצום רותח. זהו זמן הדין והאבדון של אנשים רשעים: "כי יום נָקָם לַיהוָה שָׁנָה שְׁלוֹמִים לָרִיב צִיּוֹן" (ישעיה 34: 8)". (אלן ג' וייט, העימות הגדול, עמ' 672, 673).

למרות שהחטא עצמו עלול להוות עונש, כמובן שיש זמנים בהם אלוהים בעצמו מעניש את החוטאים ישירות, כפי שחברי איוב טענו. זה נכון שמקורו של כל הסבל בעולמינו הוא בחטא. אך זה שגוי לחשוב שכל הסבל הוא תוצאה של עונש אלוהי בעבור אותו החטא. בטח שזה לא היה המקרה של איוב וגם במקרים רבים אחרים זאת לא הסיבה. העובדה היא שכולנו מעורבים בעימות הגדול והאיוב שלנו רוצה לפגוע בנו. החדשות הטובות הן שבתוך כל זה אנו יכולים להיות בטוחים שאלוהים הוא בעדינו. לא משנה מהן הסיבות לניסיונות שאנו נתקלים בהם, לא משנה מה התוצאה של אותם הניסיונות, יש לנו את הביטחון באהבתו של אלוהים, אהבתו שהתגלתה בצורה יוצאת מן הכלל, כאשר ישוע עלה כקרבן על מזבח ה' במקומינו, וביצע מעשה שמבטיח לכולנו את סוף הסבל כולו.

כיצד אנו יכולים להיות בטוחים שהסבל של מישהו הוא עונש ישיר מאת אלוהים? ואם איננו יכולים להיות בטוחים בכך, מהי הגישה הטובה ביותר כלפי אותו אדם הסובל? או אפילו כאשר אנו סובלים?

נקודות למחשבה

כפי שאמרנו קודם לכן, חשוב לנסות להיכנס לתוך הנעליים של אחרים בכדי שנוכל להבין את דרך פעולתם ואת המניעים שלהם. הם אינם רואים את המאבק שמתרחש מאחורי הקלעים. אילו היינו שמים את עצמינו בנעליהם, קשה יהיה לנו לראות את הטעויות של אליפז, בלדד וצופר שהם ביצעו בקשר לסבלו של איוב. הם שפטו מקרה שהם לא היו מוסמכים לתת בו דין. "זה כל כך טבעי לבני אנוש לחשוב שאסונות גדולים הם תוצאה של עברה גדולה וחטא ענקי; אך לעיתים קרובות האנשים לוקים באופן המידה. איננו חיים בזמני העונש הישיר. הטוב והרע התערבבו בניהם והאסונות פקדו את כולם. לעיתים אנשים חוצים את קו הגבול של ההשגחה וההגנה האלוהית, ואז השטן מפעיל את כוחו עליהם, ואלוהים אינו מתערב. איוב היה צדיק מעונה, וחבריו רצו לגרום לו להכיר בכך שסבלו הוא תוצאה של חטא, ולגרום לו להרגיש תחת גינוי. הם הציגו את המקרה שלו כשל החוטא הגדול ביותר; אך אלוהים נזף בהם על שיפוטם של משרתו הנאמן".

(Ellen G. White Comments, The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 1140).

אנו צריכים להיות זהירים כאשר מדובר בסבל. בחלק מן המקרים זה נראה קל להבנה. מישו מעשן ולאחר מכן חולה בסרטן ריאות. לא יכול להיות פשוט מזה, נכון? מעולה, אך מה לגבי אותם אלה שעישנו כל חייהם ולא חלו בסרטן? האם אלוהים מעניש אחד ולא מעניש את האחר? בסופו של דבר, אנחנו, בדומה לאליפז, בלדד וצופר איננו יודעים מהו מקור אותו הסבל. במובן מסוים זה אפילו לא משנה האם אנחנו יודעים את מקורו או שלא. מה שמשנה היא תגובתנו לאותו הסבל. וכאן אותם שלושה גברים טעו לגמרי.

שאלות לדיון:

1. מהי תרומתה של ממשות העונש הישיר לביטחוננו בצדקתו היסודית של אלוהים, למרות מראה הדברים של היום?
2. שלושת הגברים הללו לא הבינו מה באמת קורה לאיוב בתוך סבלו. האם זה לא המקרה של כולנו מבחינה מסוימת? איננו מבינים את טבעו של הסבל האנושי במלואו. כיצד ההכרה בזאת תסייע לנו להיות יותר רחמניים כלפי הסובלים? כאמור לעיל, עד כמה חשוב שנדע את הגורמים המיידיים לאותו הסבל?

שיעור מספר 8*

12 - 18 נובמבר

דם נקי

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 10, ישעיה 53:6, רומים 3:10-20, איוב 14-16, איוב 18-20, מתי 1:34.

פסוק לשינון: "הַאֲמוֹנָה הִיא בְּטָחוֹן בְּמַמְשׁוֹת הַדְּבָרִים הַמְקוּיִם, הַזְכָּחַת דְּבָרִים שְׂאִינָם נִרְאִים." עברים 11:1

הסופר האלג'רי אלברט קמוס נאבק בשאלת הסבל האנושי. בספרו "המגפה" הוא השתמש במושג המגפה בתור מטפורה למחלות אשר מביאות כאב וסבל לאנושות. הוא תיאר סצנה שבה ילד קטן הסובל מנגעים רבים מת במוות נוראי. לאחר מכן הכומר, אשר היה עד לטרגדיה הזאת, אמר לרופא שגם כן נמצא שם: "זה מסוג הדברים הנוראיים ביותר שהם מעבר להבנתנו. אך אולי עלינו לאהוב את מה שאיננו מסוגלים להבין. הרופא נזעף וענה בחזרה: "לא, אבי. יש לי רעיון אחר לגמרי בענין האהבה. עד סוף ימי אני מסרב לאהוב סדר של דברים אשר מוביל לעינוי ילדים." (Albert Camus, The Plague New York: First Vintage) (International Edition, 1991, p. 218).

הסצנה הזאת משקפת את מה שראינו בספר איוב: תשובות "צולעות" לשאלות שאין להן פיתרונות קלים. בדומה לאיוב, אותו הרופא ידע שהתשובות שניתנות בהישג יד אינן מתאימות למציאות. ובכן, הנה האתגר: כיצד אנו יכולים למצוא תשובות הגיוניות לשאלות שאין בהן כל היגיון? השבוע אנו נמשיך במרדפינו.

* לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-19 בנובמבר.

המחאה של איוב

היה משהו נכון בדברי אליפז, בלדד וצופר : אלוהים אכן מעניש את הרוע. לצערינו, הרעיון הזה אינו מתאים במקרה של איוב. במקרה של איוב הסבל לא היווה עונש ישיר מאת אלוהים. אלוהים לא העניש אותו על חטאו, כפי שהיה עם קורח, דותן ואבירם. כמו כן איוב אינו קוצר את מה שזרע, כפי שזה קורה במקרים רבים אחרים. לא, איוב היה איש צדיק ; אלוהים בעצמו אמר כך (איוב 1: 8), על כן לא רק שאיוב לא היה ראוי לכל מה שקרה לו, הוא ידע שהוא אינו ראוי לכך. זה מה שהפך את תלונותיו למרות וקשות כל כך.

קראו איוב 10. מה הוא אומר כאן לאלוהים ומדוע זה מאוד הגיוני בהתחשב בנסיבותיו?

בזמני טרגדיות גדולות האם שואלים המאמינים שאלת דומות? מדוע, אלוהים, טרחת בכלל לברוא אותי? או מדוע אתה עושה לי את זה? או האם לא היה טוב יותר שלא אוולד בכלל במקום להתמודד עם זה? (איוב 7: 10)

ועוד הפעם, מה שהקשה מאוד על איוב, זה שהוא ידע על צדיקותו בפני האלוהים. הוא זעק אליו : "על-דַעְתָּךְ כִּי-לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין מִן־דָּךְ מִצִּיל" (איוב 7: 10).

יש כאן אירוניה קשה : בניגוד למה שחבריו אומרים, איוב אינו סבל בגלל חטאיו. הספר עצמו אומר את ההיפך : איוב סבל בעיקר בגלל שהוא היה צדיק. אנו מבינים את הנקודה הזאת מתוך שני הפרקים הראשונים של הספר. לאיוב לא הייתה שום דרך לדעת זאת, ואפילו אם הוא היה יודע ייתכן וזה היה מכפיל את תסכולו ואת מרידתו. למרות שסיפורו של איוב הוא ייחודי מאוד מצד אחד, מצד שני הוא גם אוניברסלי בהתעסקותו בשאלת הסבל , בייחוד כשהסבל הזה נראה כל כך רב ולא פרופורציונלי לכמות הסבל שאדם יכול לשאת. לעבור על מהירות המותרת ולקבל על כך קנס שונה מאוד מלהרוג משהו באותו המצב.

מה הנכם יכולים לאמר לאדם אשר מאמין כי סבלו אינו הוגן?

דם נקי?

לעיתים קרובות אנו שומעים על סבל של "חפים מפשע". וגם בתנ"ך עצמו ישנו ביטוי שקשור לכך – "דם נקי" (ראה ישעיה 7: 59, ירמיה 17: 22, יואל 19: 3), בדרך כלל בהקשר של התקפה, או אפילו רצח, או אנשים אשר אינם ראוים למה שקרה להם. ואם אנו נעשה שימוש בכזאת משמעות של הביטוי "דם נקי", נוכל למצוא בעולמינו דוגמאות רבות העונות על הגדרה זו.

מצד שני, כתבי הקודש מדברים על טבעו החוטא והשוחת של האדם, וזה נותן תוקף לשאלה מהי המשמעות של "נקי"? אם כולם חטאו וכולם הפרו את החוק האלוהי, אז מי באמת יכול להיות חף מפשע ונקי? מישהו אמר פעם: "תעודת הלידה שלך היא הוכחה לאשמתך".

למרות שתיאולוגים וחוקרי המקרא דנים לאורך שנים בטבעו המדויק של האדם וביחסיו עם החטא, כתבי הקודש בהירים ביותר ואומרים כי החטא השפיע על האנושות כולה. הרעיון של טבעו החוטא של האדם אינו מצוי בברית החדשה בלבד. להיפך, מה שכתוב בברית החדשה מרחיב ומוסיף לרעיונות הנמצאים בתנ"ך.

מה אומרים הפסוקים הבאים לגבי מציאותו של החטא?

שמואל א' 46: 8, תהילים 51: 5, משלי 9: 20, ישעיה 6: 53, רומים 3: 10-20.

מלבד העדות הברורה של כתבי הקודש, כל מי שמכיר את אלוהים אישית, מי שהניף מבט לעבר חסדו וטובו של אלוהים, מכיר בממשות הטבע החוטא של האדם. במובן הזה, מי מאיתנו (נפסח כעת על הפעוטות והתינוקות) "נקי" באמת?

מצד אחד, זאת לא הנקודה. איוב היה איש חוטא; במובן הזה הוא לא היה נקי וחף מפשע, בדומה לילדיו. אולם, מה הוא עשה, או מה הם עשו בכדי שיגיע להם הגורל שפקד אותם? האם לא זאת השאלה האולטימטיבית של האנושות הקשורה בסבל? בניגוד לחבריו ה"מְשָׁלִי-אֶפֶר" (איוב 12: 13), איוב ידע שמה שקורה עימו לא מגיע לו.

כיצד נסיונינו עם אלוהים הקדוש, אשר מבליט את חטאינו, מסייע לנו להרגיש את הצורך המוחלט לקבל את קרבן המשיח?

הגורל הלא הוגן

קראו איוב 14-15: איזה אמת מציג אליפז לאיוב?

שוב פעם, אליפז דובר אמת (כפי שהאחרים דיברו גם כן), הפעם בקשר לטבעם החוטא של האנשים. החטא הוא עובדה אוניברסלית על פני הארץ; כמו גם הסבל. וכפי שכולנו יודעים, בסופו של דבר כל הסבל האנושי נגזר מתוך החטא. ואין כאן אפילו שאלה שאלוהים יכול להשתמש בסבל בכדי ללמד אותנו שיעורים חשובים. "מאז ומעולם בחן אלוהים את עמו בכור מצרף של מבחני סבל קשים. באש הכבשן מופרדים הסיגים מן הזהב הטהור של האופי המשיחיים". (אלן ג' וייט, אבות האומה ונביאי ישראל, עמ' 96). אולם, קיימת בעיה עמוקה יותר בסבל. מה עם אותן הפעמים אשר בהן איננו רואים משהו טוב כתוצאה מהסבל? ומה לגבי סבלם של אלו שלא הספיקו להפריד בין הסיגים והזהב הטהור באופיים מכיוון שהם נהרגו מיידית? מה לגבי אותם אלו שהסבל גורם להם להתמרמר, לכעוס ולשנוא את אלוהים? איננו יכולים להתעלם מהמקרים הללו או להכניס אותם אל תוך נוסחא פשוטה; ואם ננסה לעשות זאת נהיה אשמים באותה מידה כפי שמאשימו של איוב היו.

ובנוסף, מה יכול להיות טוב במותן של חיות בשריפת יער כאשר לאט-לאט הם נשרפים בעודם בחיים ומתים בסבל נוראי? או אלפי אנשים שנהרגים באסונות טבע? ומה לגבי האזרחים שנהרגים במלחמה? איזה שיעור ייתכן והם למדו, או משפחותיהם למדו כאשר הם נספו באותה המלחמה? מישחו יכול גם לשאול שאלה לגיטימית לא רק על ילדי איוב, אלא גם על עבדיו ש"הופו לְפִי חֶרֶב" (איוב 1: 15) או אלו ש"אֵשׁ אֱלֹהִים נִפְלְהָ" עליהם (איוב 16: 1)?

לא משנה איזה שיעור למדו איוב ומאשימו, ובפני איזה תבוסה ניצב השטן בגלל נאמנותו של איוב, גורלם של אחרים בהחלט לא נראה הוגן. העובדה היא שהדברים הללו אינם הוגנים, אינם צודקים ואינם נכונים.

היום אנו ניצבים בפני אתגרים דומים. בן שש נפטר מהסרטן, האם זה הוגן? בחורה צעירה בת 20 נשלפת מרכבה ונאנסת, וזה הוגן? אישה בת 35, אם לשישה נדרסת בתאונת דרכים, איפה ההוגנות? מה עם 19000 יפנים אשר נהרגו ברעידת אדמה ב-2011? האם כל אותם 19000 היו אשמים במשהו שעשה אותם ראויים לעונש שכזה? אם לא, אזי מותם היה לא הוגן גם כן.

אלו הן שאלות קשות.

די לו ליום צרתו...

קראו את הפסוקים הבאים ותחשבו על גורלם המיידים של האנשים המתוארים בפסוקים.
לאחר מכן תשאלו את עצמכם: עד כמה היו הוגנים החיים עבורם?

איוב 1:18-20

בראשית 4:8

שמות 12:29,30

שמואל ב' 11:17

ירמיה 38:6

מתי 14:10

עברים 11:35-38

כתבי הקודש משקפים עובדה קשה לגבי החיים בעולם השרוי בחטא: הסבל והרוע הם ממשיים. רק בקריאה שטחית של דבר ה' כאשר מוציאים כמה פסוקים מהקשרם, אפשר להבין שהחיים הם הוגנים, צודקים וטובים במידה ואנחנו נשאר נאמנים לאלוהים, והסבל לא יגע בנו. כמובן שהנאמנות יכולה להעניק יתרונות רבים גם כעת, אך זה לא אומר שיש לנו חסינות מוחלטת בפני הסבל והכאב. פשוט תשאלו את איוב. במשפטי ה"אשרי" שלו, ישוע דורש מסר עוצמתי לגבי מדוע עלינו לבטוח באדוני ולא לדאוג לגבי מה נאכל, נשתה ונלבש. ישוע משתמש בדוגמאות מן הטבע בתור שיעור עבורינו כיצד יש לבטוח בחסדותו של אלוהים למלא את צרכינו. ואז הוא כולל בדבריו את המשפט המפורסם הבא: "לכן אל תדאגו ליום מָחָר, כִּי הַמָּחָר יִדְאָג לְעַצְמוֹ; דִּי לוֹ לְיוֹם צָרְתּוֹ" (מתי 6:34).

שימו לב, די לו ליום צרתו. ישוע אינו שולל את העובדה שהרוע קיים בעולמינו, הוא אפילו אומר שהוא קיים בכל יום (ביוונית זו מילה שמשמעותה גם "רוע", "שחיתות", "רשעות"). אם כבר, אז הוא עשה בדיוק ההיפך. הוא הכיר בשכיחות ובנוכחות הרוע בחיי היום יום שלנו. כיצד ייתכן שלא? בתור אלוהים, הוא ידע על הרוע הרבה יותר מאשר כל אחד מאיתנו יכול לדעת אי פעם ובטח הרבה יותר מאשר אנו יודעים כעת.

מי לא טעם במקצת (או להבדיל במידה רבה) את חוסר ההוגנות והמרירות של החיים?
כיצד ההתמקדות בהכרתו של ישוע בממשות הרוע מנחמת ומחזקת אותנו בתוכו?

דברים בלתי נראים

קראו משלי 3:5. למרות שזה פסוק כה מפורסם, איזה מסר הכרחי יש בו, במיוחד בהקשר של מה שאנו לומדים בשיעור?

למרות שהמקרה של איוב הוא קיצוני מאוד, הוא משקף את המציאות העלובה של הסבל האנושי בעולמינו השרוי בחטא. איננו זקוקים לסיפורו של איוב ואף לסיפורים אחרים מתוך כתבי הקודש בכדי לראות את המציאות. אנו רואים את כל זה מסביבנו. למעשה, עד לרמה מסוימת, כולנו חיים אותה.

”אָדָם יֵלֵד אִשָּׁה קָצֵר יָמִים וְשֹׁבֵעַ-רָגַז. כָּצִיץ יֵצֵא וַיָּמָל וַיִּבְרַח כִּצֵּל וְלֹא יַעֲמֹד” (איוב 1:2, 14).
 ושוב פעם, השאלה שבה אנו נאבקים היא כיצד אנו מתייחסים לסבל שנראה חסר תכלית, ואשר שופך דם נקי?

כפי שראינו בפרקים הראשונים של ספר איוב, וכמו שנראה בשאר כתבי הקודש, שטן הוא יצור ממשי והוא הגורם, הישיר או עקיף, לסבל כה רב. כפי שלמדנו במדריכנו (ראו שיעור 2), המסגרת של העימות הגדול עוזרת לנו להתמודד עם המציאות של הרוע בעולמינו.

לעיתים עדיין קשה להבין מדוע דברים מסוימים קורים. למעשה לעיתים קרובות הדברים לא הגיוניים פשוט. ובדיוק באותם הזמנים, כאשר איננו מבינים, עלינו ללמוד לבטוח בחסדותו של אלוהים. אנו צריכים ללמוד לבטוח באלוהים אפילו כשהתשובות אינן מובנות ממבט ראשון וכשאין אנו רואים משהו טוב שיוצא מתוך הרוע והסבל שעוקפים אותנו.

בעברים 11:1 כתוב: ”הָאֱמוּנָה הִיא בְּטָחוֹן בְּמַעֲשֵׂוֹת הַדְּבָרִים הַמְקֻיָּם, הַוֹּכַחַת דְּבָרִים שְׂאִינָם נִרְאִים.” מתוך הדברים שביכולתנו לראות, כיצד יכולים אנו ללמוד לבטוח באלוהים גם בדברים שאינם נראים? ממה שקראנו בספר איוב עד כה, באיזה מובן איוב למד לעשות זאת? כיצד אנו יכולים ללמוד לעשות את אותו הדבר?

נקודות למחשבה

ההקדמה לשיעור בשבת התחילה באזכור של אלברט קמוס, אשר כתב על מאבקו למציאת תשובות, לא רק לשאלת הסבל, אלא לשאלת משמעות החיים באופן כללי, אשר הסבל מקשה עליהם. בדומה לרוב האטאיסטים, הוא לא כל כך התקדם בעניין. הציטוט הכי מפורסם שלו מראה עד כמה מעט הוא הבין: "קיימת רק בעיה פילוסופית אחת ויחידה, והיא התאבדות. השיפוט האם החיים שווים כדי לחיות אותם או לא מסכם את התשובה לשאלה הבסיסית של הפילוסופיה." (The Myth of Sisyphus and Other Essays (New York: Vintage Books, 1955, p. 3).

על בטוח, שאלת הסבל האנושי אינה שאלה בעלת תשובה פשוטה. ספר איוב מרים את המסך וחושף בפנינו את התמונה הגדולה שלא היינו יכולים לראות בצורה אחרת, אולם גם אחרי שאנו קוראים את כל זה, נותרות שאלות רבות ללא מענה. למרות זאת, ישנו הבדל מהותי בין אלו שנאבקים לקבל תשובות לשאלת הסבל לאלוהים ואלו שעושים זאת עימו. אכן, שאלת הסבל והכאב הופכת לקשה הרבה יותר כאשר הנך מאמין בקיומו של אלוהים, בגלל שאלוהים עצמו מתנגד לרוע וסבל. ובכל זאת יש לנו את מה שאין לאטאיסטים (כמו קמוס) – זהו סיכוי לקבלת תשובה והתרה. (ישנן עדויות שמאוחר יותר בחייו קמוס רצה להיטבל, אך נהרג בתאונת דרכים). יש לנו תקווה ש"יִמָּחָה כָּל דִּמְעָה מֵעֵינֵיהֶם וְהָמָּוֶת לֹא יִהְיֶה עוֹד; גַּם אֲבֵל וְזַעֲקָה וְכָאֵב לֹא יִהְיוּ עוֹד, כִּי הָרְאוּנוֹת עֲבָרָיו." (התגלות 21: 4). אפילו אם מישהו אינו מאמין בהבטחה הזאת ובהבטחות אחרות מכתבי הקודש, הוא יהיה חייב להכיר לפחות בכך שהחיים יכולים להיות הרבה יותר נעימים כעת במידה ויש לנו את התקווה הזאת, בניגוד לפרספקטיבה של חיים כאן ועכשיו בלבד, בתוך כל המאבקים ועמלים, ואז למות, כאשר כל זה יאבד את משמעותו בסופו של דבר.

שאלות לדיון:

1. אחד הטיעונים שאנשים מביאים בקשר לשאלה של הרע והטוב הוא ש"אכן, הרע קיים בעולמינו, אך קיימים גם דברים טובים והם מתעלים על פני הרע". השאלה הראשונה תהיה – כיצד ניתן לדעת שהטוב מתעלה על הרע? כיצד משהו יכול לעשות את ההשוואה הזאת? השאלה השניה תהיה – אפילו אם זה נכון, כיצד זה יכול לנחם את אותם אלו שסובלים (כמו איוב למשל)? הפילוסוף הגרמני ארתור שופנהאואר השתמש בדוגמא חזקה על מנת לחשוף את הרעיון של שווי המשקל בין הטוב והרע בעולמינו היום. "נאמר שהתענוג בעולמינו", הוא כתב, "מתעלה על הסבל; או אפילו קיים שווי משקל בין השניים. אם הקורא רוצה לבדוק את נכונות הרעיון הזה במהרה, תנו לו להשוות בין הרגשות של שתי חיות, כאשר אחת טורפת את השניה." כיצד הייתם עונים על הטיעון שהטוב באופן מסוים מתעלה על הרע?

שיעור מספר 9*
25 - 19 נובמבר

זכר התקווה

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: משלי 17:28, איוב 13:1-15, יעקוב 22:20-2, 1 קורינתנים 15:11-20, 1 פטרוס 20:1-18, בראשית 22:8.

פסוק לשינון: "גם-הוא-לי לישועה כי-לא לפניו חנף יבוא". איוב 13:16

המסאי הבריטי ויליאם חזליט כתב: "אדם הוא בעל חיים יחיד אשר צוחק ודומע; בגלל שהוא הבעל חיים הייחודי אשר נפגע מן ההבדל בין איך שהדברים נראים במציאות לבין איך שהם צריכים להיות".

הדברים באמת לא כמו שהם צריכים להיות. אף על פי כן ישנה תקווה לאדוונטיסטים אשר חיים בצפייה לבואו השני של המשיח – תקווה רבה לזה שכל הדברים ישתנו (2 פטרוס 13:3). העולם יהפוך למשהו מפליא, אשר אנחנו, בעלי תודעה של חטא (1 קורינתנים 12:13) מתקשים לדמיין עכשיו.

השבוע אנו נמשיך לחקור את שאלת הסבל בספר איוב ונגלה שאפילו בתוך טרגדיה לא הוגנת אשר הוא עבר, שכביכול לא הייתה לה שום תכלית, ושלא הייתה צודקת, איוב עדיין יכל להשמיע דברי תקווה.

איזה תקווה זאת הייתה ומה תורמתה לעידוד תקוותינו?

*לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-26 בנובמבר.

טפלי-שקר

"גם אֵוִיל מִחֵרִישׁ חֲכָם יִחְשֹׁב אֵטֶם שְׁפָתָיו נָבוֹן" (משלי 28: 17).

לא משנה מה אפשר להגיד על אדם בשם איוב, אי אפשר לומר שהוא התכוון להתפלש בעפר, להתאבל ולהקשיב בשקט להערותיהם של חבריו. להיפך, רוב הספר בנוי מתשובותיו של איוב לדברים שהוא ידע שהם ערבוביה של אמת ושקר. כפי שראינו, אותם חברים לא היו בעלי טקט וכל כך אמפתיים; הם טענו שהם מדברים במקום האלוהים בהצדקתם את הצרות שפקדו את איוב; למעשה הם אמרו שהוא ראוי לכל זה ואף לדברים חמורים הרבה יותר! כל קווי המחשבה הללו גרועים באותה מידה; אך התנפלות של שלושתם יחדיו הייתה כבר יותר מדי בשביל איוב והוא ענה להם בחזרה.

קראו איוב 14-13:1. באיזה גישה נוקט איוב כאשר הוא עונה לדברים שנאמרו לו?

ראינו בפרק 2 שכאשר אותם שלושת הגברים באו לנחם את איוב, הם ישבו לידו ולא אמרו דבר במשך שבעה ימים. בהתחשב במה שאמרו אחר-כך, זו יכלה להיות הגישה הטובה ביותר. זה מה שאיוב בטח חשב.

שימו לב גם: איוב לא רק אומר ששלושת הגברים האלה אומרים דברי שקר, אלא שהם גם מדברים שקרים על אלוהים. (זו עובדה מעניינת בהתחשב במה שכתוב בסוף הספר – ראו איוב 42: 7). בטח שהיה עדיף לשתוק מאשר לאמר דברים שאינם נכונים (מי מאיתנו לא היה במצב דומה לפחות פעם אחת?). אבל זה נראה הרבה יותר גרוע לומר דברים שאינם נכונים לגבי האלוהים. האירוניה, כמובן, בכך שאותם הגברים חשבו שהם בעצם מגנים על אלוהים ועל אופיו בפני תלונותיו המרות של איוב על מה שקרה. למרות שאיוב נותר ללא ידע לגבי הסיבה לכל האסונות שפקדו אותו, הוא ידע לומר שחבריו "טפלי-שקר" (איוב 13: 4).

מתי בפעם האחרונה שמעתם משהו שאיננו נכון והיה עדיף שלא יאמר בכלל? מה אתם יכולים ללמוד מאותה חוויה בכדי לא לחזור שנית על אותה הטעות?

הן יקטלני

בתחילת הרבעון ישר הלכנו אל סוף הספר וראינו שלסיפור אחרית טובה. ראינו, שאפילו בתוך כל הסבל הנוראי, איוב היה בעל תקווה. למעשה, אנו חיים בזמן שבו אנו יודעים מהו סופו של הספר (הכוונה היא לכתבי הקודש), והיום אנו יודעים שאיוב יכל לקוות אפילו לדברים רבים יותר שהוא לא יכל לתאר לעצמו באותה התקופה. אבל כאשר ילדיו מתו, רכושו נלקח ממנו, ובריאותו נהרסה גם כן, לאיוב לא היה יתרון של ידיעה כיצד כל הסיפור יגמר. במקום זאת, מה שהוא ידע – זה שחיינו בוות אחת הפכו לגועל נפש.

בו זמנית, אפילו מתוך הקוננות המרה שלו שהוא היה רוצה לא להיוולד אף פעם או שהלואי והוא היה נולד מת, איוב עדיין ביטא דברי תקווה ותקוותו הייתה באלוהים – אותו אלוהים שלדעתו העניש אותו בצורה לא הוגנת כל כך.

קראו איוב 13:15. איזה תקווה מוצגת בפסוקים הללו? מה אומר איוב?

"הן יקטלני לא (לו) אֶיִחַל". איזה אישור עוצמתי של אמונה! אחרי כל מה שקרה לו, איוב היה מודע לסיום האפשרי של סיפורו, לדבר היחיד שטרם קרה לו – למוות, ושאלוהים יכול לחולל גם את זה. ואפילו אם זה מה שהיה קורה לו, איוב עדיין היה בוטח באדוני.

"אנו חייבים לשמור בזכרוננו את עושרו של החסד של ישוע. אנו חייבים לטמון את הלקחים שאהבתנו מספקת. היו בעלי אמונתנו של איוב בכדי שתוכלו להכריז "הן יקטלני לא (לו) אֶיִחַל". איחזו בהבטחותיו של אביכם שבשמים, וזיכרו את התייחסותו לשעבר אליכם ואל עבדיו; הרי "כָּל הַדְּבָרִים חוֹבְרִים יַחַד לְטוֹבַת אוֹהֲבָיו".

Ellen G. White, The Advent Review and Sabbath Herald, October 20, 1910

מהפרספקטיבה האנושית בלבד, לאיוב לא הייתה סיבה לקוות למשהו. אך העובדה היא שאיוב אינו מסתכל על המצב מהפרספקטיבה האנושית בלבד. אם הוא לא היה עושה זאת, איזה תקווה יכלה להיות לו? במקום זאת, הוא מצהיר את אמונתו ותקוותו באופן מדהים, והוא עושה זאת בהקשר לביטחונו באלוהים.

השאלה הלגיטימית היא: כיצד איוב יכל לשמר את אמונתו למרות מה שקרה לו? קראו איוב 1:1 ויעקוב 22:20-2. כיצד הפסוקים הנ"ל עוזרים לנו לענות על השאלה הזאת ומה התשובה הזאת אומרת לנו לגבי החשיבות של נאמנות ומשמעת בחיינו כמאמינים? (ראו שיעור 13).

זכר התקווה

"גם-הוא-לי לישועה כי-לא לִפְנֵי חֵץ יָבֹא" (איוב 16: 13). הפסוק הזה מגיע ישר אחרי הפסוק שקראנו אותו אתמול. כיצד זה תומך עוד יותר ברעיון שלמרות הכל איוב היה בעל תקווה ושתקוותו הייתה באלוהים?

ניתן לעקוב כאן אחרי חוט מחשבה מאוד מעניין. אפילו אם היה על איוב למות ואלוהים היה זה שהורג אותו, איוב עדיין היה בוטח באלוהיו שיושיעו. למרות שבמובן מסוים זו מחשבה מוזרה, במובן האחר יש בכך היגיון רב. בסופו של דבר, הרי החופש מן המוות הוא הישועה האמיתית, לא? ובכלל, מהו מוות, לפחות עבור המאמינים שנגאלו? הוא רק רגע של מנוחה, שנייה של שינה המלווה בתחייה לחיי נצח. הלא זאת התקווה לתחיית המתים ולחיי נצח, אשר מהווה את התקווה הגדולה ביותר של עמו של אלוהים לאורך אלפי שנים? וזו הייתה התקווה של איוב גם כן.

קראו באגרת הראשונה לקורינתים 11:15-20. איזה תקווה מוצגת כאן? מדוע ללא התקווה הזאת לא הייתה לנו תקווה כלל?

בנוסף להצהרתו העוצמתית על הישועה איוב אומר גם "לא לִפְנֵי חֵץ יָבֹא". השורש ח.נ.פ. משמעותו "טמא" או "צבוע" והוא בעל קונוטציה שלילית מאוד. איוב ידע שישועתו יכולה להגיע רק מאת אלוהים, רק בחיים המוקדשים למשמעת ונאמנות לאדוני. לכן אדם צבוע וחנפן אינו יכול להיות בעל התקווה הזאת. ככול הנראה איוב ביטא את מה שהוא הבין כ"ביטחונו בישועה". למרות שאנו יודעים שאיוב הקריב קורבנות כהלכה, איננו יודעים עד כמה הוא הבין את משמעותן. לפני קרבן המשיח, חסידי האלוהים הנאמנים, כמו איוב, בטח לא הבינו את שאלת הישועה באותו העומק כפי שאנו מבינים אותה היום בדיעבד לאחר קרבן המשיח. אף על פי כן, איוב ידע מספיק בכדי שתקוותו תהיה תלויה רק באלוהים ושהקורבנות הללו היו ביטוי לאופן שבו תתרחש הישועה הזאת.

התקווה לפני בריאת העולם

האם מישוהו מאיתנו היה יכול להצהיר את תקוותו בדומה לאיוב, אילו היה עובר את מה שהוא עבר? דבריו הם עדות נצחית של ממשות חיי האמונה והמשמעת לאדוני. לאיוב הייתה תקווה, מכיוון שהוא שירת את אלוהי התקווה. למרות שכתבי הקודש מלאים בסיפורי שפלה אנושיים המגלים את טבעינו החוטא, החל מאדם וחוה (בראשית 3) עד לנפילתה של בבל באחרית הימים (התגלות 14: 8), עדיין המקרא הוא ספר מלא תקווה השופע במראה של משהו שהוא הרבה מעבר למה שהעולם הזה יכול להציע. "העולם כולו מחויב לישוע ודרכו מגיעה כל ברכה מאת אלוהים לאנושות השרויה בחטא. הוא היה המושיע לפני ואחרי התגלמותו בארץ. ברגע שהיה חטא, היה גם המושיע".

אלן ג' וייט, כמיהת הדורות, עמ' 210. הלא המושיע הוא מקור התקווה?

כיצד הפסוקים הבאים תומכים בתקווה הנפלאה שאלן וייט מציגה בקטע לעיל?

אפסים 1:4, טיטוס 1:2, 2 טימותאוס 1:8, 1 פטרוס 1:18-20.

הפסוקים הללו מגלים את האמת הנפלאה שאלוהים בעזרת יכולתיו המדהימות של ידע מראש, ידע שהאנושות תכנע תחת החטא עוד לפני שהחטא בא אל העולם. ב-2 טימותאוס 1:9 כתוב ביוונית שהוא קורא לנו בחסדו שניתן לנו דרך ישוע המשיח "מלפני עתות עולם". זהו החסד שניתן לנו "לא לפי מעשינו" (כיצד הישועה יכולה להיות תלויה במעשינו אילו לא היינו עדיין קיימים אז?), אלא רק דרך ישוע המשיח. אפילו לפני שהיינו קיימים, אלוהים ייסד תכנית שמציעה לאנושות תקווה לחיי נצח. התקווה לא ניתנה אחרי שהיינו זקוקים לה; להיפך, היא כבר הייתה קיימת ומוכנה בשבילנו מראש, מיד כשנזדקק לה. בתור אדוונטיסטים יש לנו למה לקוות ובמי לתלות את תקוותינו. אנחנו קיימים בתבל שנברא על ידי אלוהים שאוהב אותנו (יוחנן 3:16), אלוהים שמושיע אותנו (טיטוס 2:14), אלוהים ששומע את תפילותינו (מתי 6:6), אלוהים שמפגיע בעדנו (עברים 7:25), אלוהים שהבטחותיו לעולם לא יעזבינו (עברים 13:5), אלוהים שמבטיח להקים את גופינו מן המתים (ישעיה 26:19), ולתת לנו חיי נצח יחד עימו (יוחנן 2:3, 14). "אם כן מה נאמר על הדברים האלה? אם אלוהים אתנו, מי יעמד נגדנו?" (רומים 8:31). כיצד אנו יכולים להפוך את התקווה הזאת לשלנו למרות המאבקים שאנו חווים אותם היום?

צלמי התקווה

קראו את הפסוקים הבאים. איזה תקווה כל אחד מהם מייצג?

בראשית 3:15

בראשית 22:8

ויקרא 17:11

יוחנן 1:29

גלטים 2:16

פיליפים 1:6

1 קורינתנים 10:13

דניאל 7:22

דניאל 12:1,2

מתי 24:27

דניאל 2:44

עקבו אחרי התפתחות הרעיון שבפסוקים הללו. איזה רעיון הם מביאים יחדיו לגבי התקווה שיש לנו בתור אדוונטיסטים בישוע המשיח?

נקודות למחשבה

מתחילתם ועד סופם כתבי הקודש מלאים בהבטחותיו הנפלאות של אלוהים, אשר מלאות תקווה:

"אמרתי לכם את הדברים האלה כדי שבי יהיה לכם שלום. בעולם - צרה לכם, אך התעודדו: אני נצחתי את העול". (יוחנן 16: 33). "ולמדו אותם לשמר את כל מה שצויתי אתכם. הנה אתכם אני כל הימים עד קץ העולם" (מתי 28: 20). "המשיח פדה אותנו מקללת התורה בך שיהיה לקללה בעדנו - שכן הכתוב אומר, "קללת אלהים תלוי על-עץ" (גלטים 3: 13). "כרחק מזרח ממערב הרחיק ממנו את-פשיענו" (תהילים 103: 12). "ונאני בטוח כי לא המנות ולא החיים, לא מלאכים ולא שליטים, לא דברים שבהנה ולא דברים שעתידים לבוא, לא כחות לא גבהים ולא מעמקים ולא שום יצור אחר לא יוכלו להפרידנו מאהבת אלהים שבמשיח ישוע אדונינו." (רומים 8: 38, 39). "והייתה הקשית בענן וראייתה לזכר ברית עולם בין אלהים ובין כל-נפש חיה בכל-בשר אשר על-הארץ" (בראשית 9: 16). "ראו איזו אהבה נתן לנו האב להקרא ילדי אלהים! ואכן כך אנחנו. משום כך העולם אינו מפיר אותנו, משום שלא הכיר אותו." (1 יוחנן 3: 1). "כי יהנה הוא אלהים הוא-עשנו ולא (ולו) אנחנו עמו וצאן מרעיתו" (תהילים 100: 3).

הפסוקים הללו מהווים רק חלק קטן מאוד מהבטחותיו של אלוהים וממה שהוא מציע לנו. האם לא הדברים הללו הם אלו שהתגלו לנו מתוך כתבי הקודש אמורים לתנו תקווה?

שאלות לדיון:

1. אילו פסוקים אחרים מן המקרא מדברים על התקווה? אלו מהם חשובים מאוד עבורכם ומדוע?
 2. איזה עיקרון מתוך כל עקרונות האמונה האדוונטיסטית הכי מלא תקווה בעיניך?
 3. כיצד אנו יכולים ללמוד לשמוח ולקוות למרות כל נסיונות החיים, הקשיים והטרגדיות? מדוע קל כל כך להתאכזב מהחיים על ידי אירועים שונים, למרות שיש לנו תקווה כה רבה? מה אנו יכולים לעשות בפועל על מנת להחיות את התקווה הזאת ולשמוח בה?
 4. "דברו על תקווה, אמונה והודו לאלוהים היו עליזים ומלאי תקווה בישוע המשיח. למדו את העצמכם להלל אותו. זוהי תרופה חזקה המונעת מחלות לגוף ולנשמה". (Ellen G. White, Mind, Character, and Personality, vol. 2, p. 492).
- מדוע התהילה כל כך חשובה לקיום תקוותינו באלוהים?

שיעור מספר 10*
26 נובמבר – 2 דצמבר

זעמו של אליהוא

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 13:28, איוב 28:28, איוב 5-32:1, איוב 15-34:10, יחזקאל 17-28:12, איוב 1-2:10.

פסוק לשיון: "בִּי-גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאֶרֶץ בֶּן גָּבְהוּ דְרָכֵי מִדְרָגְתֵיכֶם וּמִחֲשַׁבְתֵי מִמְחֲשַׁבְתֵיכֶם" ישעיה 55:9

ובכן, כך נמשך הקרב המילולי של איוב ואותם שלושה גברים, במילים שלעיתים היו עמוקות, יפות ונכונות. לעיתים קרובות אנשים מצטטים את ספר איוב, את המשפטים של אליפז, בלדד וצופר. כמובן שזה קורה, כפי שראינו, מכיוון שהם אמרו הרבה דברים נכונים. הם פשוט אמרו אותם במקום, בזמן ובנסיבות הלא נכונות. מה שאמור להנחות אותנו במצב דומה אלו הן מילים מתוך משלי 11-13:25:

"תפוחי זָהָב בְּמִשְׁכֵּיט כֶּסֶף דָּבָר דָּבָר עַל-אֶפְנֵי נֶזֶם זָהָב וְחִלִּי-כֶתֶם מוֹכִיחַ חָכָם עַל-אֵזֶן שְׂמֻעַת; כִּצְנֹת שֶׁלֶג בְּיוֹם קִצִּיר צִיר נֶאֱמָן לְשִׁלְחֵי וְנִכְשׁ אֲדָנָיו יִשִּׁי".

לצערינו, זה לא מה שאיוב שמע מחבריו. למעשה, הבעיה רק מחמירה, אחרי ששלושה אנשים אמרו לאיוב שהוא טועה ואז מופיע עוד אחד.

המנחמים העלובים

אפילו אחרי הצהרתו העוצמתית של איוב על אמונתו (איוב 13:15,16), המאבק המילולי נמשך. לאורך פרקים רבים אותם הגברים מדברים הלך ושוב על אותו נושא, נאבקים בשאלות עמוקות וחשובות לגבי אלוהים, חטא, מוות, צדק, רשע, חכמה וטבעה החולף של אנושות.

אילו אמיתות מבטאים הפסוקים הבאים?

איוב 28:13

איוב 14-15:15

איוב 25-27:19

איוב 28:28

לאורך כל הפרקים הללו, המאבק ממשיך ואף צד אינו מוותר על עמדתו. אליפו, בלדד וצופר, כל אחד בדרכו, כל אחד לפי סדרו אינם מוותרים במאבקם בנושא הגמול המגיע לאנשים על חייהם; לכן, מה שפקד את איוב אמור להיות העונש על מעשיו. בינתיים, איוב ממשיך לקונן על מר גורלו, והוא בטוח שאינו ראוי לסבל הזה. הלך ושוב הם מתווכחים בניהם וכל "מנחם" מאשים את איוב בהשמעת שם של מילים חסרות משמעות ואיוב מחזיר להם.

בסופו של דבר, אף אחד מהם, כולל איוב, לא הבין את מה שקורה. כיצד הם יכלו להבין? הם דיברו מנקודת מבט אנושית אשר מוגבלת מאוד. אילו היינו יכולים להפיק לקח כלשהו מתוך ספר איוב (לקח שאמור להיות מובן בייחוד אחרי הנאומים של אותם שלושה גברים), הוא לקח זה שכולנו צריכים ענווה כאשר אנו מצהירים דבר הקשור לאלוהים ולפעולתו. אנו יכולים לדעת את האמת ואף הרבה אמיתות, אך לעיתים – כפי שראינו את זה עם שלושה חברי איוב – לא בהכרח אנו יודעים מהי הדרך הטובה ביותר למימוש אותן האמיתות שאנו יודעים.

התבוננו בדברי הטבע. כיצד ההתבוננות הזאת בלבד ממחישה לנו את מוגבלות הידע שלנו אפילו לגבי הדברים הפשוטים ביותר?

כניסתו של אליהוא

החל מפרק 26 ועד 31, הגיבור הטרגי של הסיפור – איוב, נואם מול אותם שלושה גברים. למרות שנאומו פיוטי מאוד ומלא רגש, הוא בעיקר חוזר על טענותיו הקודמות: אינני ראוי לגורלי המר. סוף פסוק.

נגיד שוב – איוב מייצג את רוב האנושות – אנשים חושבים שלא מגיע להם לסבול. והשאלה הקשה ביותר בהרבה מובנים היא – מדוע? במקרים מסוימים, התשובה לסבל היא פשוטה מאוד. אנשים יוצרים צרות לעצמם. אך לעיתים קרובות, זה לא מה שקרה, בייחוד במקרה של איוב, לכן השאלה של סבל נותרת ללא מענה.

כאשר פרק 31 מגיע לסיומו, איוב מדבר על החיים שהיו לו, חיים שלא היה בהם משהו שמצדיק את מה שקורה לו כעת. ואלה הם מילים אחרונות של הפרק: "תָּמוּ דְבָרֵי אִיּוֹב" (איוב 40: 31).

קראו איוב 5:1-32. מה מתרחש בפסוקים הללו, ואילו האשמות משמיע אליהוא כלפי איוב וחבריו?

זוהי הפעם הראשונה שבספר איוב מוזכר איש בשם אליהוא. הוא בטוח שמע לפחות חלק מהדיון הארוך הזה, למרות שלא נאמר לנו שום דבר על נוכחותו. כנראה שהוא הגיע מאוחר יותר, היות והוא איננו מוזכר בתחילת הספר היכן שכתוב על בואם של שלושת חברי איוב. אך מה שאנחנו כן יודעים – הוא לא היה מרוצה מהתשובות ששמע במהלך חלקי הדיון בהם הוא נכח. למעשה, נאמר לנו ארבעה פעמים בחמישה הפסוקים הללו על "זעמו" שניצת אחרי מה שהוא שמע. למשך שישה פרקים הבאים, איש זה אליהוא, מציג את דרך הבנתו ומסביר את הנושאים שעליהם התווכחו אותם שלושה גברים בגלל האסונות שפקדו את איוב.

באיוב 2:32 כתוב שאליהוא זעם על איוב, מפני שהוא "חָהָה אָפוּ עַל-צִדְקוֹ וְנָפְטוּ מֵאֲלֵהִים", שזהו עיוות של דברי איוב. מה מלמד אותנו המשפט הזה על הזהירות שבה אנו אמורים לפרש את דברי האחרים? כיצד יכולים אנו לנסות לתת פרשנות לטובה במקום לרעה לדברי האנשים?

אליהוא מגן על אלוהים

לאורך השנים נכתבו פרשנויות רבות לגבי אליהוא ונאומו, וחלק רואים את נאומו כנקודת מפנה בכיוון הדיון כולו. עדיין, לא כל כך קל לראות משהו חדש או פורץ דרך במה שאליהו מוסיף וכיצד הוא משנה את הדינמיקה של הדיון. ההיפך, נראה שהוא בעיקר מביא את אותם הטיעונים ששלושת האחרים אמרו בנסיונם להגן על אופיו של אלוהים נגד האישום של איוב בחוסר הוגנות שבסבלו.

קראו איוב 10-15:34. אילו אמיתות אליהו אומר כאן? כיצד הן מקבילות לדברי שלושת הגברים האחרים? ולמרות שדבריו הם נכונים, מדוע הם אינם מתאימים למצב הנוכחי?

ייתכן שאליהוא, בדומה לשלושת האחרים, חושש שאלוהים הוא לא כזה, כמו שהוא מתאר לעצמו. הם רוצים להאמין בחסדותו ובצדקתו ובכוחו של אלוהים; ובכן מה עושה אליהוא מלבד שהוא משמיע אמיתות לגבי חסדותו, צדקתו וכוחו של אלוהים? "כִּי-עֵינָיו עַל-דֶּרֶךְ-אִישׁ וְכָל-צֶעְדֵּיו יִרְאֶה אִין-חֶשֶׁד וְאִין צִלְמֹנֶת לְהַסְתֵּר שֵׁם פְּעֻלֵּי אָוֶן" (איוב 21,22:34).

הֵן-אֵל בְּבִיר וְלֹא יִמָּאֵס בְּבִיר כֹּחַ לֹב לֹא-יַחֲזִיחַ רָשָׁע וּמִשְׁפָּט עֲנִיִּים יִתֵּן; לֹא-יִגְרַע מִצְדִּיק עֵינָיו וְאֶת-מַלְכִּים לִכְסֹא וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח וַיִּגְבְּהוּ" (איוב 7-5:36).
 "שִׁדִּי לֹא-מִצְאָנִהוּ שְׂגִיָּא-כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרַב-צִדְקָה לֹא יַעֲנֶה; לָכֵן יִרְאוּהוּ אֲנָשִׁים לֹא-יִרְאֶה כָּל-חֲכָמֵי-לֵב" (איוב 23,24:37).

אם כל זה נכון, אזי יכולה להיות רק מסקנה אחת הגיונית – איוב מקבל את מה שהוא ראוי לו. מה עוד זה יכול להיות? לכן, אליהו מנסה לסגור על הבנתו האישית של אלוהים מול הרוע הנוראי אשר פקד איש כל כך טוב, איוב.

האם היו זמנים שבהם חששתם שתאבדו את אמונתכם? כיצד נהגתם? במבט לאחור, כיצד הייתם מתנהגים אחרת?

הרוע החסר-היגיון

כל ארבעת הגברים הללו שמאמינים באלוהים, מאמינים בצידקתו, מצאו את עצמם ניצבים מול דילמה: כיצד אפשר להסביר את מצבו של איוב מנקודת מבט הגיונית וסבירה כך שתעלה בקנה אחד עם הבנתם של אופיו של אלוהים. למרבה הצער, הם הגיעו לנקודת מבט שגויה בעיקר בניסיון הבנתם את הרוע בכלל או לפחות את האסון שפקד את איוב.

אלן ג'יי וייט כותבת הערה מדהימה בעניין זה. "בלתי אפשרי להסביר מהו מקורו של החטא כמו גם לספק סיבה לקיומו... חטא הוא פולש, אשר לנוכחותו לא ניתן להביא שום הסבר. הוא סודי, שאין להסבירו; לתרץ אותו משמעו להגן עליו. אילו היה תירוץ כלשהו לקיומו או סיבה כלשהי להיווצרותו זה בעצמו היה מהווה חטא." (העימות הגדול, עמ' 492, 493).

למרות שהיא משתמשת במילה חטא, אנו יכולים להחליף את המילה הזאת במילה אחרת שיש לה את אותה המשמעות – רוע. ואז הציטוט יראה כך: בלתי אפשרי להסביר מהו מקורו של הרוע כמו גם לספק סיבה לקיומו... רוע הוא פולש, אשר לנוכחותו לא ניתן להביא שום הסבר. הוא סודי, שאין להסבירו; לתרץ אותו משמעו להגן עליו. אילו היה תירוץ כלשהו לקיומו או סיבה כלשהי להיווצרותו זה בעצמו היה מהווה רוע.

כל פעם שקורה אסון כלשהו אפשר לשמוע אנשים שאומרים: "איננו מבינים זאת". או "אין בזה שום משמעות". זאת הייתה תלונתו העיקרית של איוב.

יש סיבה ברורה מדוע איוב וחבריו לא רואים שום משמעות: לרוע בעצם אין משמעות. אילו יכולנו להבין זאת, אילו הייתה לו משמעות כלשהי, אילו הוא יכל להיות הגיוני ורציונאלי, זה כבר לא היה טרגי, הרי הרוע היה משרת מטרה כלשהי.

קראו את הפסוקים הבאים על נפילתו של שטן ומקורו של הרוע. האם ישנה משמעות כלשהי בנפילתו? (יחזקאל 28: 12-17).

הנה ייצור מושלם שנברא ע"י אלוהים מושלם בסביבה מושלמת. הוא נשגב, מלא חכמה, מושלם ביופיו, מכוסה באבנים יקרות, "כרוב-ממשח" אשר "שהה בהר אדוני". ולמרות כל הדברים הללו שניתנו לו, הייצור הזה פיגם את עצמו והרשה לרוע לנצח אותו. מה יכול להיות חסר היגיון יותר מאשר הרוע שתוקף את השטן?

מה אומר ניסיונכם על החוסר ההיגיון וחוסר היכולת להסביר את הרוע?

האתגר של האמונה

ברור שהדמויות הראשיות של ספר איוב הם בני מוות פשוטים אשר "רואים במראה במעורפל" (האגרת הראשונה לקוריתים 12: 13), ומדברים מתוך פרספקטיבה מוגבלת מאוד, עם הבנה מאוד מוגבלת של הטבע הפיזי של העולם ועוד פחות הבנה של הטבע הרוחני. מעניין גם לראות שאף אחד מתוך שלושת הגברים בכל הדיונים הללו על הרוע שתוקף את איוב, כולל איוב עצמו, אינו דן בתפקידו של השטן – הסיבה הישירה והמיידית לכל הסבל של איוב. ולמרות כל ביטחונם בצדקתם, בייחוד ביטחונם של אליהו (ראו איוב 4-1: 36), ניסיונותיהם להסביר את הסבל של איוב נכשלו כולם. וכמובן שאיוב ידע שניסיונותיהם נכשלו.

אפילו שיש לנו הבנה של ההיבט הקוסמי של סבלו של איוב, עד כמה יכולים אנו להסביר את את הרוע שתקף את איוב? קראו שוב את איוב 10: 2-1. גם אם כל זה גלוי לנו, אילו שאלות אחרות נותרת ללא מענה?

בפרקים הראשונים של הספר אנו קוראים את הרקע שלא היה ידוע לאף איש מתוך גיבורי הסיפור. אף על פי כן, נותרות שאלות ללא מענה. כפי שראינו, איוב היה רחוק מן הרע ככול האפשר, וזו הייתה דווקא צדקתו שהביא את אלוהים להזכירו בפני השטן. אזי, צידקתו של איוב היא זאת שהביאה עליו את כל הצרות הללו? כיצד עלינו להבין זאת? ואפילו אם איוב היה יודע את כל זה, אולי הוא היה אומר: "אלוהים, בבקשה, תשתמש במשהו אחר. תחזיר לי את ילדי, את רכושי ואת בריאותי!" איוב לא התנדב להיות שפן ניסויים. מי היה רוצה להיות? לכן, האם כל זה היה הוגן כלפי איוב ומשפחתו? בין כה וכה, למרות ששטן הפסיד בהתערבותו עם אלוהים, הוא לא הובס סופית (התגלות 12: 12); אז מה הייתה המטרה של כל זה? נוסף על כך, האם יצא משהו טוב ממה שקרה, האם זה היה שווה את המוות של כל האנשים הללו וכל הסבל שאיוב עבר? אילו השאלות האלה נותרו אצלנו (למרות שישנן תשובות חלקיות), דמיינו לעצמכם כמה שאלות היו לאיוב!

והנה אחד השיעורים החשובים ביותר שאנו יכולים ללמוד מתוך ספר איוב: לחיות על פי אמונה ולא על פי מראה העיניים; לבטוח באלוהים ולהישאר נאמנים לו, אפילו כאשר איננו יכולים למצוא כל הסבר הגיוני למה שקורה לנו, כפי שהיה עם איוב. איננו חיים על פי אמונה כאשר הכל מוסבר בצורה הגיונית. אנחנו חיים על פי האמונה כאשר, בדומה לאיוב, אנחנו בוטחים וממושמעים לאלוהים, אפילו אם איננו רואים משמעות כלשהי במה שקורה איתנו.

באילו דברים עליך לבטוח באלוהים, אפילו אם אינך מבין אותם? כיצד אתם יכולים להמשיך ולבנות את את הביטחון הזה, אפילו כשאינכם מקבלים תשובות?

נקודות למחשבה

בדיוני לגבי האמונה וההיגיון, הסופר ג'ון חדלי ברוק כותב על הפילוסוף הגרמני עמנואל קאנט (1724-1804) וניסיונותיו להבין את המוגבלות של ידע האדם, במיוחד כשמדובר על פעולותיו של אלוהים. עבור קאנט "השאלה של הצדקת האלוהים בפני האדם הייתה עניין של אמונה ולא של ידע. קאנט בחר באיוב כדוגמה של ההעמדה האותנטית בעת המצוקה, אשר למרות שהכל נשלל ממנו, שמר על לב טהור. למרות שהוא נכנע בפני הגזירה משמים, הוא סירב לקבל את הסבר ההגיוני של חבריו לחוסר מזל. חוזקו של עמדת איוב הייתה בידיעתו: מה היו מחשבותיו של אלוהים כאשר הוא הטיל את כל הצרות על ראשו של איוב " (Science and Religion, New York: Cambridge University Press, 2006, pp. 207, 208).

שלושת הגברים הללו וגם אליהוא חשבו שהם יכולים להסביר את מה שקרה לאיוב בעזרת יחסי סיבה ותוצאה פשוטים. הסיבה הייתה חטאו של איוב; התוצאה הייתה סבל. מה יכול להיות ברור יותר, מתאים מבחינה תיאולוגית ולהישמע הגיוני יותר? אף על פי כן, סיבותיהם היו שגויות, וזוהי דוגמה עוצמתית לכך שהמציאות ואלוהים אשר ברא ומקיים אותה לא תמיד מתאימים להבנתנו של פעילות העולם ואלוהים עצמו.

שאלות לדיון:

1. כפי שראינו בכל הדיונים הללו על מצבו הנחות של איוב וסיבותיו, שטן איננו מוזכר אפילו לא פעם אחת. מדוע? מה זה אומר לנו לגבי מוגבלות הבנתם של אותם הגברים, אף על פי כל האמיתות שהם ידעו? מה יכולה ללמד אותנו ההתעלמות הזאת על עצמינו, למרות כל האמיתות שאנו יודעים?
 2. «כאשר אנו לקוחים לידיים את ניהול חיינו ונשענים על חוכמתנו בלבד, אנו לוקחים על עצמינו עול, אשר אלוהים לא נתן לנו, ואנו מנסים לשאת אותו ללא עזרתו... אך כאשר אנחנו באמת מאמינים שאלוהים אוהב אותנו ורוצה רק את טובתנו, אנחנו לא צריכים לדאוג לגבי עתידנו. עלינו לבטוח באלוהים כפי שילדים קטנים בוטחים בהוריהם. ואז כל צרותינו וייסורינו יעלמו, בעת שרצוננו יבלע תחת רצונו של אלוהים.» (Ellen G. White, Thoughts From the Mount of Blessing, pp. 100, 101).
- כיצד אנו יכולים לרכוש ביטחון ואמונה שכאלה? אילו בחירות עכשוויות יעשו את אמונתנו חזקה יותר או חלשה יותר?

שיעור מספר 11

3 - 9 דצמבר

מתוך הסערה

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 38,39, יוחנן 1: 29, מתי 13: 16, 1 קורינתים 1: 18-27, איוב 2-40: 1-6, לוקס 8-5: 1.

פסוק לשינון: "אִיפֹה הִיִּית בְּיָסְדִי-אֶרֶץ הַגְּדָאִם-יָדַעְתָּ בֵּינָה" איוב 38:4

לא משנה מהם ההבדלים בין הדמויות השונות בספר איוב יש להם דבר אחד משותף: יש להם הרבה מה לומר על אלוהים, או לפחות על הבנתם של אלוהים. וכפי שראינו ניתן להסכים עם רוב דבריהם. אחרי הכל, מי יתווכח עם הטענה: "וְאֹלֶם שָׁאַל-נָא בְּהִמּוֹת וְתַרְךְ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּגְד־לָד; או שִׁים לְאֶרֶץ וְתַרְךְ וַיִּסְפְּרוּ לָד דְּגֵי הַיָּם מִי לֹא-יָדַע בְּכָל-אֶלֶה כִּי יָד-יְהוָה עֲשֶׂתָה זֹאת; אֲשֶׁר בִּידּוֹ נָפַשׁ כָּל-חַי רוּחַ כָּל-בֶּשֶׂר-אִישׁ" (איוב 10-12: 7).

או עם זה: "הֲאֵל יַעֲזֹב מְשֻׁפָּט וְאֵם-שֹׂדֵי יַעֲזֹב-צֶדֶק" (איוב 3: 8). למרות שההקשר של הספר הוא סבלו של איוב, המיקוד של הדיון היה אלוהים. אך אלוהים נשאר מאחורי הקלעים ברוב הספר, למעט הפרקים הראשונים שלו. כל זה משתנה ברגע אחד. אלוהים עצמו – הנושא של דיונים וויכוחים כה ארוכים בספר איוב – ידבר עכשיו על עצמו.

מתוך הסערה

קראו איוב 1:38. כיצד ההתחלה של הדיאלוג הזה שונה מהתחלות של הדיאלוגים האחרים?

באופן פאונדמנטי ומפתיע מופיע בספר איוב, בפעם הראשונה אחרי איוב 6:2 "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׁטָן הֲנוּ בִידְךָ אֵדָּ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר".

שום דבר אינו מכין את הקורא להופעתו הפתאומית של אלוהים. פרק 37 של ספר איוב נגמר בנאומו של אליהו והדבר הבא שאנו קוראים זה: "וַיַּעַן-יְהוָה אֶת-אֱיֹב מִנְּהַסְעֵרָה" (איוב 1:38). ופתאום נשארים רק איוב ואלוהים, כאילו ששאר הגברים אינם חשובים בכלל, לפחות ברגע זה.

המילה סערה מופיעה בעוד כמה מקומות במקרא אשר מתארים את הופעתו של אלוהים מול האנשים (ראו ישעיה 6:29, זכריה 14:9). המילה הזאת מופיעה גם בתיאור עלייתו של אליהו הנביא השמימה: "וַיְהִי בְּהֶעָלוֹת יְהוָה אֶת-אֱלֹהָיו בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם" (מלכים ב' 1:2).

למרות שלא ניתנו לנו פרטים פיזיים כלשהם על אותה "תיאופניה" (הופעתו הנראית של אלוהים לאנושות), ברור לנו שאלוהים איננו מדבר עם איוב ב"קוֹל דְּמָמָה דְּקָה" (מלכים א' 12:19). להיפך, אלוהים מתגלה בהופעה עוצמתית מאוד, כזאת שבטוח תשב את תשומת ליבו של איוב.

בטח שזאת לא הפעם היחידה שבה אלוהים מתגלה לאנושות. שוב ושוב, המקרא מדגיש את קרבתו של האל אלינו.

מה אומרים לנו הפסוקים הבאים לגבי קרבתו של האלוהים אלינו?

בראשית 6-15, בראשית 32-34, יוחנן 1:1.

כתבי הקודש מלמדים אותנו שאלוהים איננו אל רחוק, אשר ברא את העולם ולאחר מכן השאיר אותנו לבלות עם עצמינו. להיפך, הוא אלוהים אשר מתקשר איתנו בצורה פעילה מאוד. לא משנה באיזה צרות או קשיים אנו נתקלים, יש לנו ביטחון בכך שאלוהים הוא תמיד לידינו ואנו יכולים לבטוח בו.

דבר אחד – זה להאמין שאלוהים הוא מאוד קרוב, ודבר אחר לגמרי – לחוות את אותה הקרבה. כיצד אנו יכולים להתקרב אל אלוהים ולשאוב תקווה ונחמה מתוך היחסים עימו?

שאלותיו של אלוהים

אחרי מה שנדמה היה לאיוב כשתיקה ארוכה, לבסוף אלוהים מדבר עימו, אפילו שמה שהוא אומר זה לא בדיוק מה שאיוב רצה לשמוע.
מה הייתה שאלתו הראשונה של אלוהים לאיוב ועל מה היא מרמזת? איוב 2: 38.

לאורך המקרא אנו רואים את אלוהים אשר שואל את האנשים שאלות שונות. זה לא בגלל שהוא אינו יודע את התשובה לשאלות הללו. להיפך, כפי שעושה מורה טוב לעיתים קרובות, הוא שואל שאלות בגלל שזו דרך אפקטיבית מאוד לגרום לנו לחשוב על מצבינו, להתעמת עם עצמינו, לעזור לנו להבין נושא מסוים ולהגיע למסקנות מתאימות. לכן השאלות שאלוהים שואל אינן באות ללמד אותנו משהו שהוא אינו מבין. במקום זאת, לעיתים קרובות הן נשאלות על מנת לעזור לאנשים ללמוד דברים שהם אולי צריכים להבין טוב יותר. שאלותיו של אלוהים הינן אמצעי רטורי העוזר לאנשים להגיע לאמת. קראו את השאלות הבאות שאלוהים שואל. מה לדעתכם המטרה שלשמה אלוהים שואל אותן? איזה נקודה הוא רוצה לחדד?

בראשית 11: 3

בראשית 9: 4

מלכים א' 9: 19

מעשי השליחים 4: 9

מתי 13: 16

לאיוב היו הרבה דברים שהוא רצה לומר על אלוהים, ואלוהים מן הסתם רצה שהוא יראה שלמעשה איננו יודעים או מבינים הרבה מאוד דברים על בוראינו. בהרבה מובנים, שאלותיו הראשונות של אלוהים מקבילות לחלק מהדברים שנאמרו על ידי חברי איוב גם כן (ראו איוב 1, 2, 8, 11: 1-3, 15: 1-3).

אילו אלוהים היה שואל אתכם שאלה על מצב חייכם כעת, מה לדעתכם הוא היה שואל ומה הייתם עונים לו? מה אתם יכולים ללמוד מן השאלה ששאל אלוהים והתשובה שקבל איוב?

אלוהים כבורא

קראו איוב 41-48:38. אילו שאלות אלוהים שואל את איוב ומה הייתה המטרה של כל אותן השאלות?

אילו איוב ציפה לקבל הסבר מדוע כל האסונות הללו פקדו אותו, הוא אינו מקבל אותו. במקום זאת, הוא מקבל מטר של שאלות רטוריות אשר מעמידות את כוחו העצום של הבורא כנגד התחלופה והתעלמות מהמסקנות של איוב.

”איפה היית בַּיָּסְדִי-אֶרֶץ הַגֹּד אִם-יָדַעְתָּ בִּינָה” (איוב 4:38). אחרי שאלוהים מזכיר את כל הדברים אשר נבראו ראשונים – מהם מקורות הארץ, הים, האור והחושך – הוא אומר לאיוב (בעיקר) שבטח הוא יודע את כל התשובות לשאלות הללו, מכיון ש”אָז תִּגְלֹד וּמִסְפֵּר גְּמִידָה רַבִּים” (איוב 21:38).

לאחר מכן אלוהים מתאר את הנפלאות והמסתורין של הטבע, שוב בעזרת סדרת שאלות רטוריות שנוגעות לא רק ביסודות הארץ, אלא גם במסתורי מזג האוויר והכוכבים עצמם. ”הֲתִקְשֹׁר מַעְדָּנוֹת כִּימָה אוּ-מִשְׁכָּוֹת כָּסִיל תִּפְתָּח” (איוב 31:38). ואז הוא חוזר שוב פעם אל הארץ ומדבר על דברים החל מפנים האדם (איוב 36:38) ועד לחיות בר (איוב 41:38-39) – נושא שמתגלה לפרטי פרטים בפרק 39. אילו ספר זה היה נכתב היום, ייתכן שאלוהים היה שואל ”מי חיבר את הקווארקים בתוך הפרוטונים והנויטרונים? היכן היית כאשר בפעם הראשונה מדדתי את מסת הפלנק? האם על ידי חכמתך כוח הכבידה מעקם את המרחב והזמן?”

התשובה לכל השאלות הללו: כמובן שלא! איוב לא נכח בכל האירועים הללו, והיה לו ידע מוגבל ביותר לגבי התופעות אשר אלוהים מתייחס אליהן. אלוהים רצה להראות לאיוב שאפילו שהוא בעל חוכמה וידע ועל אף שהוא דיבר ”נכונה” (איוב 7:42) על אלוהים בהשוואה לשאר הדוברים, איוב עדיין ידע כל כך מעט. והחוסר ידע הזה בולט הכי הרבה בהתעלמותו המוחלטת של איוב מפלאי העולם שנברא על ידי האלוהים.

אילו איוב ידע כל כך מעט על הבריאה, מה הוא יכל להבין על הבורא עצמו? איזה הבדל עצום בין הבורא לנברא, בין אלוהים לבין האנושות. למרות שאלוהים משווה את עצמו כנגד איוב, כל ייצור אנושי (מלבד ישוע) יכול להתאים למצב זה. מי אנו לעומת האלוהים? עם כל זה, ראו מה עשה אלוהים על מנת להצילנו מידי החטא ואיזו תקווה נפלאה לשהות עימו לנצח הוא מציע לנו.

חכמת החכמים

מנקודת המבט שלנו של היום, קל לנו להסתכל על השאלות שאלוהים שואל את איוב ולהבין כמה מעט אדם כמו איוב, שחי לפני אלפי שנה, יכל להבין על העולם שנברא. למשל, רק בסביבות 1500 לספירה, אנשים (לפחות חלק מהם) הבינו סוף סוף שתנועת השמש והירח על פני השמים הם תוצאה של סיבוב כדור הארץ מסביבו ותנועתו סביב השמש – עובדה שרובינו לוקחים אותה כברורה מעליו היום.

הודות למדע המודרני בעיקר, היום אנו בעלי ידע רב על עולם הטבע, אשר אנשים בתקופת המקרא רק החלו לגלות. ואפילו היום עם כל הידע שלנו, אנחנו כל כך מוגבלים מבחינת הבנת כל תהליכי הטבע ומקורם.

קראו שוב פעם את שאלותיו של אלוהים באיוב 38 ו-39. עד כמה אדם מודרני היה מצליח לענות טוב על אותן השאלות?

אין ספק שהמדע פתח בפנינו היבטים של מציאות אשר היו מוחבאים לפני כן. אף על פי כן, יש עוד כל כך הרבה דברים ללמוד עליהם. בהרבה מובנים, ללא הסר הוד וסודיות מבריאתו של אלוהים, המדע הפך אותו לעוד יותר מרתק וחשף את העומק והמורכבות של הטבע, אשר דורות קודמים לא ידעו על כך דבר.

”הַנִּסְתָּרֹת לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַגָּלוּת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד-עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת” (דברים 28: 28). הקדוש ברוך הוא לא גילה מעולם לאדם באיזה אופן הוא חולל את מעשה הבריאה. המדע האנושי אינו מסוגל לחקור את צפונותיו של מלך המלכים. כוח היוצר של ה' נבצר מבינתו, ממש כשם שקיומו של הבורא אינו נהיר לנו. “(אלן ג' וייט, אבות האומה ונביאי ישראל, עמ' 84).

למרות זאת, איזו אזהרה עלינו לקחת בחשבון מתוך הפסוקים הללו בקשר למגבלות הרבות של ידע האדם? 1 קורינתים 13: 1, 2 קורינתים 12: 18-13.

למרות מאגרי הידע הרבים אשר צברנו בכמה מאות שנים האחרונות, הבריאה נשארת מלאת פלאים ומסתורין, אשר אנו יכולים להבינה רק על קצה המזלג. ככול שלומדים אנו על העולם שנברא, כך הוא נראה לנו מופלא ומיסתורי יותר. באילו דרכים העולם שנברא גורם לכם לתמוה בפני כוחו של האל?

נחמה על עפר ואפר

קראו איוב 4:1-40 ו-איוב 6:1-42. מה הייתה תשובתו של איוב להתגלות האלוהים?

ברור שאיוב היה רווי במה שאלוהים הראה לו. למעשה, באיוב 3: 42 כאשר הוא אומר "מִי זֶה מַעֲלִים עֲצָה בְּלִי-דַעַת" הוא ענה על שאלתו הראשונה של אלוהים אליו. עכשיו איוב ידע את התשובה: זה הוא, איוב, דיבר על הדברים שלא היה לו מושג לגביהם. ראו גם את מה שאיוב אומר באיוב 5: 42. למרות שהוא רק שמע על אלוהים, עכשיו כשהוא ראה אותו – הוא קיבל ראייה טובה יותר של אלוהים – בעצם הוא ראה מיהו אלוהים באמת. לכן הוא מתנהג בצורה הזאת, הוא מנער את עצמו ומתנחם בעפר ואפר. **קראו ישעיה 6:1-5 ו- לוקס 8:1-5. כיצד התגובה כאן מקבילה לתגובתו של איוב?**

מה שאנו רואים בכל המקרים הללו, זאת הצהרה של אמת אחת, והיא – טבעה החוטא של אנושות. "הָאִישׁ הַהוּא תָם וְיָשָׁר וְיִרְאֶה אֱלֹהִים וְסָר מִקֶּרַע" (איוב 1:1). ולמרות נסיונותיו הרבים של השטן להקימו נגד אלוהים, איוב נשאר נאמן לאלוהים לאורך הסיפור.

ובכל זאת – מה? כפי שקרה עם ישעיה וכיפא, הצצה קטנה על קדשותו וכוחו של אלוהים הספיקה לאיוב על מנת להרגיש את נחותו ואת טבעו המלא בחטא. כל זה מפני שאנחנו אנשים שרויים בחטא אשר מטבעינו להימצא בעימות עם אלוהים. לכן, אף אחד אינו יכול להושיע את עצמו; אף אחד אינו יכול לעשות מספיק מעשים טובים בכדי לזכות במשהו מאלוהים. זאת הסיבה שכולנו – אפילו ה"טובים ביותר" שבינינו, שכמו איוב - יראי אלוהים, תמים וישרים, זקוקים לחסד, זקוקים למושיע, זקוקים למישהו שיעשה בשבילנו את מה שאיננו יכולים לעשות. למרבה המזל, יש לנו את כל זה ואפילו יותר מכך, בישוע המשיח.

דמיינו לעצמכם שאתם עומדים לפני ה' ממש ברגע זה. מה הייתה תגובתכם?

נקודות למחשבה

"הקדוש ברוך-הוא התיר לזרם של אור להישפך על העולם בתחומי המדע והאומנות. ואולם, כאשר אנשים המתיימרים להיות אנשי מדע מטפלים בנושאים אלו מתוך נקודת מבט אנושית בלבד, אין ספק שהם יגיעו למסקנות מוטעות. ייתכן כי אין כל רע בהעלאת השערות בנוגע לדברים שה' לא גילה לנו בדברו, וזאת במידה והתיאוריות שלנו אינן סותרות את העובדות המקראיות. ואולם, אנשים הזונחים את דבר ה' ומבקשים להסביר את מעשה הבריאה, מתוך הסתמכות על עקרונות מדעיים, נסחפים ללא מפה ומצפן על פני אוקיינוס לא נודע. כאשר המוחות הגדולים ביותר אינם מבססים את עבודת המחקר שלהם על דבר האלוהים, הם הופכים אובדי עצות בניסיונם להתחקות אחר הקשר שבין המדע להתגלות האלוהית. מכיוון שהבורא ומעשי בריאתו נבצרים כל כך מהבנתם, עד כי אינם מסוגלים להסבירם על ידי חוקי הטבע, הם קובעים כי ההיסטוריה המתועדת בכתבי הקודש איננה מהימנה. אנשים המפקפקים במהימנות התנ"ך והברית החדשה יודרכו לעשות צעד נוסף, היינו, לפקפק בקיומו של אלוהים; ואז, לאחר שיתנתקו מן העוגן שלהם, הם ימשיכו לחפש ללא הרף אחר מבוקשם ולחבוט בקדחתנות על סלעי הכפירה" (אלן ג' וייט, אבות האומה ונביאי ישראל, עמ' 84).

שאלות לדיון:

1. קראו את הקטע לעיל מתוך אלן ג' וייט. איזה מגמה אנו רואים היום במדע המודרני, אשר אלן וייט הזהירה לגביה? מאילו דברים במדע המודרני באים כנגד מה שאומר דבר אלוהים?
2. אלפרד נורט וייטהד, מתמטיקאי מפורסם וסופר אשר חי במאה הקודמת אמר את הדבר הבא: "לפני חמישים ושבע שנה הייתי סטודנט צעיר באוניברסיטת קמברידג'. למדתי מתמטיקה ומדעים מהאנשים המבריקים ביותר בתחום והייתי אחד הטובים בניהם; מתחילת המאה ראיתי שכל אחת מהנחות היסוד של שתי התחומים הופרכו לגמרי... אך עדיין המגלים של היפוטזות חדשות במדע מצהירים, כי "הנה, לבסוף הגענו למשהו ודאי" (A. N. Whitehead, Dialogues). מה הקטע הבא מלמד אותנו על יחסינו למה ש"המוחות הגדולים" מלמדים אותנו, במיוחד כשהם דוגלים במשהו שמנוגד לחלוטין לנאמר בדבר אדוני?
3. אילו נפלאות הבריאה, אשר האנשים בזמני איוב (או אפילו כמאתיים שנה אחורה) לא יכלו להבין, המדע המודרני מגלה לנו? כיצד אותן תגליות חושפות בפנינו את כוחו המדהים של הבורא אף יותר?

שיעור מספר 12*
10 - 16 דצמבר

גואלו של איוב

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 27-25:19, יוחנן 14-1:1, איוב 4:10, לוקס 2:11, גלטים 4:19, לוקס 9:22, ישעיה 6-1:53.

פסוק לשינון: "אֲכֹן חָלִינוּ הוּא נָשָׂא וּמַכָּאֲבֵינוּ סָבַלְם וְאַנְחֵנוּ חֲשַׁבְנָהוּ נְגוּעַ מִבֶּה אֱלֹהִים וּמַעֲנָה" ישעיה 53:4

עם הופעתו הפתאומית של אלוהים עצמו בתחילת פרק 38, ספר איוב מגיע לגולת הכותרת. אלוהים מגלה את עצמו בצורה עוצמתית ומופלאה וזה מביא את איוב לוידוי וחרטה. לאחר מכן אלוהים נזף על שלושת הגברים האחרים על דבריהם השגויים ואיוב התפלל עליהם. "וַיִּהְיֶה שָׁב אֶת שְׁבִית (שְׁבִית) אִיּוֹב בְּהִתְפַּלֵּל בְּעַד רָעָהוּ וַיִּסָּף יְהוָה אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנָה" (איוב 10:42), ובסופו של דבר, איוב חי עוד חיים ארוכים.

יחד עם זאת, יש משהו מטריד ולא משביע רצון בסיפור עצמו ובסופו. אלוהים ושטן, אשר מתווכחים בשמים, נאבקים כאן על פני הארץ על חשבון חייו וגופו של איוב המסכן. זה אפילו לא נראה הוגן, לא נראה נכון שאיוב הצטרך לשאת בנטל הנוראי של אותו הקונפליקט בין השטן ואלוהים, כאשר האלוהים נשאר בשמיים ופשוט התבונן במה שקורה.

צריך להיות עוד משהו בסיפור הזה. ואכן יש. דבר זה התגלה מאות שנים לאחר מכן, דרך ישוע ומותו על הצלב. רק בישוע אנו יכולים למצוא תשובות מדהימות ומנחמות לשאלות אשר ספר איוב אינו מספק להן מענה.

גואלי חי

כאשר אלוהים מתגלה לאיוב בפרק 38, הוא מופיע בפני איוב בתור הבורא, אשר "פלג לשטף תעלה", אותו אחד שיכול "להמטיר על-אֶרֶץ לא-אִישׁ מְדַבֵּר לֹא-אָדָם בּוֹ" (איוב 25:38). אך אלוהינו הוא לא רק בוראינו. יש לו תפקיד נוסף משמעותי מאוד. **קראו איוב 27-25:19. מה המילים הללו מראות לנו לגבי ביטחונו של איוב בישועתו?**

בפסוקים המפורסמים הללו איוב מראה לנו שיש לו ידע מסוים על הגואל, ידע מסוים לגבי העובדה שאחרי הקבורה יש משהו נוסף ואותה התקווה מצויה בגואל, אשר אמור להגיע אל אדמתנו בבוא הזמן.

המילים הללו של איוב מצביעות על האמת החשובה והקריטית ביותר שקיימת במקרא: אלוהים הוא גואלינו. נכון, אלוהים הוא בוראינו. אך בעולם השרוי בחטא, בעולם שבו החוטאים נידונו למוות בעקבות חטאיהם, אנחנו זקוקים למישהו שהוא יותר מסתם בורא. אנחנו זקוקים גם למושיע. וזה מי שאלוהים: גם בוראינו וגם מושיענו (ראו ישעיה 48:13-17), ומתוך שני תפקידיו אלה יש לנו תקווה גדולה לחיי נצח.

קראו יוחנן 4-14. כיצד יוחנן מקשר בקטע הזה את ישוע כבורא וכגואל יחדיו?

ביוחנן 1:1 ישנו אזכור ברור של אלוהים כבורא מתוך בראשית 1:1. וכאילו שזה לא מספיק, הוא ממשיך: «בְּעוֹלָם הָיָה וְעַל-יָדֵיו נִהְיָ הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם לֹא הָפִירוֹ... אֲבָל לְאֵלָה אֲשֶׁר קִבְּלוֹ אוֹתוֹ, הַמַּאֲמִינִים בְּשִׁמוֹ, נָתַן תִּקְוָה לְהִיּוֹת בְּנִים לְאֱלֹהִים.» (יוחנן 12-10:1) והקשר בין ישוע כבורא לבין הגואל נראה ברור. למעשה, רק בגלל שהוא הבורא עצמו, הוא יכול להיות גם גואלינו.

אילו היה לנו רק הבורא, ללא הגואל איזה תקווה הייתה לנו? מה מלמד אתכם תוכן תשובתכם לשאלה קודמת לגבי חשיבותו של ישוע בתור הגואל?

בן אדם

בפרקים הראשונים של ספר איוב יכלנו להציץ אל תוך המציאות של העימות הגדול בין ישוע לבין השטן. כפי שאנו יודעים, הקרב הזה החל בשמיים, אך הגיע עלי אדמתינו בסופו של דבר (ראו התגלות 12: 7-12). בספר איוב אנו רואים את אותו המהלך: עימות שמתחיל בשמים ומסתיים על פני הארץ. לצערו הרב של איוב, החלק הארצי של העימות התרכז בו. **קראו איוב 4,5:10. מה הייתה תלונתו של איוב והאם היא הייתה מוצדקת?**

נקודתו של איוב הייתה פשוטה מאוד. אתה הוא אלוהים, היחיד בתבל, הבורא. כיצד הינך יכול לדעת מה זה להיות אדם ולסבול מכל הצרות של בני אנוש?

כיצד הפסוקים הבאים עונים על תלונתו של איוב?

לוקס 2:11, יוחנן 1:14, לוקס 19:10, 1 תימוטאוס 2:5, מתי 4:2, עברים 4:15.

תלונתו של איוב שאלוהים אף פעם לא היה אדם, ולכן אינו יכול לדמיין מהו צער האדם, נענתה במלואה בהגיעו של ישוע על אדמתינו. למרות שהוא לעולם לא איבד מאלוהותו, ישוע גם היה אדם במלוא מובן המילה, ובטבעו האנושי הוא ידע מה זה אומר לסבול ולהיאבק, בדיוק כפי שאיוב סבל וכל שאר בני האדם. למעשה, לאורך כל הבשורות אנו רואים את טבעו האנושי של ישוע ואת סבלו שהוא חש. ישוע ענה על תלונתו של איוב.

"ישוע לא נהיה בן אדם בכאילו. הוא לקח את הטבע האנושי וחי אותו... הוא לא רק היה בעל גוף, אלא הוא היה בתוך הבשר החוטא של בני האדם." (Ellen G. White, Comments, The SDA Bible Commentary, vol. 5, p. 1124).

תחשבו מה זה אומר שישוע לקח על עצמו את טבע האדם. מה זה אמור להגיד לכם על מידת קרבתו אליכם בעת המאבקים שאתם ניצבים מולם היום?

מותו של המשיח

מה אומרים הפסוקים הבאים על ישוע וכיצד הוא אמור להיות מוצג בתודעתו?

1 יוחנן 6:2

גלטים 4:19

ללא ספק, ישוע הוא דוגמת האדם. חייו ואופיו הם הדוגמא שכל אלה ההולכים אחריו אמורים לחקות בסיוע חסדו של האל. ישוע הוא הדוגמא היחידה המושלמת שיש לנו לאופן שבו אנו אמורים לחיות את חיינו בהתאם לקריאתו של אלוהים. אך ישוע לא הגיע לכאן רק על מנת להוות לנו דוגמא. מצבנו כחוטאים דורש יותר מאשר עיצוב אופייני כדוגמת ישוע, עלינו להמיר את אופיינו ולייצוק אותו לתוך תבנית משיחית. אנחנו זקוקים ליותר מזה; אנו זקוקים לממלא מקום, למישהו שיענש על חטאינו. הוא לא הגיע רק במטרה להראות לנו דוגמא לחיים מושלמים; הוא הגיע גם בכדי למות במוות שאנו ראויים לו בכדי שחייו המושלמים ינתנו לזכותינו במקום חיינו.

מה הפסוקים הבאים מלמדים אותנו על הכרחיות מותו של ישוע עבורינו?

מרקוס 8:31, לוקס 9:22, לוקס 24:7, גלטים 2:21.

ישוע היה חייב למות בגלל הציות לחוק האלוהי, ולמרות שהוא מאוד מרכזי בחיי המאמין אין הוא זה שמושיע אותנו. "הָאֵם מִכָּאן שֶׁהַתּוֹרָה נִגְדֶּת אֶת הַבְּטָחוֹת אֱלֹהִים? חֲלִילָה! שָׁכֵן אֱלֹהִים נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבִּיכְלָתָהּ לָתֵת חַיִּים, כִּי אִי בְּאֵמֶת הִיא אֶפְשָׁר לְהַצִּדֵּק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה." (גלטים 3:21). אילו חוק כלשהו יכול היה להושיע מישהו וודאי שזה היה החוק האלוהי, אך אפילו חוקו של אלוהים אינו יכול לעשות זאת. רק החיים המושלמים של המופת שהשאיר ישוע, יכולים להושיע אותנו, ולכן ישוע הגיע על מנת להציע את עצמו בתור "קֶרֶבֶן אֶחָד עַל הַחַטָּאִים" (עברים 10:12).

כיצד נסיונכם לשמור על החוק האלוהי חושף בפניכם את הצורך שלכם בממלא מקום?

סבלו של בן האדם

קראו ישעיה 53:1-6. מה הקטע הזה אומר לנו על סבלו של אדונינו על הצלב?

בישעיה 4: 53 כתוב שישוע נשא את מכאיבינו וסבלינו. כמובן שהוא נשא גם את כאבו וסבלו של איוב. ולא רק את זה של איוב, אלא גם את של העולם כולו. ישוע השא המושלם עלה על המזבח כקרבן על כל החטאים שנעשו מאז ומעולם.

לכן ספר איוב ניתן להבנה רק בהקשר של הצלב. כאן אנו רואים את אותו האלוהים שגילה את עצמו לאיוב – אלוהים שלימד את הנשר לעוף, אלוהים אשר מקשר בין הקווארקים – סובל יותר מאשר כל אדם אחר אי פעם, אפילו יותר מאיוב. הצער והיגון שאנו מרגישים כפרט, הוא הרגיש כמעמסה של כל צרותינו; לכן, אף אחד אינו יכול להרצות בפני אלוהים על הסבל, לא כשהוא בהיותו בן אדם נשא בנטל של כל הסבל שהחטא גרם בעולם. אנו יודעים רק את צרותינו; אך על הצלב ישוע נשא את כולן בבת אחת.

אותו אלוהים ששאל את איוב "דַּעַת חֲקוֹת שָׁמַיִם אִם-תִּשִׁים מְשָׁטְרוֹ בְּאָרֶץ" (איוב 38: 38) הופך אפילו למדעים יותר כאשר נבין שלמרות שהוא ברא את "חוקת השמים", הוא גם לקח לעצמו את הטבע האנושי והבשר ובאותו הבשר הוא נצלב ובכך הוא "יִשְׁבֵּית עַל-יְדֵי מוֹתוֹ אֶת זֶה שֶׁבִּידוֹ מִמְּשָׁלֶת הַמָּוֶת-הוּא הַשָּׁטָן" (עברים 2: 14).

בהסתכלותנו על ספר איוב דרך קרבן המשיח, הספר נושא אף יותר משמעות מאשר בלעדיו, היות וקרבן מושלם זה עונה על שאלות רבות שנותרו ללא מענה בספר. והשאלה הגדולה מתייחסת למידת ההוונות של הימצאות האלוהים בשמים, כאשר איוב נדרש לסבול כאן על פני הארץ, הכל במטרה לענות לשטן על האשמותיו. קרבן המשיח על הצלב מראה לנו שלא משנה עד כמה סבלו של איוב או של אדם אחר יהיה רב, אדונינו סבל מרצונו החופשי במידה רבה יותר, וכל זה במטרה לתת לנו תקווה והבטחה לישועה. איוב הכיר את אלוהים בתור הבורא; אבל אחרי קרבן המשיח אנו מכירים אותו גם כבורא וגם כגואל, או נכון יותר, כבורא שהפך לגואלינו (פיליפים 2: 6-8). ובכדי לעשות זאת, עליו היה לסבול בדרך שבה אף יצור אנושי, כולל איוב, לא סבל. לכן, בדומה לאיוב, ואף יותר, עלינו להצהיר: «עַל-כֵּן אֶמְאָס וְנִחַמְתִּי עַל-עֲפָר וְאֶפֶר» (איוב 6: 42).

השטן מסיר מעליו את המסווה

קראו יוחנן 32-30:12. מה ישוע אומר על השטן בהקשר מעמד הצלב והעימות הגדול?

אחרי שאלן ג' וייט כותבת על מותו של ישוע על הצלב, היא כותבת גם על השפעה החזקה של האירוע הזה בשמיים ובכל היקום שהביט בו. "האשמותיו השקריות של השטן נגד האופי האלוהי ושלטונו הופיעו באור אמת. הוא האשים את אלוהים בכך שהוא מחפש רק את תהילתו ודורש ציתנות ומשמעת מבריאיתו והצהיר שבשעה שהבורא דורש מאחרים הקרבה עצמית הוא אינו מוותר על עילאיותו ואינו מוכן להקריב. אך אנו יכולים לראות שעל מנת להושיע את האנושות החוטאת, השליט של התבל כולה, הקריב את הדבר היקר ביותר שאהבה יכולה להעניק; משום ש"אלהים רצה אותנו אֵלָיו עַל-יְדֵי הַמָּשִׁיחַ" (2 קורינתים 5:19). ניתן לראות גם, שבגלל שהלל בן שחר (השטן) פתח את הדלת לחטא דרך רצונו לכבוד ועליונות, ישוע היה צריך לענות את עצמו ולציית עד מוות על מנת להושיענו מן החטא." (אלן ג' וייט, העימות הגדול, עמ' 502).

קראו 2 קורינתים 5:19. כיצד מותו של ישוע מפייס בין האלוהים לבין האנושות השרויה בחטא?

העולם נכנע תחת החטא ומרד באלוהים; הוא השאיר פתח לתכנונו של השטן, כגון, למשל, בספר איוב. אם כי, ישוע על ידי מילוי המקום של האנושות כולה, מבלי איבוד האלוהיותו, יצר קשר חזק בין הארץ לשמים ובכך הבטיח את השמדתו הסופית של השטן והחטא. על הצלב ישוע שילם על החטא, ובכך פייס בין האלוהים לבין האנושות. ולמרות שאנו אנשים חוטאים שנידונו למוות, דרך אמונתנו יש לנו הבטחה לחיי נצח בישוע. אין זה משנה אילו חטאים אתם נושאים, ישוע שילם בעד כולם בדמו המכפר על מזבח הצלב. מדוע האמת המדהימה הזאת משנה את חייכם וגורמת לכם לרצות לחיות חיי משמעת רק לו?

נקודות למחשבה

»כַּעֲת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הָעוֹלָם הִזָּה;“ וישוע ממשיך ”כַּעֲת יִשְׁלַךְ הַחוּצָה שֶׁר הָעוֹלָם הִזָּה. וְאֵנִי בְּהִנְשָׂאִי מִן הָאָרֶץ אֶמְשֶׁךְ אֶת הַכָּל אֵלַי. זֹאת אָמַר בְּרִמְזוֹ עַל אֵפֶן הַמָּוֶת שֶׁהִי עֲתִיד לָמוּת.“ זהו המשבר של העולם כולו. באם אפייס את אנשי העולם הזה עם אלוהים העולם כולו יואר. אחיזתו של השטן בנפשותיהם של האנשים תתעלם. צלם אלוהים באדם יושחזר בשנית, ומשפחת מאמינים קדושים יירשו לבסוף את ביתם הנצחי בעולם החדש שאלוהים יברא. זוהי תוצאת מותו של ישוע. המושיע נעלם תחת ההתבוננות בזירת הנצחון הנקראת על שמו. הוא רואה את הצלב, צלב אכזרי ומשפיל, עם כל הזוועה שלו, לוחט בתהילה.

אך לא רק פעולת הגאולה האנושית בלבד מושגת על ידי הצלב. אהבתו של אלוהים מוכרזת בתבל. נסיך העולם הזה סולק והאשמותיו נגד אלוהים הופרכו. התוכחה אשר הוא הפיץ בנוכלותו בשמים הוסרה לנצח. המלאכים והאנשים יחדיו נמשכו אל הגואל.” (אלן ג’ וייט, כמיהת הדורות, עמ’ 625, 626).

שאלות לדיון:

1. באילו דרכים אחרות אתם יכולים להבין את התשובות אשר סיפקו חייו ומותו של ישוע לשאלות, אשר לא נענו בספר איוב?
2. תחשבו איזה פן נוסף של האופי האלוהי מגלה הצלב, בייחוד כשאנו מבינים שאותו אחד שברא אותנו, גם נצלב עבורינו. מדוע העובדה הזאת היא מקור לתקווה ונחמנה עבורינו, ללא חשיבות לקושי הניסיונות אותם אנו עוברים? כיצד האמת המדהימה הזאת מלמדת אותנו לבטוח באדוני ובחסדו?
3. כפי שראינו בספר איוב, העימות הגדול הינו נושא קוסמי ולמאבק בין ישוע המשיח והשטן ישנן השלכות רחוקות-לכת הרבה מעבר לכדור הארץ עצמו. דמיינו לעצמכם כיצד נראה מעמד הצלב של ישוע בעיני ייצור שמיימי, אשר מכיר את ישוע רק מהזוית האלוהית שלו. כיצד אנו יכולים להעריך עוד יותר את מה שניתן לנו דרך ישוע המשיח בהנחתינו על הרעיון המדהים הזה?

שיעור מספר 13
17 - 23 דצמבר

אופיו של איוב

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: איוב 1:8, איוב 29:8-17, איוב 31:1-23, שמות 17:20, מתי 27:22-7, מתי 16:5, אפסאים 3:10.

פסוק לשינון: "רֹאֵה אֶתְּהָּ כִּי הָאֱמוּנָה עֲזָרָה לְמַעֲשָׂיוּ וּמִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים הַשְׁלָמָה הָאֱמוּנָה" יעקוב 2:22

בין כל הנושאים החשובים אשר ספר איוב דן בהם, עלינו לא לשכוח נושא אחד חשוב מאוד: את איוב עצמו. מי היה האדם הזה שאלוהים כל כך בטח בו שאפילו בחר להתגאות בנאמנותו ויושרו בפני השטן? מי היה האדם הזה, אשר למרות שאינו הבין מדוע כל האסונות הללו פוקדים אותו ומדוע מתרחשים עימו דברים לא הוגנים, אשר ביטא את כעסו ואת תסכולו, נשאר נאמן עד הסוף?

למרות שעיקר הספר מתייחס לתקופה שאחרי האסונות שפקדו את איוב, אנו יכולים לקבל ממנו פרטים גם על חייו של איוב לפני כן. וכאשר אנו לומדים על עברו של איוב, ועל איזה מן אדם הוא היה, זה נותן לנו הבנה טובה יותר של הסיבה לנאמנותו של איוב לאלוהים, למרות הסבל הנוראי וכל ניסיונותיו של שטן להקים אותו כנגד האלוהים.

איזה מן אדם היה איוב ומה אנו יכולים ללמוד מתוך חייו, אשר יעזור לנו להישאר נאמנים לאלוהים במהלך חייו?

איש מארץ עוץ

קראו איוב 1:1 ואיוב 8:1. מה זה אומר לנו על אופיו של איוב?

למרות שלאורך כל הדיאלוגים נאמר לאיוב שהוא שגה במשהו ושהוא הביא עליו את כל האסונות בעצמו, בסופו של דבר מתברר שנכון ההיפך. אלו היו צדיקתו ונאמנותו אשר הפכו אותו למטרתו של שטן.

עד כמה טוב וצדיק הוא היה? ראשית, הפסוק הראשון אומר לנו שהוא היה "תם" או במילים אחרות, מושלם. המילה זאת משמעה שהוא לא היה "חסר חטא" כפי שישוע היה. המילה הזאת, משמעותה שלמות, תמימות, יושר, אך במובן יחסי. אדם, אשר "מושלם" בעיני האלוהים הוא אדם, אשר הגיע לדרגת התפתחות רוחנית המצופה ממנו באותו הרגע. "המילה "תם" בעברית מקבילה למילה "teleios" ביוונית, אשר משמעותה "מושלם" בברית החדשה, אך התרגום הטוב יותר הוא "בשל" או "מפותח". (The SDA Bible Commentary, vol. 3, p. 499).

הניסיונות שאיוב עבר לאחר מכן, הראו שהוא טרם הגיע למושלמות אופיו המוחלטת. למרות שהוא היה צדיק וישר, הוא עדיין היה זקוק לגדילה.

שנית, הפסוק אומר שהוא היה "ישר". המילה הזאת משמעותה שהוא לא שיקר, היה צלול בכוונותיו והיה צדיק. איוב חי חיים כאלו שיכל להקרא "אזרח טוב".

שלישית, הפסוק אומר שהוא "ירא אלוהים". למרות שהתנ"ך אומר שכל עברי טוב צריך להיות אדם ירא אלוהים, אותו הביטוי מופיע גם בברית החדשה בקשר לגויים, אשר עבדו את אלוהי ישראל (ראו מעשי השליחים 10: 2, 22).

ולבסוף, איוב "סר מרע". האיפיון הזה של איוב נתמך על ידי אלוהים עצמו, כאשר הוא אומר לשטן: "הֲשִׁמַּתְ לְבָדָּךְ עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יֵרָא אֱלֹהִים וְסָר מִרָעָה" (איוב 8: 1)?

בסופו של דבר איוב היה איש אלוהים, אשר אמונתו התגלתה דרך חייו; ועל כן, הוא באמת היה לעדות "הן למלאכים, והן לבני אדם" (1 קורינתים 9: 4) כיצד אמור להראות אדם שהוא חי את חייו כמו ישוע.

אילו ספר איוב היה נכתב עליכם, כיצד הוא היה מתחיל? איש/ה היה/תה בארץ

_____, שמו/ה, והיה/תה האיש/ה ההוא/ההיא _____, ו
 _____ אלוהים ו _____ מרע.

הליכה בחמה (בכעס)

בשעה שאיוב ניסה להשלים עם המציאות של האסונות אשר פקדו אותו, הוא לא חשב על חייו בעבר, עד כמה שהם היו טובים וכיצד בדיוק הוא חי. כאשר הוא דיבר על עברו, איוב אמר ש"בְּרַחֲץ הַלִּיכִי בְּחֶמָה" (איוב 6: 29). למשל, באיוב 2: 29 איוב מדבר על הזמנים בהם "אֵלֹהִים יִשְׁמְרֵנִי". אלוהים שמר על עמו לאורך כל ההיסטוריה (תהילים 11: 91, במדבר 24: 6). ללא ספק, לאיוב היו חיים טובים. הדבר החשוב הוא שאיוב גם הודע בכך שחייו הם טובים.

קראו איוב 17: 8-29. מה אומרים הפסוקים הנ"ל לגבי השאלה כיצד אחרים ראו את איוב וכיצד הוא התיחס לאלו שסבלו?

אנו רואים כאן עד כמה איוב היה מכובד. משפטו "בְּרַחֲבֹב אֶכִּין מוֹשָׁבִי" (איוב 7: 29) יכול לרמז על כך שאיוב היה חלק משלטונות מקומיים באיזור מגוריו. מושב דומה ניתן בדרך כלל לבני החברה המכובדים והבכירים ביותר, וכמובן שאיוב היה אחד מהם. למרות זאת אנו יכולים לראות שאיוב דאג ואהב גם את בני החברה ה"נחותים" ביותר. העניים, האבודים, העיוורים, האלמנים, היתומים והפסחים – אלו שלא התברכו כמו איוב, הרגישו את התייחסותו אליהם וקיבלו ממנו סיוע ונחמה. "בדברו אלוהים נתן לנו תמונה של אדם משגשג – אדם, אשר חייו היו הצלחה אמיתית, אדם שבו יכלו להתגאות גם בארץ וגם בשמים". (Ellen G White, Education, p. 142) הפסוקים הללו, וגם פסוקים אחרים (כפי שנראה בהמשך), מראים לנו מדוע איוב היה איש מצליח מכל הבחינות, בעיניהם של האשנים ושל אלוהים.

קל מאוד להיות נחמדים ומוקירים כלפי העשירים והמפורסמים. אם כן, כיצד אתם מתנהגים עם אלו שאין להם מה להציע לכם?

הלב והעיניים

במבט ראשון, נראה שבפסוקים הבאים איוב מתרברב, כאילו שהוא מנפח את עצמו, את קדושתו, את צדקתו והתנהגותו הנאותה בפני האחרים. זו התנהגות שהמקרא ללא כל ספק מגן אותה (ראו מתי 23). אך זה לא מה שקרה כאן עם איוב. שוב, שומה עלינו לא לשכוח את ההקשר של הסיפור: נאמר לו שהיה משהו בחייו בעבר, שחייו היו רשעים ולכן נגרם לו כל הסבל הזה. לעומת זאת, איוב יודע שזה בלתי אפשרי ושהוא לא עשה שום דבר שיכל לגרום לכך. לכן, הוא מבלה זמן רב בסיפור חייו מחדש ואיזה מן אדם הוא היה.

קראו איוב 23:1-31. מה עוד אמר איוב לגבי חייו לפני כל האסונות?

שמו לב, שאיוב לא רק התעסק בכיצד חייו נראו כלפי חוץ. הפסוק "ואחרי עיני הָלַךְ לְבִי" (איוב 7: 31) מראה לנו שאיוב הבין את המשמעות העמוקה של הקדושה, את המשמעות העמוקה של הטוב והרע ושל חוקיו של אלוהים. איוב ידע שאלוהים בוחן לא רק את מעשיו, אלא גם את מחשבותיו ואת ליבנו (ראו שמואל א' 7: 16, שמות 17: 20, מתי 28: 5). איוב ידע שזה אינו טוב בעיני אדוני להסתכל על אישה אחרת ולנאוף עימה. (איזה עדות נפלאה לזה שאלוהים התגלה בפני האנשים גם לפני שכרת ברית עם עם ישראל).

קראו מה איוב אומר באיוב 15:11-31. מדוע המסר הזה כל כך חשוב?

כאן איוב מגלה הבנה יוצאת מן הכלל, בייחוד עבור זמנו (ולמעשה לכל הזמנים), של השויון הבסיסי של כל בני האדם. העולם העתיק לא אהד כל כך את הרעיון של שיויון הזכויות וחוקים אוניברסליים עבור כולם. קבוצות אנשים מסוימות החשיבו את עצמם לחשובים יותר מהאחרים, ולעיתים אף החשיבו את השאר לכלום ושללו מהם זכויות וכבוד בסיסיים. לעומת זאת, אנו רואים כאן שאיוב הבין את זכויות האדם, ושהם ניתנו על ידי אלוהים שברא את כולם. במובן מסוים, איוב מקדים את זמנו וחלקית גם את זמנינו.

בית על הסלע

קראו איוב 34-24:31. מה עוד אנחנו יכולים ללמוד על איוב?

לא פלא שאלוהים אמר את מה שהוא אמר על חייו של איוב. זה אדם שחי על פי אמונתו, אדם, אשר חייו גילו את ממשות יחסיו האישיים עם אלוהים. זה, כמובן, הופך את תלונותיו למרות עוד יותר: מדוע זה קרה לי? כמובן, שזה גם הפך את כל הטענות של חבריו לחסרי ערך וריקות, כפי שהן היו למעשה.

אולם, יש מסר חשוב ועמוק שאנו יכולים ללמוד מתוך הממשות של נאמנותו של איוב וחיי משמעת. שימו לב, איזה קשר הדוק היה בין עברו של איוב לבין תגובתו לכל האסונות שפקדו אותו לאחר מכן. ולא במקרה, או במזל או בכוח רצון איוב לא "קלל את אלוהים ומת" (איוב 2:9). לא, הוא לא עשה זאת בגלל שלאורך השנים הוא היה נאמן וממושמע לאלוהים, וזה נתן לו מספיק אמונה ופיתח את אופיו עד כדי כך שזה איפשר לו לבטוח באדוני, למרות מה שקרה לו.

קראו מתי 27-22:7. איזה רעיון מצוי בפסוקים אלו, אשר חושף את הסיבה לנאמנותו של איוב?

הסוד לניצחוננו הגדול של איוב כאן נמצא בניצחונותיו "הקטנים" (ראו גם לוקס 16:10). זו הייתה דבקתו במה שנכון - הוא לא היה מוכן לפשרה כלשהי - שהפכה את איוב למי שהוא היה. מה שאנו רואים באיוב זה מה שיעקוב כותב על תפקידם של המעשים בחיי האמונה: "רְאֵה אֵתָהּ כִּי הָאֱמוּנָה עֲזָרָה לְמַעֲשָׁיו וּמִתּוֹךְ הַמַּעֲשִׂים הַשְׁלָמָה הָאֱמוּנָה" (יעקוב 2:2). זהו עיקרון חשוב מאוד בחיי המאמין. בסיפורו של איוב אנו רואים דוגמא לעיקרון זה. איוב נברא מאותו בשר ודם כמונו; ויחד עם זאת, הוא חי חיי משמעת ונאמנות לאלוהים בעזרת חסדותו ומאמציו החרוצים.

אילו בחירות עליכם לעשות על מנת לחיות חיי נאמנות בדומה לאיוב?

החסד הרבגוני של אלוהים

מוקדם יותר בספר איוב, בין הדברים השונים אשר נאמרו, אליפו התימני אמר לאיוב: "הַחֶפֶץ לְשֹׁדֵי כִי תִצְדֵּק וְאִם-בָּצַע כִּי-תִתֶּם דָּרֶכֶיךָ" (איוב 3: 22). בעצם, יש כאן אירוניה גדולה בהתחשב במה שקורה מאחורי הקלעים בשמים. ואכן אלוהים חפץ שאיוב יהיה צדיק וזה היה לטובתו באם חייו של איוב יהיו טהורים. וזה נכון לא רק לגבי איוב – אלא לגבי כל ההולכים אחרי אדוני.

קראו מתי 5:16. כיצד הפסוק הזה עוזר לענות על אמירתו של אליפו?

העיניין הנחוץ בספר איוב היה, האם איוב ישאר נאמן? שטן אמר שהוא לא ישאר נאמן; אלוהים טען שכן. על כן נאמנותו של איוב תרמה לאלוהים, לפחות במאבק הספציפי הזה בין אלוהים ושטן.

אולם, הסיפור הזה הוא רק עולם בזעיר אנפין של העניין הגדול. המסר של המלאך הראשון בחלק של "תנו לו כבוד" (התגלות 7: 14) יחד עם דבריו של ישוע במתי 5: 16 מסבירים כיצד מעשינו הטובים מביאים כבוד לאלוהים. זה מה שעשה איוב; וזה גם מה שאנו יכולים לעשות.

קראו אפסים 3:10. כיצד העיקרון שמובא כאן מוצג בספר איוב במימד קטן יותר?

מה שאנו רואים בפסוק הזה וכן בספר איוב, אלו הם ביטויים לעובדה שאלוהים עובד בחייהם של ההולכים אחריו, משנה אותם, לכבודו, ומביא אותם לצלמו. "צלמו של אלוהים עצמו אמור להתבטא באנושות. כבודו של אלוהים וכבודו של ישוע מעורבים ישירות בשכלול אופיו של עמו". (אלן ג' וייט, כמיהת הדורות, עמ' 671). חייו של איוב היוו דוגמא לממשות העיקרון הזה בחיי האדם, למרות שהוא חי לפני אלפי שנים. וכמובן שללא תלות בתקופה ההיסטורית לעמו של אלוהים יש את הזכות לחיות את חייהם באותה הצורה.

אילו דברים בחייכם משרתים את כבודו של אלוהים? מה מלמדת תשובתכם על חייכם ועל עצמכם ואילו דברים נדרשים לשינוי?

נקודות למחשבה

הפרורמציה הפרוטסטנטית חשפה את האמת של הישועה על פי האמונה בלבד. האמת הזאת הוצגה לראשונה בגן העדן (ראו בראשית 3: 15) והורחבה מאוחר יותר בחייו של אברהם (ראו בראשית 6: 15, רומים 4: 3) לפני שהוסברה במלואה על ידי שאול. כמובן שאמת על ישועה דרך האמונה בלבד כוללת גם את עבודת רוח הקודש בחייו של המאמין, אך לא בתור אמצעי הישועה, אלא בתור הביטוי שלה. אנו יכולים לראות את תוצאות העבודה הזאת בחייו ובאופיו של איוב. לעיתים התיאולוגים קוראים לתהליך הזה "הקדשה". הוא כל כך משמעותי בכתבי הקודש שאפילו נאמר לנו לרדוף אחר "הקדשה שְׁבִלְעֶדְיָהּ לֹא יִרְאֶה אִישׁ אֶת הָאֵדוֹן" (עברים 12: 14). המשמעות הבסיסית של "הקדשה" היא "מופרד לשימוש קדוש", ואת הרעיון הזה ניתן לראות בדבריו של אלוהים לעם ישראל "קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא 2: 19). המילה הזאת מופיעה גם בתנ"ך וגם בברית החדשה והתהליך הזה מתקשר באופן תמידי עם עבודתו של אלוהים בתוכינו. ניתן לראות זאת כגדילה מוסרית לקראת החסד או בחסד. זהו "תהליך מתקדם של שינוי מוסרי בעזרת כוחה של רוח הקודש בשיתוף פעולה עם רצון האדם" (Handbook of SDA Theology, p. 296).

למרות זאת היא תמורה שרק אלוהים יכול לחולל בנו, אך הוא אינו מכריח אותנו להתקדש, כפי שהוא אינו מכריח אותנו להצטדק. אנחנו מוסרים את עצמינו לאלוהים, ואותו אלוהים אשר מצדיק אותנו, גם מקדש אותנו, תוך כדי עיצובינו בצלמו, כפי שהוא עשה עם איוב, לפחות עד הרמה האפשרית במציאותנו. ולכן שאול כותב: "יְלַדְי, שׁוּב נָתוּן אֲנִי בְּחֶבְלֵי לֶדָה עֲלֵיכֶם עַד אֲשֶׁר יִכּוֹן הַמְּשִׁיחַ בָּכֶם." (גלטים 4: 19) וכן אלן ג' וייט כותבת: "ישוע הוא מאין תבנית עבורינו, דוגמא מושלמת וקשודה שעלינו להידמות לה. אף פעם לא נצליח להשתוות אל הדוגמא, אך עלינו לחקות ולדמות לה בהתאם ליכולתנו." (That I May Know Him, p. 265).

שאלות לדיון:

1. כיצד בחירתנו היום יכולות להשפיע על המידה שבה אלוהים יוכל לפעול בנו? אנו יודעים שרק אלוהים יכול לשנות את הלב, אך דרוש שיתוף פעולה מצידנו. במה מתבטא השיתוף פעולה הזה?
2. בקולוסים 2: 6 אנו קוראים: «לִכְן כְּשֶׁם שֶׁקִּבַּלְתֶּם אֶת הַמְּשִׁיחַ יֵשׁוּעַ, הָאֵדוֹן, בֵּן הַתְּהֵלָכָה בּוֹ». כיצד המילים הללו עוזרות לנו להבין מה זה אומר לחיות חיי אמונה ומשמעת?
3. כיצד אנו כקהילה ולא כאנשים בודדים יכולים לתת כבוד לאלוהים לפני אדם ומלאכים?

מספר שיעורים מאת איוב

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: 2 קוריתנים 5:7, איוב 1-איוב 2:8, מתי 10:4, מתי 39:13, יוחנן 11:8-11, עברים 10:11, עברים 15:4.

פסוק לשנינו: "הן חושבים אנו למאשרים את העומדים בסבל. שמעתם על-אודות עמידתו של איוב בסבל וראיתם את תכלית ה' " יעקוב 5:11

הגענו לסופו של המדריך הרבעוני. למרות שכסינו את רוב הספר, עלינו להודות שעדיין יש כל כך הרבה דברים שאפשר לחקור וללמוד מתוך הספר הזה. כמובן, בעולם החילוני המודרני כל מה שאנו לומדים וחוקרים פשוט מוביל לעוד למידה וחקירה הנושא. ואם זה העיניין עם אטומים, כוכבים, מדוזות ומשוואות מתמטיות עד כמה רבה יכולה להיות החקירה של דבר אלוהים?

"אין לנו שום סיבה לפקפק בדברו של אלוהים, היות ואיננו יכולים להבין את מסתורי ההשגחה העליונה. בעולם הטבע אנו מוקפים תמידית בניסים שהם מעבר להבנתנו. האם עלינו להיות מופתעים שגם בעולם הרוחני ישנם סודות שאיננו יכולים לחדור לעומקן? הקושי טמון בחולשה ומוגבלות של המוח האנושי." (Ellen G. White, Education, p. 170)

אכן, חלק מהסודות נשמרים, במיוחד בספר כמו איוב, שבו דנים בשאלות חיים הקשות ביותר. אף על פי כן, אנחנו נבחין במספר שיעורים שיכולים לעזור לנו להישאר נאמנים לאלוהים, כפי שאיוב היה, בתוך ים של צרות.

על פי האמונה ולא על פי מראה העיניים

קראו 2 קורינתים 5:7 ו-2 קורינתים 4:18. אילו אמיתות הכרחיות מתגלות בפסוקים הללו? כיצד הן עלולות לעזור לנו בניסיונינו ללכת בנאמנות בעקבות אלוהים?

ההקשר של 2 קורינתים 4:18 הוא אחרית הימים ומדבר על הבטחה שטרם התקיימה – שכולנו "נעטה" באלמוות. זו הבטחה שעלינו לקחת על פי האמונה ולא על פי מראה עיניים, מפני שהיא טרם התגשמה.

כמו כן, ספר איוב מלמד אותנו שיש כל כך הרבה דברים מעבר למציאות שאנו יכולים לראות. זה לא אמור להיות רעיון כל כך קשה להאמין בו לאנשים אשר חיים בזמננו, היות והמדע המודרני מוכיח את קיומן של כוחות בלתי-נראים.

מטיף עמד מול קהילה בעיר גדולה. הוא ביקש מהאנשים לשמור על השקט. לכמה שניות היה שקט מוחלט. לאחר מכן הוא הוציא רדיו והחל לעבור בין התחנות השונות באקראי. מתוך הרדיו נשמעו צלילים שונים ומשונים.

"ברצוני לשאול", אמר הדורש, "מהיכן מגיעים כל הצלילים הללו? האם מקורם ברדיו עצמו? לא, הצלילים הללו כל הזמן היו מסביבנו, גלי רדיו, אשר קיימים וממשיים כפי שאתם שומעים את קולי עכשיו. אך הם אינם נגישים לנו, בגלל הצורה שבה נבראנו. אך העובדה שאין אנו יכולים לראותם או לשמוע אינה מוכיחה את חוסר קיומם, נכון?" אילו דברים ממשיים אחרים איננו יכולים לראות (למשל רדיאציה או כוח הכובד) קיימים? אילו שיעורים רוחניים אנו יכולים ללמוד מתוך העובדה שהכוחות הבלתי נראים הללו לא רק קיימים, אלא גם משפיעין על חיינו?

כפי שספר איוב הרא לנו, אף אחד מהאנשים שהיו מעורבים בסיפור בעצם לא ידעו עד הסוף את כל מה שקורה. הם האמינו באלוהים ואף הייתה להם הבנה מסוימת של אלוהים, של אופיו וכוחו הבורא. אך מלבד הדברים הממשיים של המציאות שהם יכלו לראות, למשל, אסונותיו של איוב, לא היה להם מושג מה קורה מאחורי הקלעים. באותה הדרך, האם גם אנחנו יכולים להיות לא מודעים למציאות הבלתי נראית מסביבנו? לכן, ספר איוב מלמד אותנו שעלינו לחיות על פי האמונה, בהבנתנו את חולשותינו וכיצד אנו מוגבלים מבחינת הידע והראיה שלנו.

תחילתו של הרוע

אחת השאלות הגדולות ביותר אשר מאתגרת את האנשים קשורה ברוע. למרות שחלק מפילוסופים ואף חוקרי דתות שללו את קיומו של הרוע או חשבו שעלינו לפחות לזנוח את המושג הזה, רוב האנשים לא יסכימו עם זה. רוע הוא ממשי; הוא חלק מהעולם הזה. למרות שאנו יכולים להתווכח לגבי האם דבר זה או אחר הוא רע או לא, רובינו מסכימים (כפי שאומרים בבג"ץ) ש"כשזה קורה אנחנו יודעים". לפעמים ניתן לחלק את הרוע לשתי קבוצות עיקריות: טבעי ומוסרי. רוע טבעי - הוא רוע שמקורו בתהליכי טבע שונים, כגון אסונות טבע, למשל, רעידת אדמה או הצפה או מגפה המביאים איתם את הסבל. הרוע המוסרי - מקורו בפעילויות מכוונות של בני אדם אחרים, למשל, שוד או רצח.

כל סוגי התיאוריות, עתיקות ומודרניות, מנסות להסביר את קיומו של הרוע. בתור אדוונטיסטים שומרי שבת, אנחנו מאמינים שהמקרא מלמד על מקורו של החטא והוא נוצר כתוצאה מנפילתו של ייצור נברא, שטן. התרבות הפופולרית, בתוספת ספקולציות של הפילוסופים החומריניים, שוללים את הרעיון של השטן עצמו. אבל ברגע ששוללים את העדות הברורה של כתבי הקודש לגבי קיומו, בעצם נגרס נזק רב ביותר לאנושות. זוהי אמת שמתגלה בבירור בספר איוב.

קראו מאיוב 1:1 ועד איוב 8:2. כיצד שני הפרקים הללו עוזרים לנו להבין את תפקידו של השטן ברוע, אשר רווח בעולם?

במקרה של איוב, שטן היה אחראי על הרוע, גם על הטבעי וגם על המוסרי, אשר פקד את האנושות כולה. אולם מה שאנו רואים בספר איוב לא בהכרח אומר שכל אירוע של רוע או של סבל קשור ישירות לפעילותו של שטן. העובדה היא, בדומה לדמויות בספר איוב, איננו יודעים את הסיבה המדויקת לדברים הנוראיים שקורים. למעשה, השם "שטן" אף פעם לא עלה בכל הדיאלוגים בספר איוב. הדוברים האשימו את אלוהים, הם האשימו את איוב, אבל לא את השטן עצמו. אף על פי כן, ספר איוב מראה לנו מי אחראי על הרוע בעולמינו בסופו של דבר.

מה הפסוקים הבאים מספרים לנו על הממשות של שטן? התגלות 12:12, מתי 4:10, מתי 13:39, לוקס 8:12, לוקס 13:16, לוקס 22:31, מעשי השליחים 5:3, 1 פטרוס 5:8. הרבה חשוב יותר, כיצד פעילותו של שטן מתבטאת בחייכם? וכיצד אתם יכולים להגן על עצמכם בפניו?

עם חברים כאלה...

לאורך ספר איוב שלושה (ואחר-כך ארבעה) גברים שבאו לדבר עם איוב עשו זאת מתוך כוונות טובות. הם שמעו על מה שקרה לו, והגיעו "לנוד לו ולנחמו" (איוב 11: 2). אולם, אחרי שאיוב דיבר לראשונה, וקינן על הטרגדיה שנפלה עליו, הם פתאום הרגישו שהרבה יותר חשוב להעמיד את איוב במקום ולהכניסו אל תוך מסגרת תיאולוגית מאשר לעודד ולהרים את רוחו של חבריהם הסובל. פעם אחרי פעם הם פירשו את הכל לא נכון. אבל הניחו לרגע שהם הבינו הכל נכון? שאיוב באמת היה ראוי לכל מה שקרה לו? אולי הם היו צודקים מהבחינה התיאולוגית, ואז מה? האם איוב היה זקוק לתיאולוגיה נכונה? ושהוא נזקק למשהו אחר לגמרי?

קראו יוחנן 11-8: איזה דבר אשר היה חסר לאותם הגברים ישוע מגלה כאן?

בסיפור הזה, ישנו הבדל מהותי בין האישה אשר נתפסה בניאוף ומאשימיה מצד אחד ואיוב ומאשימיו מצד שני. האישה הייתה אשמה. למרות שאולי היא אולי הייתה פחות אשמה מאלו שהאשימו אותה, לא נשאלה כאן אפילו שאלה אחת לגבי אשמתה, ללא תלות בנסיבות המקלות. לעומת זאת, איוב לא היה אשם, לפחות לא במה שהאשימו אותו. אבל אם הוא היה אשם באותה המידה כפי אותה האישה, מה שאיוב היה זקוק לו מאותם הגברים היה זהה למה שהאישה הזאת נזקקה לו, וזה גם מה שכל האנשים הסובלים זקוקים לו: חסד ומחילה.

«דרך פעולת המחילה הזאת לאותה האישה ועידודה להתחיל חיים טובים יותר, אופיו של ישוע האיר שוב את יופיה של צדיקות מושלמת. בשעה שהוא לא מלבין את החטא ולא מקטין את האשמה שבו, הוא מחפש כיצד להושיע ולא כיצד להאשים. העולם יכול להציע רק בוז ולעג לאישה; אלא שישוע הציע לה נחמה ותקווה.» (אלן ג' וייט, כמיהת הדורות, עמ' 462).

מה שספר איוב אמור ללמד אותנו, זה שעלינו להעניק לאחרים את אותו היחס שהיינו רוצים לקבל אילו היינו בנעליהם. בוודאי שיש מקום וזמן לתוכחה ולעימות, אך לפני שאנו מחליטים ללכת לכיוון הזה, עלינו להיזכר בענווה שכולנו חוטאים.

כיצד אנו יכולים ללמוד להיות יותר רחמניים כלפי אלו שסובלים, אפילו שהם סובלים כתוצאה ממעשיהם השגויים?

הרבה יותר מקוצים ודרדרים

כפי שכולנו יודעים, וחלק מאיתנו יודעים את זה יותר מדי טוב, החיים הם קשים. ישר אחרי החטא הראשון, עוד בגן העדן, נתנו לנו תיאור חלקי של הקשיים הצפויים לנו, כאשר אלוהים הודיע לאבותינו מה תהיה תוצאתה של עבירתם (ראו בראשית 24-16: 3). זאת הייתה רק טעימה קטנה. אחרי הכל, אילו כל הבעיות שלנו היו נגמרים ב"קוצים ודרדרים", קיומנו בתור אנשים היה שונה לגמרי ממה שהוא היום.

כאשר אנו מסתכלים מסביבנו אנו רואים רק סבל, חולי, עוני, מלחמה, פשעים, דיכאון, זיהום וחוסר הוגנות. היסטוריון עתיק – הרודוטוס כתב על התרבות שבה אנשים התאבלו – כן, התאבלו ברגע שנולד תינוק לעולם, בגלל שהם ידעו שהוא יתקל בסבל וצרות בלתי נמנעים במהלך חייו אפילו לפני שהוא יגיע לבגרות. נראה קודר, אבל אי אפשר להפריך את ההיגיון שבו.

אולם, בספר איוב יש מסר עבוירנו לגבי מצבם של האנשים. כפי שראינו, איוב יכול להוות מאין סמל לאנושות כולה בעינין הסבל – היות וכולנו לעיתים סובלים בחוסר הוגנות, אשר נראה חסר פרופורציה למהות החטאים שביצענו אי פעם. זה לא היה הוגן כלפי איוב וכמובן, שזה לא הוגן כלפינו.

אך עדיין, כל מה שספר איוב יכול לאמר לנו זה שאלוהים הוא כאן, לצידנו, שאלוהים יודע, שאלוהים מבטיח שזה לא יהיה לחינם.

הסופרים החילוניים ניסו להשלים עם חוסר המשמעות של החיים המסתיימים במוות לנצח. הם נאבקו על מנת לקבל תשובות ובכל זאת זה נגמר בכלום, מפני שהחיים הללו כשלעצמם אינם מציעים שום דבר. קיימת פילוסופיה חילונית המכונה "ניהיליזם" מהמילה הלטינית "nihil", אשר פירושה "שום דבר". ניהיליזם מלמד שאין כל משמעות לעולמינו ולחיינו בעולם הזה.

לעומת זאת, ספר איוב מצביע על מציאות טרנסצנדנטית אשר נותנת משמעות לחיינו הבני מוות מעבר ל"שום דבר". הוא מצביע על אלוהים ועל ממשות קיומו, אשר אנו יכולים לשאוב תקווה ממנו. הוא אומר לנו שכל מה שקורה לנו בחיינו אינו קורה בחלל ריק, אלא שיש אלוהים אשר יודע הכל על מה שקורה, אלוהים שמבטיח לתקן הכל יום אחד. למרות שספר איוב משאיר שאלות גדולות פתוחות, הוא אינו משאיר אותנו עם ריקנות או אפר (ראו בראשית 19: 3, איוב 8: 2). במקום זאת, הוא נותן לנו תקווה של התקוות, תקווה למשהו שמעבר למה שנגיש לנו בחושים הפשוטים.

אילו פסוקים המקרא אומרים בפירוש שיש לנו תקווה גדולה, אשר מתעלה על כל הדברים שהעולם הזה מציע? (ראו, למשל, עברים 11: 10, התגלות 2: 21).

ישוע ואיוב

לאורך שנים חוקרי המקרא ראו קווים מקבילים בין סיפורו של איוב לבין סיפורו של ישוע. ולמרות שאיוב הוא לא בדיוק "הפרוטטיפ" של ישוע (כפי שהיו חיות הקורבן), ישנה הקבלה מסוימת. ובהקבלות הללו אנחנו יכולים לראות עוד כמה שיעורים מאת איוב: מהי עלות הישועה עבור האדוני.

השוו בין איוב 1:1 ל-1 יוחנן 2:1, יעקוב 5:6 ומעשי השליחים 3:14. אילו הקבלות ניתן לראות כאן?

קראו מתי 11-4. אילו הקבלות קיימות כאן בין איוב לבין ישוע?

קראו מתי 26:26, לוקס 16:15, 11:15 ויוחנן 18:30. כיצד הפסוקים הללו מקבילים לנסיונו של איוב?

השוו בין איוב 22:1 לבין עברים 15:4. אילו הקבלות קיימות כאן? הפסוקים הללו חושפים הקבלות מעניינות בין איוב לבין ישוע. איוב, כמובן, לא היה חסר חטא, כפי שישוע היה; אף על פי כן הוא היה איש נאמן וצדיק שחיוו הביאו כבוד לאבינו שבשמים. איוב נוסה אנושות על ידי שטן, כמו גם ישוע. לאורך כל הספר האשימו את איוב לשב; ישוע גם כן ניצב בפני האשמות שב.

ולבסוף, ואולי זה הדבר החשוב ביותר – איוב נותר נאמן לאלוהים. כמו כן ישוע היה נאמן ונאמנותו היתה מכריעה הרבה יותר עבורינו. למרות כל מה שהתרחש בחייו, ישוע חי חיים ללא כל חטא, והוא חיכה את אופיו של אלוהים באופן מושלם. ישוע היה "צָלָם עֲצֻמוֹתָיו" (עברים 1:3), ולכן רק הוא היה בעל צדיקות אשר מאפשרת גאולה, "וְהָיָא צִדְקָה שֶׁל הָאֱלֹהִים, בְּאִמְצָעוֹת אֲמוֹנַת יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ, אֶל כָּל וְעַל כָּל הַמַּאֲמִינִים; שְׁהָרִי אֵין הִבְדָּל" (רומים 3:22).

למרות שסבלו של איוב וגם נאמנותו היו רבים כל כך, הם היוו רק השתקפות חלשה ובלתי מושלמת של מה שישוע, גואלינו, היה אמור לעבור בעדנו, כאשר הוא הגיע "וְאֶחָרוֹן עַל-עֶפְרָקָם" (איוב 25:19).

נקודות למחשבה

לאורך מאות שנים ספר איוב הפעיס, הקסים ואיתגר את הקוראים ביהדות, נצרות ואיסלאם (אשר יש לו גרסא משלו של התיאור המקראי). אנחנו אומרים מאתגר, מפני שהספר מותיר הרבה שאלות ללא מענה, כפי שראינו. מצד אחד, זה לא אמור להיות מפתיע. אחרי הכל, איזה ספר החל מבראשית ועד להתגלות אינו משאיר שאלות פתוחות אחריו? אפילו אם ניקח את כתבי הקודש כמכלול, הם אינם עונים על כל השאלות שעולות. אם הנושאים שהם דנים בהם, כגון נפילתה בחטא של האנושות ותכנית הגאולה הם נושאים שנדון בהם לאורך כל הנצח (ראו "העימות הגדול", עמ' 678), כיצד יכול ספר אחד, אפילו שהוא נכתב "ברוח אלוהים" (2 טימותאוס 3: 16), לענות על כל השאלות עכשיו?

אולם, ספר איוב אינו עומד לחוד. הוא רק חלק קטן מהתמונה הגדולה אשר נחשפת בכתובים. וכחלק ממוזיקה רוחנית ותיאולוגית גדולה, הוא מציג בפנינו מסר עוצמתי ואוניברסלי, לפחות לאלו שהולכים אחרי אלוהים. והמסר הוא: נאמנות בזמן המצוקה. ואיוב הוא דוגמא חיה לדבריו של ישוע: «אַבְל הַמִּחְזִיק מֵעַמֵּד עַד קֵץ הוּא יִנָּשֵׂעַ» (מתי 13: 4). מי מתוך המאמינים בישוע, אשר מנסים לעשות את הנכון, לא נתקל ברוע בלתי מוסבר? מי מתוך המאמינים בישוע, אשר מנסים להיות נאמנים, לא נתקל באתגרים עבור אמונתו? אך ספר איוב מציג בפנינו דוגמא של מישוה, אשר נתקל בכל אלו ואף יותר, ועדיין שמר על אמונתו ויושרו. ויחד עם איוב דרך האמונה והחסד אנו בוטחים באותו אחד, אשר שילם בדמו כקרבן בעד איוב ובעד כולנו, נקרא את המסר: **«לֹא יִנָּשֵׂעַ כֵּן גַּם אֱתָהּ.»** (לוקס 37: 10).

שאלות לדיון:

1. דמיינו שאתם איוב, חיים עוד לפני בואו של ישוע. אילו שאלות היו עולות בראשכם, אשר יש להן תשובה היום? בעקבות זאת, כיצד סיפורו של ישוע ומה שהוא עשה עבורינו עוזרים לנו להבין טוב יותר את ספר איוב?
2. כאשר תפגשו את איוב, מה תהיה שאלתכם הראשונה אליו ומדוע?
3. אילו שאלות ונושאים שלא דנו בהם במדריך עלו אצלכם במהלך הרבעון הזה?
4. איזה רעיון רוחני מרכזי עבורכם מתוך כל מה שלמדנו על ספר איוב? שתפו את כיתתכם בתשובה.

החטיבה האירופית

